

DIGITALES ARCHIV

ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft
ZBW – Leibniz Information Centre for Economics

Periodical Part

Økonomiske analyser / Statistisk sentralbyrå. 2023

Provided in Cooperation with:

Statistics Norway, Oslo

Reference: In: Økonomiske analyser / Statistisk sentralbyrå Økonomiske analyser / Statistisk sentralbyrå. 2023 (2023).

https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/okonomiske-analyser/okonomiske-analyser-1-2023/_/attachment/inline/b45fb6c3-b974-445b-9050-a23df214c603:a7c28e71ffef817854beb3e925172e72da32ccf9/OA2023-1%20Utsynet_web.pdf.

https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/okonomiske-analyser/okonomiske-analyser-2-2023/_/attachment/inline/a1f73dbf-1919-4606-927d-48769e80ac11:5cb8384cd262f841b846c20bb8131d0cac730dc5/OA2023-2.pdf.

This version is available at:
<http://hdl.handle.net/11159/652815>

Kontakt/Contact

ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft/Leibniz Information Centre for Economics
Düsternbrooker Weg 120
24105 Kiel (Germany)
E-Mail: rights@zbw.eu
<https://www.zbw.eu/econis-archiv/>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Dieses Dokument darf zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden. Sie dürfen dieses Dokument nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, aufführen, vertreiben oder anderweitig nutzen. Sofern für das Dokument eine Open-Content-Lizenz verwendet wurde, so gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

<https://zbw.eu/econis-archiv/terms-of-use>

Terms of use:

This document may be saved and copied for your personal and scholarly purposes. You are not to copy it for public or commercial purposes, to exhibit the document in public, to perform, distribute or otherwise use the document in public. If the document is made available under a Creative Commons Licence you may exercise further usage rights as specified in the licence.

Økonomiske analyser

2/2023

- Konjunkturutvikling i norsk og internasjonal økonomi
 - Foreløpig nasjonalregnskap for 1. kvartal 2023

Innhold

1. Konjunkturutviklingen internasjonalt	3
2. Konjunkturutviklingen i Norge.....	10
2.1. Finanspolitikk tilpasset høy prisvekst	17
2.2. Fortsatt renteøkninger	19
2.3. Spareraten på vei opp	20
2.4. Boliginvesteringene fortsetter å falle i år	21
2.5. Mange nye feltutbygginger gir vekst i petroleumsinvesteringene.....	23
2.6. Energiomstilling i industrien gir vekst i næringsinvesteringene.....	24
2.7. Reduserte, men fortsatt store overskudd i handelen med utlandet.....	25
2.8. Stabil tilstand i norsk økonomi.....	27
2.9. Mindre endringer i arbeidsledighet og sysselsetting.....	28
2.10. Høy lønnsvekst i år.....	30
2.11. Den svake krona bidrar til økt underliggende inflasjon	31
3. Foreløpig nasjonalregnskap for 1. kvartal 2023	36
3.1. Overblikk	36
3.2. Tjenestenæringene	37
3.3. Industri og bergverk	38
3.4. Annen vareproduksjon.....	38
3.5. Petroleumsvirksomhet.....	39
3.6. Offentlig forvaltning	40
3.7. Arbeidsmarkedet	40
3.8. Husholdningene.....	41
3.9. Eksport og import	42
3.10. Revisjoner.....	43
Bokser	
1.1. Utviklingen i olje- og gassmarkedet.....	8
2.1. Pengepolitikken og lønnsdannelsen i møte med svekket kronekurs.....	14
2.2. Anslag på BNP i løpende priser er usikre	26
Tabeller	
1.1. Makroøkonomiske anslag fra IMF og Statistisk sentralbyrå (SSB). Årlig endring i prosent	7
2.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Regnskapstall. Vekst fra forrige periode. Prosent.....	10
2.2. Vekst i BNP Fastlands-Norge og importjusterte bidrag fra etterspørselskomponenter. Prosentpoeng, årlig rate	12
2.3. Makroøkonomiske hovedstørrelser 2022-2026. Regnskap og prognoser. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår	13
3.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2020 priser. Millioner kroner.....	44
3.2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2020-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal.....	45
3.3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindekser. 2020=100.....	46
3.4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal.....	46
3.5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Måned. Faste 2020-priser. Prosentvis volumendring fra foregående periode.....	47
3.6. Makroøkonomiske hovedstørrelser 2014-2026. Regnskap og prognoser. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår	48

Spørsmål om konjunkturtendensene i

- Norge: Thomas von Brasch, thomas.vonbrasch@ssb.no, tlf. 93 89 85 24
- Utlandet: Roger Hammersland, roger.hammersland@ssb.no, tlf. 47 29 32 89
- Nasjonalregnskap: Pål Sletten, pal.sletten@ssb.no, tlf. 99 29 06 84

Redaksjonen ble avsluttet onsdag 7. juni 2023

Standardtegn i tabellen	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	0

1. Konjunkturutviklingen internasjonalt

De internasjonale konjunkturutsiktene til våre handelspartnere samlet sett har ikke endret seg vesentlig siden vår forrige konjunkturrapport. Imidlertid er det forskjeller landene imellom. Konjunkturutsiktene har bedret seg og sannsynligheten for en myk landing har økt i enkelte land, mens utsiktene til en resesjon har økt i andre land. Den generelle nedsiderisikoen er fortsatt stor, spesielt med hensyn til utøvelsen av pengepolitikken og effekten av pågående innstramminger i bankenes utlansstandarder.

Terminprisene i de internasjonale råvaremarkedene, inkludert de europeiske gassprisene, har blitt noe lavere siden vi publiserte vår forrige konjunkturrapport. I den grad dette skyldes svakere internasjonal råvareterspørsel er dette dårlig nytt, da enkelte råvarepriser ofte blir sett på som ledende indikatorer for den framtidige internasjonale konjunkturutviklingen. For inflasjonen og et Europa som sliter med høye gasspriser derimot, er fallende råvarepriser gode nyheter da det vil svekke de tilbudsdrivne prisimpulsene samtidig som lavere gasspriser vil bidra til å dempe konsekvensene av den pågående energikrisa.

For mange land i Europa ble utviklingen i 1. kvartal i år bedre enn forventet. Fra å ha vist klare tegn til stagnasjon i 4. kvartal i fjor tok veksten seg godt opp i Italia og med en vekst fra kvartalet før som holdt seg oppe på like i underkant av 0,5 prosent, er det lite som tyder på at den spanske økonomien står overfor et nært forestående vekstomslag. Til tross for en bølge med omfattende streiker fortsatte også den franske økonomien å vokse med 0,2 prosent. Selv om disse tre økonomiene, som er blant eurosonens største, opplevde vekst, ble kvartalsveksten i eurosonen anslått til kun 0,1 prosent for 1. kvartal. Årsaken til det moderate vekstanslaget var svært svak utvikling i tysk økonomi. Sammenliknet med kvartalet før krympet den tyske økonomien med 0,3 prosent i 1. kvartal. Dette tyder på at eurosonens vekst kan komme til å bli nedrevidert i tiden som kommer. Med en negativ vekst også i 4. kvartal i fjor på 0,5 prosent, er dermed den tyske økonomien inne i en teknisk resesjon, en situasjon som er kjennetegnet ved to kvartaler på rad med negativ vekst.

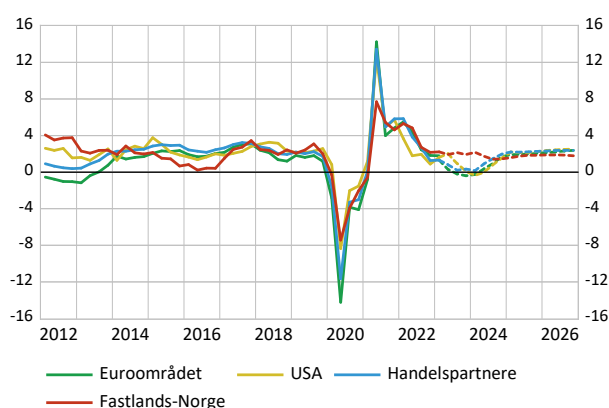
Også i OECD-området for øvrig var utviklingen blandet i 1. kvartal. Etter en periode med negativ vekst tok den svenske og japanske økonomien til å vokse igjen med henholdsvis 0,6 og 0,4 prosent. Veksten i Storbritannia fortsatte å holde seg oppe på 0,1 prosent, mens veksten i USA ble halvert fra 0,6 prosent i 4. kvartal i fjor til 0,3 prosent i 1. kvartal i år.

Kinas økonomi hentet seg kraftig inn i 1. kvartal i år, men mye tyder på at veksten siden den gang har svekket seg. Som følge av Taiwan-konflikten og Kinas støtte til Russland, trues veksten for tiden også av en rekke risikofaktorer relatert til alt fra USAs svartelisting av kinesiske halvlederprodusenter til trusler om vestlige sanksjoner mot Kina, og sågar krig. Vi har som følge av dette valgt å nedrevidere våre vekstanslag for Kina.

Utsiktene er ikke mye bedre for euroområdet. Spesielt er utsiktene dårlige for tysk økonomi der detaljhandelen har falt sammenhengende siden mars i fjor, hovedsakelig som følge av redusert kjøpekraft i forbindelse med høy inflasjon og stigende renter. Industriproduksjonen i Tyskland har dessuten lenge vist klare tegn til stagnasjon. Med et fall i industriproduksjon og detaljhandelen (inkludert kjøretøy) fra februar til mars i år på henholdsvis 2,1 og 2,8 prosent, vil begge disse størrelsene bidra negativt til veksten i 2. kvartal i år. Ifo-instituttets tillitsindeks falt også for første gang på syv måneder i mai i år, hvilket indikerer at tyske selskaper igjen har blitt mer dystre vedrørende framtid-

Figur 1.1. BNP-vekst med prognoser. Utvalgte land

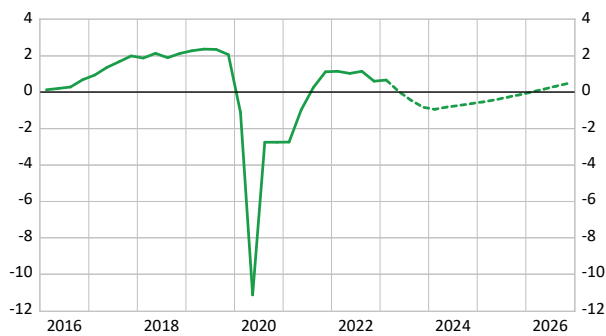
Endring fra samme kvartal året før i prosent

Kilde: Macrobond og Statistisk sentralbyrå

Figur 1.2. BNP, handelspartnere

Avvik fra beregnet trend i prosent, kvartalsfrekvens

Kilde: Macrobond og Statistisk sentralbyrå

Figur 1.3. Oljepris. Brent Blend

USD per fat

Kilde: Macrobond og Statistisk sentralbyrå

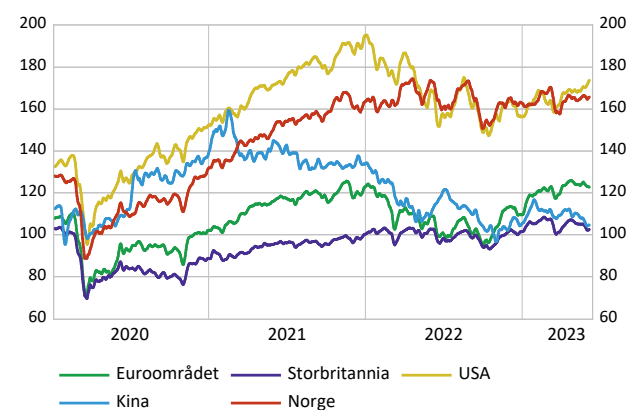
utsiktene. Dette er et trekk som Tyskland for tiden deler med mange andre land i euroområdet der de overordnede innkjøps-sjefsindeksene gjennomgående ligger under grensen på 50, som indikerer en økonomisk kontraksjon.

Det er ikke vanlig at økonomiene i Tyskland og USA er såpass i utakt. Riktignok har Tysklands økonomi de siste årene vært mer volatil, blant annet som følge av en større eksponering mot Kina og at landet har blitt langt hardere rammet av krigen i Ukraina og de høye energiprisene enn USA. De dekomponerte tallene bidrar også til å bekrefte splittelsen. Mens den negative veksten i Tyskland i 1. kvartal skyldtes sterkt fallende konsum og svak eksport, var det de samme to størrelsene som bidro til å holde veksten oppe i USA. Og mens den svake veksten i USA skyldtes en kraftig nedgang i investeringene, ga investeringene et sterkt positivt bidrag til veksten i Tyskland.

I både USA og eurosonen ser inflasjonen ut til å ha passert toppen. Fra et nivå på i underkant av 9 prosent i juni i fjor har 12-månedersveksten i de

Figur 1.4. Aksjekurser. Utvalgte land

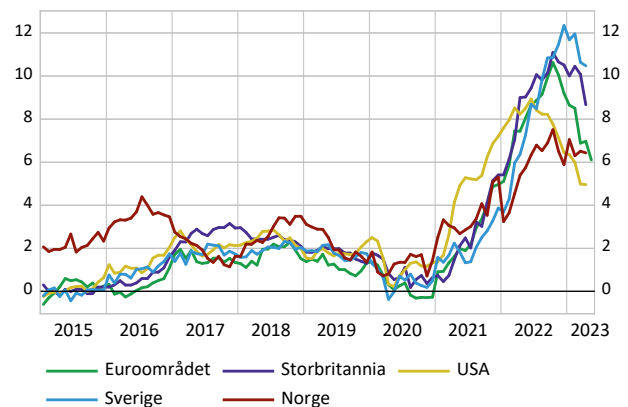
Indeks, 2017 = 100

Kilde: Macrobond og Statistisk sentralbyrå

Figur 1.5. Inflasjon. Utvalgte land

Endring i KPI fra samme måned året før i prosent

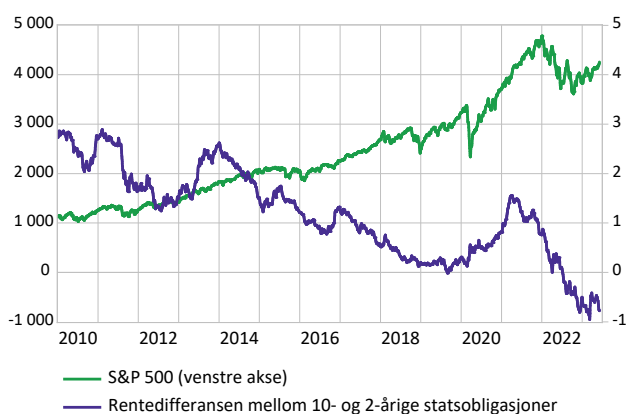
Kilde: Macrobond

amerikanske konsumprisene falt til 4,9 prosent i april i år. Likeså har konsumprisveksten i eurosonen falt fra en topp på 10,6 prosent så sent som i oktober i fjor til 6,1 prosent i mai i år.

Selv om fallet i tolv månedersvekstratene både i USA og eurosonen stoppet opp i april i år og kjerneinflasjonen på det tidspunktet fortsatt viste få tegn til å ville avta, er det nå en rekke faktorer som tyder på at inflasjonen er i ferd med å falle. For det første vet vi allerede at inflasjonen i euroområdet falt i mai, et fall som dessuten var kraftigere enn ventet. For det andre indikerer innkjøps-sjefsindeksene i industrien at alt fra leveringstid til innsatsfaktor- og produsentpriser nå er i ferd med å normaliseres i så å si alle industriland. I Tyskland falt dessuten tolv månedersveksten i produsentprisindeksen kraftig i april og Ifo-utvalgsundersøkelsenes inflasjonsforventningsindekser indikerer at inflasjonen i Tyskland kan komme til å falle til et nivå på under 2 prosent allerede før året er omme.

Figur 1.6. USA. Aksjekurs og rentedifferanse

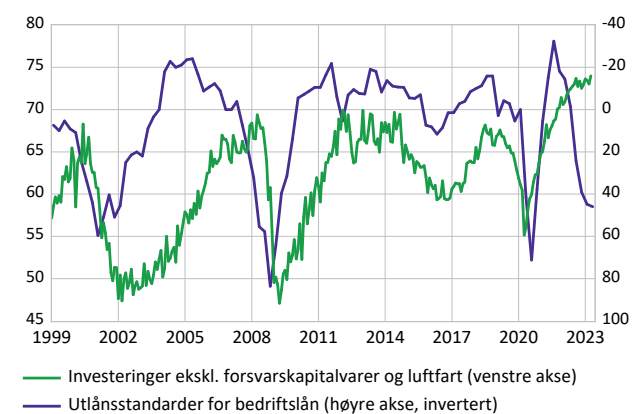
Venstre akse: indeks. Høyre akse: prosentpoeng

Kilde: Macrobond

Figur 1.7. USA. Bedriftslån og investeringer

Venstre akse: mrd dollar Høyre akse: prosent

Kilde: Macrobond

I USA var husleieprisene den største bidragsyteren til den månedlige økningen i konsumprisindeksen i april, godt etterfulgt av sterk prisoppgang på brukte biler og lastebiler. Tolvmånedersveksten i boligprisene i april var imidlertid negativ for første gang på 11 år og selv om husleiekomponenten i konsumprisindeksen bidro positivt til prisveksten, indikerer utviklingen i prisen på nye leiekontrakter at dette er i ferd med å endre seg. Uten økningen i prisen på brukte biler i april ville inflasjonen ha vært langt svakere. Tolvmånedersveksten i produsentprisindeksen lå i april på 2,3 prosent, noe som tyder på at det er betydelig rom for lavere inflasjon i USA i tiden som kommer.

Så langt er det få tegn til lønns-prisspiraler i euroområdet eller i USA. Mens inflasjonen har avtatt, har lønningene avtatt enda mer. Reallønnsutviklingen i Europa har aldri vært så svak som i 3-årsperioden 2020–2022 og i USA har reallønningene nå falt hele 25 måneder på rad. Tall fra Eurostat antyder at en stor andel av inflasjonen i euroområdet i det siste har kommet som følge av økte marginer. Med dette bildet vil trolig reallønnsveksten ta seg litt opp i tiden framover. Både den amerikanske (Fed) og den europeiske sentralbanken (ESB) vil derfor trolig i stor grad rette sitt fokus mot arbeidsmarkedet og lønnsdannelsen i sin politikktutøvelse framover. I tråd med uttalelser fra ESB legger vi derfor til grunn at ESB fortsetter å heve renta til en rentetopp på 3,75 prosent i løpet av sommeren.

I motsetning til utviklingen i Europa viser lønnsveksten i USA nå tegn til å avta. Sysselsettingen i privat sektor utenom jordbruket fortsetter

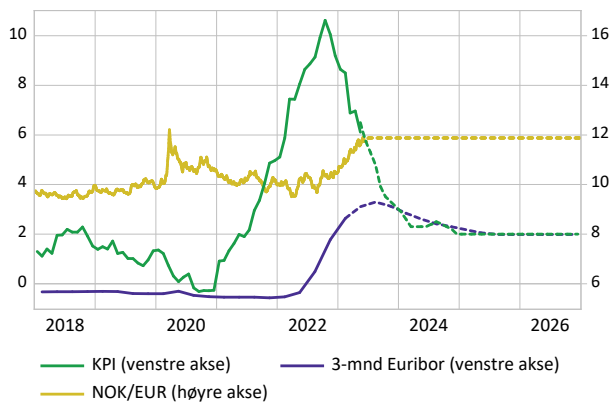
imidlertid med å overraske på oppsiden. I mai steg den med hele 339 000 personer og tallene for de to forrige månedene ble i tillegg samlet revidert opp med 91 000 personer. På den annen side steg arbeidsledighetsraten med 0,3 prosentpoeng til 3,7 prosent og lønnsveksten falt tilbake til 4,3 prosent, nok til at den negative trenden siden mars i fjor fortsatt må sies å være intakt. Samtidig ligger både yrkesfrekvensen og sysselsettingsraten fortsatt godt under nivået før pandemien.

I fjor fikk vi en omlegging av en intervensjonspolitikk som hadde pågått i mer enn et ti-år og som var preget av vedvarende kvantitative lettelser i et forsøk på å holde rentene nede. Fjorårets årlige avkastning på statsobligasjoner var som følge av dette historisk lavt. Over tid kan imidlertid lave renter motivere finansinstitusjoner til å påta seg stadig større risiko, en prosess som til slutt kan lede til overdreven risikoeksponering.

Sentralbankenes omlegging av pengepolitikken i en klart mer kontraktiv retning bidro også til å legge press på lønnsomheten i deler av bankvesenet. Den kraftige renteoppgangen det siste året, og den tilhørende verdiforringelsen på institusjonenes langsiktige verdipapirporteføljer, har også ledet til at flere, særlig lokale amerikanske, men også europeiske banker, har blitt sittende med store urealiserte tap. Med økende rente startet bankenes kundemasse derfor å flytte store deler av sine pengeplasseringer bort fra bankinnskudd. Kombi- nert med lav lønnsomhet og høy risikoeksponering bidro dette etter hvert til å utløse en likviditetskrise for flere av bankene.

Figur 1.8. Euroområdet. Inflasjon, rente og valutakurs

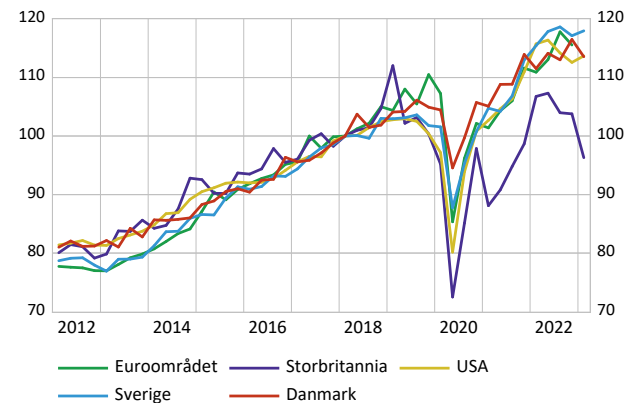
Venstre akse: prosent. Høyre akse: kroner

Kilde: Macrobond

Figur 1.9. Import. Utvalgte handelspartnere

Sesongjustert. Indeks, 2018K1 = 100

Kilde: Macrobond

Noen banker har som følge av dette blitt tvunget til å legge ned sin aktivitet eller bli kjøpt opp (overtatt) av sine konkurrenter. De viktigste har vært overtagelsen av Credit Suisse av UBS i Europa, konkursene i Silicon Valley og Signature Bank i USA, samt JPMorgan Chase sin delvise overtagelse av First Republic Bank, sistnevnte for øvrig den største bankkonkursen i amerikansk historie siden Washington Mutual gikk over ende i 2008.

Ifølge utlånsundersøkelsene til ESB og Fed har konkursene og uroen i bankvesenet allerede ført til en betydelig innstramning i utlånsstandardene i Europa og USA. Historisk sett, når banker har følt behov for å redusere sin risikoeksponering ved å stramme inn på sine utlån, har dette bidratt til å legge et negativt press ikke bare på virksomhetens og konsumenters finanser, men etter hvert også på økonomien for øvrig via lavere investeringer og konsum. Risikoen er derfor stor for at våre handelspartnere kan gå betydelig vanskeligere tider i møte enn det vi har lagt til grunn i denne rapporten.

Til tross for dette har det amerikanske aksjemarkedet steget med nær 11 prosent siden 10. mars da Silicon Valley Bank, og senere Signature Bank, gikk konkurs og problemene i banksektoren tok til for alvor. Likeså er rentene på statsobligasjoner nå tilbake på nivåene de lå på før bankuroen tok til. Det kan være flere grunner til dette. For det første ser det nå ut til å være økt tillit blant investorene til at bankkrisen har blitt avverget, mye takket være likviditetstilførsel fra Fed. For det andre fortsetter de amerikanske konsumentene å opprettholde sitt forbruk.

Gitt at interbankmarkedet for tiden er avhengig av sentralbankintervensjoner er det imidlertid all grunn til å stille spørsmål ved om problemene i banksektoren er over. Strammere likviditet og kreditttilførsel kombinert med et klart høyere rentenivå, kan bidra til at problemene dukker opp igjen. I USA er det for eksempel tegn til problemer i markedet for næringslivseiendom. Pengepolitikken virker dessuten med et tidsetterslep slik at mye kan være i emning uten at dette så langt har gitt seg konkrete utslag verken i finansmarkedene eller i økonomien for øvrig. For eksempel ble mange overrasket over hvor lang tid det tok fra finanskrisen inntraff i 2008 til økonomien gikk inn i en resesjon.

Selv om den økonomiske situasjonen er krevende i mange land er konjunkturutsiktene likevel nær nøytrale for handelspartnerne samlet. Likevel er det stor sannsynlighet for at enkelte av våre handelspartnere vil havne i en lavkonjunktur i tiden som kommer. Tyskland er som vi har påpekt allerede inne i en teknisk resesjon og mye tyder på at USA om kort tid kan komme til å følge i dets fotspor. Vi har på denne bakgrunn stort sett valgt å opprettholde våre prognoser fra forrige konjunkturrapport. Det innebærer en avmatning av den økonomiske veksten på kort sikt, men at aktiviteten likevel holdes på et nivå nær trend hos våre handelspartnere samlet i årene framover. Nedsiderisikoen er imidlertid stor, og sentralbankene står overfor en krevende oppgave med å stabilisere inflasjonen samtidig som de skal sikre finansiell stabilitet. En for kontraktiv pengepolitikk kan i den sammenheng fort vise seg å bli kimen til en ny krise.

Tabell 1.1. Makroøkonomiske anslag fra IMF og Statistisk sentralbyrå (SSB). Årlig endring i prosent

	BNP-vekst											Prognoser			
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Euroområdet															
SSB	-0,8	-0,2	1,6	2,2	1,8	2,8	1,8	1,6	-6,3	5,3	3,5	0,3	0,7	2,0	2,3
IMF												0,8	1,4	1,9	1,7
USA															
SSB	2,3	1,8	2,3	2,7	1,7	2,2	2,9	2,3	-2,8	5,9	2,1	1,2	0,5	2,2	2,4
IMF												1,6	1,1	1,8	2,1
Sverige															
SSB	-0,3	1,2	2,8	4,2	1,8	2,8	2,0	2,0	-2,3	5,9	2,9	0,4	1,4	2,2	2,3
IMF												-0,5	1,0	2,6	2,3
Storbritannia															
SSB	1,4	1,8	3,2	2,4	2,2	2,4	1,7	1,6	-11,0	7,6	4,1	0,1	0,6	1,7	1,9
IMF												-0,3	1,0	2,2	2,0
Kina															
SSB	7,6	7,8	7,4	7,3	6,8	7,0	6,7	5,9	1,8	8,9	3,0	5,3	4,8	5,0	5,0
IMF												5,2	4,5	4,1	4,0
Handelspartnere¹															
SSB	0,6	1,1	2,4	2,9	2,3	3,0	2,3	2,0	-4,9	5,9	3,4	0,7	1,1	2,2	2,4
IMF												0,7	1,4	2,1	2,0
Prisvekst															
Euroområdet															
SSB	2,5	1,4	0,4	0,2	0,2	1,5	1,8	1,2	0,3	2,6	8,4	5,0	2,2	2,0	2,0
IMF												5,3	2,9	2,2	2,0

¹ Euroområdet, Sverige, USA, Storbritannia, Danmark, Kina, Sør-Korea, Polen, Russland og Japan.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og World Economic Outlook (januar 2023), IMF.

Boks 1.1. Utviklingen i olje- og gassmarkedet

Hittil i år har oljeprisen variert mellom 72 og 87 dollar per fat, og ligger i starten av juni på 76 dollar. Prisen økte gjennom første halvdel av april etter at OPEC+ signaliserte at de ville kutte i produksjonskvotene, mens forventninger om dårligere økonomiske utsikter med mulighet for resesjon i flere land la en demper på prisutviklingen. Nylig vedtok OPEC+ ytterligere reduksjoner i produksjonen i Saudi-Arabia.

Det internasjonale energibyrået (IEA) anslår at den globale oljeetterspørselen vil øke med 2,2 millioner fat per dag i 2023. Etterspørselen i OECD er forventet å være 0,3 millioner fat per dag høyere enn i fjor. Det anslås at økningen i etterspørselen utenfor OECD i 2023 først og fremst vil komme fra Asia og til en viss grad fra Midtøsten. Etter en moderat økning i etterspørselen fra Kina i fjor, forventer IEA at den kinesiske etterspørselen tar seg opp i år som følge av at de har lettet på koronarestriksjonene. Kina forventes å stå for 60 prosent av den samlede globale veksten i etterspørselen i 2023. Til tross for vestlige sanksjoner forventer man at etterspørselen i Russland vil være på noenlunde samme nivå i 2023 som i fjor.

OPEC+ reduserte produksjonskvotene med 1,66 millioner fat per dag gjeldende fra mai 2023. Av dette utgjør produksjonskutt i Russland 0,5 millioner fat. I tillegg vedtok man på det nylig avholdte ministermøtet i OPEC+ at Saudi-Arabia skulle redusere produksjonen med ytterligere 1 millioner fat per dag i juli og med mulighet for forlengelse. Iran, Libya og Venezuela er fritatt fra kvoteavtalen til OPEC+. Det er usikkert hvordan produksjonen i disse landene vil utvikle seg framover. Selv om produksjonen i Iran har økt noe de siste par årene, forventer man ikke ytterligere økninger før USAs sanksjoner mot landets oljeeksport er hevet i bytte mot at landet begrenser sitt atomprogram.

IEA forventer at råoljeproduksjonen utenfor OPEC+ vil stige med 1,8 millioner fat daglig i 2023. Den største økningen i OECD vil først og fremst komme i USA og i mindre grad i Norge, Mexico og Canada. IEA forventer at produksjonen i USA vil øke med om lag 0,9 millioner fat per dag, der noe over halvparten av økningen stammer fra olje i tette bergarter. Flere analytikere peker på at denne produksjonen er mindre produktiv enn før pandemien, samtidig som kostnadene har økt. I tillegg påpekes det at produsentene har større fokus på kontantstrøm og avkastning enn økning i investeringer og produksjonsvolum. Produksjonen i resten av verden forventes å øke med 0,7 millioner fat per dag i år, der mesteparten av veksten kommer i Brasil og i mindre grad i Guyana og Kina.

Russland eksporterte noe over 8 millioner fat råolje daglig før sanksjonene. Eksporten er nå på samme nivå som før sanksjonene. Dette skyldes at reduksjonen i importen til mange vestlige land har blitt oppveid av økt eksport først og fremst til Kina, India, Sør-Korea og Tyrkia. EU importerer nå verken råolje eller oljeprodukter direkte fra Russland. Det er usikkert hvordan oljeproduksjonen i Russland vil utvikle seg i tiden framover. IEA forventer at produksjonen vil falle med om lag 0,35 millioner fat per dag i 2023, atskillig mindre enn de forventet for noen måneder siden. EU og G7-landene inkludert Australia har innført et pristak på russisk råolje, noe som gjør at sjøbasert transport av russisk olje tillates til tredjeland kun dersom prisen holder seg under 60 dollar per fat. Selges oljen for mer, forbyr tjenester som forsikring, finansiering og teknisk assistanse. Det ser ut til at prisene på russisk olje stort sett har ligget under pristaket, i tillegg til at den har vært solgt med prisavslag. EU og G7-landene inkludert Australia har også innført et pristak på russiske oljeprodukter.

Tilbud og etterspørsel av olje. Millioner fat per dag inkl. NGL

	2019	2020	2021	2022	Prognose					Prognose			
					2023	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1	23:2	23:3	23:4
Etterspørsel	100,7	91,7	97,5	99,8	102,0	99,4	98,6	100,6	100,6	100,5	101,3	103,0	103,1
OECD	47,7	42,0	44,8	46,0	46,3	45,8	45,4	46,6	46,0	45,5	45,9	47,1	46,6
Europa	14,3	12,4	13,1	13,5	13,6	13,2	13,4	14,1	13,3	13,0	13,6	14,1	13,6
Amerika	25,4	22,4	24,3	25,0	25,1	24,8	25,0	25,3	25,0	24,7	25,1	25,6	25,1
Asia Oseania	7,9	7,2	7,4	7,4	7,6	7,9	7,0	7,2	7,7	7,8	7,2	7,4	7,9
Tidligere Sovjetunionen	4,7	4,6	4,9	4,9	4,9	4,8	4,8	5,1	5,1	4,9	4,8	5,0	4,9
Resten av verden	48,3	45,1	47,8	49,0	50,8	48,8	48,4	48,9	49,5	50,1	50,6	50,9	51,6
Tilbud	100,6	93,9	95,3	99,9	100,6	98,7	98,6	101,0	101,3	101,4	100,6	100,1	100,2
OPEC ¹	35	30,8	31,6	34,4	33,6	33,8	34,0	34,9	34,7	34,6	33,9	32,9	32,9
OECD	28,7	28	28,2	29,3	30,4	28,7	28,8	29,6	30,0	30,2	30,2	30,4	30,8
Tidligere Sovjetunionen	14,6	13,5	13,8	13,9	13,6	14,4	13,4	13,7	14,1	14,1	13,5	13,4	13,4
Resten av verden	22,3	21,6	21,7	22,3	23	21,8	22,4	22,8	22,5	22,5	23,0	23,4	23,1
Lagerendring m.m.	-0,1	2,2	-2,2	0,1	-1,4	-0,7	0,1	0,4	0,6	0,9	-0,7	-2,9	-2,9
Etterspørsel rettet mot OPEC	35,0	28,7	33,8	34,3	35,0	34,6	33,9	34,5	34,0	33,8	34,6	35,8	35,9
Gjennomsnittlig oljepris ² (dollar)	64,1	43,3	70,9	100,9		100,3	113,5	100,7	88,6	81,2			
Oljepris, prognoser SSB	78	73	70	68									

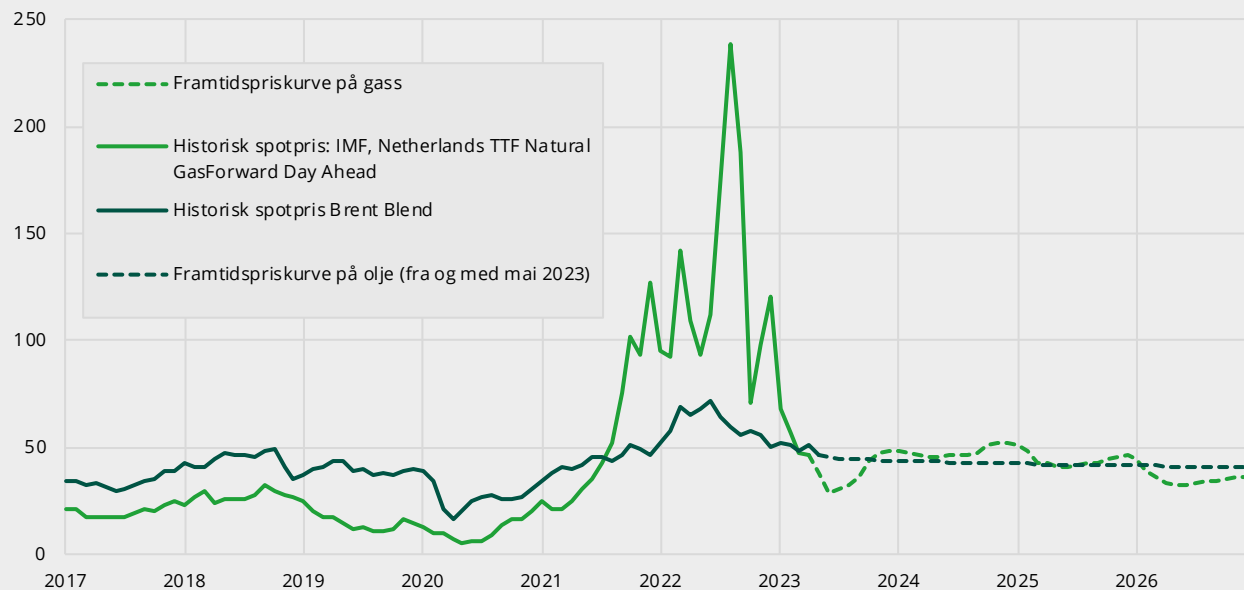
¹ Prognosen for råoljeproduksjonen i OPEC fra og med mai 2023 er gjort av Statistisk sentralbyrå. Produksjonen i OPEC er basert på vedtatte produksjonsendringer. Produksjonen i Iran, Libya og Venezuela er satt lik produksjonen i april 2023.

² Brent Blend.

Kilde: IEA Oil Market Report mai 2023 og Statistisk sentralbyrå.

Historisk og framtidspis på naturgass i Europa og olje (Brent Blend)

USD/MWh

Kilde: Intercontinental Exchange (ICE), International Monetary Fund (IMF).

De samlede kommersielle lagrene av råolje og oljeprodukter i OECD i mars i 2023 er de laveste siden 2004. Lagrene er om lag 10 prosent lavere enn gjennomsnittsnivået de siste 5 årene. Dersom OPEC+ utenom Saudi-Arabia holder produksjonen konstant fra og med mai og Saudi-Arabia forlenger sine produksjonskutt ut året, vil de samlede globale lagrene av råolje sannsynligvis falle gjennom 2023, og spesielt gjennom andre halvår. Dette kan, isolert sett, presse oljeprisen oppover.

Den ledige produksjonskapasiteten i oljemarkedet finnes først og fremst i Saudi-Arabia og til dels i De forente arabiske emirater og Irak, og utgjør i underkant av 4 millioner fat per dag. Dermed er det rom for at produksjonsbortfall, for eksempel i Russland, kan bli møtt med økt OPEC-produksjon.

Framtidspisen på Brent Blend er utgangspunktet for vårt anslag for utviklingen i oljeprisen. Nå indikerer denne at prisen vil falle til om lag 68 dollar i 2026.

I 2020 importerte EU 41 prosent av sitt totale forbruk av naturgass fra Russland.¹ Siden Russlands invasjon av Ukraina har gassimporten fra Russland blitt betydelig redusert. Som gjennomsnitt over de fire første månedene i 2023 var Russlands andel av EUs gassimport om lag 8 prosent.² Dette har i hovedsak blitt kompensert av en kraftig økning i importen av flytende naturgass (LNG) spesielt fra USA, men også til dels fra Qatar og Nigeria. De to største leverandørene av gass via rørledninger til EU er Norge og Algerie. Regnet som gjennomsnittet over årets første fire måneder i 2023, sto Norge og Algerie for henholdsvis 30 prosent og 10 prosent av importen til EU. LNG utgjorde over 39 prosent av den samlede importen av gass til EU i samme periode.

Gass brukes i kraftproduksjon, i prosessindustri og til oppvarming. Over 30 prosent av husholdningene i EU bruker gass til oppvarming. EUs importrestriksjoner mot Russland førte til at gassprisen på TTF-børsen i Nederland i november i fjor var nesten seks ganger høyere enn gjennomsnittsprisen fra 2016 til 2020. En relativt mild vinter med lavere etterspørsel og økt LNG-import har ført til nesten fulle lagre, og gassprisen er i dag bare om lag dobbelt så høy som denne gjennomsnittsprisen.

Økningen i naturgassprisen i EU påvirker norsk økonomi primært gjennom en historisk høy naturgasseksport. Verdien av norsk naturgasseksport i august 2022 var om lag 14 ganger høyere enn den gjennomsnittlige månedsværdien i 2019, mens den i april 2023 var under 4 ganger så høy på grunn av fallende gasspriser.³ Isolert sett vil høye naturgasspriser også føre til høye importpriser på varer hvor naturgass er en stor priskomponent, slik som kunstgjødsel. Framtidspisene indikerer at markedet forventer en viss økning i prisen på naturgass i Europa gjennom høsten 2023 slik at prisene i 2024 vil være noe høyere enn i dag, samt en prisreduksjon i løpet av 2025 og 2026. Prisen i 2026 forventes å være om lag dobbelt så høy som gjennomsnittsprisen i perioden 2016–2020. Det ser ikke ut til at det vil komme noen økning i global LNG-kapasitet før mot slutten av 2024. Prisutviklingen i 2023 og gjennom 2024 vil blant annet avhenge av hvor kald vinteren i Europa blir, om importen fra Russland vil fortsette å falle og utviklingen i kinesisk etterspørsel etter LNG.

¹ Kilde: Macrobond.

² Bruegel (2023): [EU27 Natural Gas Imports](#).

³ Kilde: Statistisk sentralbyrå (2023): [Utenrikshandel med varer](#).

2. Konjunkturutviklingen i Norge

Fjoråret var preget av høy inflasjon, renteøkninger og innhenting av den økonomiske aktiviteten etter pandemien. Så langt i år har veksten i norsk økonomi bremsset opp og BNP Fastlands-Norge er nær det vi anser som et trend-nivå. Styringsrenta har blitt satt opp med 0,5 prosentpoeng i år og er for tiden 3,25 prosent. Samtidig har inflasjonen målt

ved konsumprisindeksen (KPI) falt etter toppen i oktober i fjor og det er tegn til at arbeidsledigheten øker, men fra et lavt nivå. Framover ventes prisveksten å avta videre, men en stadig svakere krone bidrar til at det vil ta noe lengre tid enn tidligere lagt til grunn før inflasjonen kommer ned mot inflasjonsmålet. I vår prognose blir renta hevet både

Tabell 2.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Regnskapstall. Vekst fra forrige periode. Prosent

	2021	2022	Sesongjustert			
			22:2	22:3	22:4	23:1
Realøkonomi						
Konsum i husholdninger mm.	4,4	6,9	2,4	0,4	5,2	-5,1
Konsum i offentlig forvaltning	5,0	0,1	0,4	0,2	1,2	0,5
Bruttoinvesteringer i fast realkapital	-0,8	4,3	0,3	0,2	1,3	-0,1
Utvinning og rørtransport	-2,1	-6,5	3,9	-2,7	5,2	-1,6
Fastlands-Norge	1,7	6,7	0,4	0,7	0,8	-0,6
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	4,0	4,9	1,4	0,4	3,1	-2,6
Eksport	5,8	5,9	2,2	4,6	-0,8	1,7
Tradisjonelle varer	4,6	-0,3	1,1	5,2	-1,1	0,5
Råolje og naturgass	2,9	0,3	0,2	3,4	-1,6	0,1
Import	1,7	9,2	3,3	3,1	1,8	0,3
Tradisjonelle varer	5,7	2,5	1,0	2,9	2,1	-4,7
Bruttonasjonalprodukt	3,9	3,3	1,0	1,2	-0,0	0,2
Fastlands-Norge	4,2	3,8	1,0	0,4	0,6	0,2
Arbeidsmarkedet						
Utførte timeverk i Fastlands-Norge	2,5	3,9	0,8	0,4	0,4	0,6
Sysselsatte personer	1,2	3,9	0,6	0,5	0,5	0,5
Arbeidsstyrke ²	1,2	1,4	0,1	-0,0	0,0	0,7
Arbeidsledighetsrate, nivå ²	4,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,7
Priser og lønninger						
Årslønn	3,5	4,3
Konsumprisindeksen (KPI) ³	3,5	5,8	2,0	1,9	1,4	1,3
KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) ³	1,7	3,9	1,4	1,7	1,5	1,5
Eksportpriser tradisjonelle varer	13,2	29,1	4,1	1,6	1,6	0,8
Importpriser tradisjonelle varer	5,3	18,0	4,3	3,5	-0,2	2,9
Utenriksregnskap						
Driftsbalansen, milliarder kroner ⁴	574	1 691	345	592	361	281
MEMO (justerte nivåttall)						
Norges Banks styringsrente (nivå)	0,1	1,3	0,8	1,5	2,4	2,8
Utlånsrente, rammelån med pant i bolig ⁵	0,5	0,7	2,5	2,9	3,8	4,4
Råoljepris i kroner ⁶	609	951	1 052	973	903	840
Importveid kronekurs, 44 land, 1995 = 100	108,8	110,0	109,8	110,8	112,3	116,8
NOK per euro	10,16	10,10	10,04	10,06	10,39	10,99

¹ Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i Fastlands-Norge.

² Ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU).

³ Prosentvis vekst fra samme periode året før.

⁴ Driftsbalansen uten korreksjon for sparing i pensjonsfond.

⁵ Gjennomsnitt for perioden.

⁶ Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

i juni og september, slik at den kommende rentetoppen for styringsrenta blir på 3,75 prosent. Selv om veksten i BNP Fastlands-Norge har bremsset opp så langt i år venter vi likevel at veksten i årene framover blir nær trendvekst, på rundt 1,7 prosent, se figur 2.1.

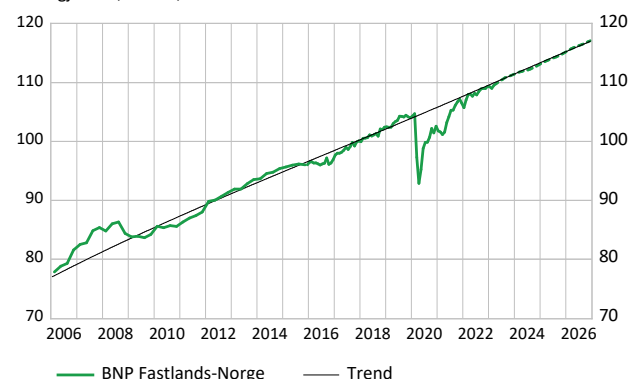
Den svake krona preger for tiden norsk økonomi. I 2022 kostet én euro mellom 9,40 og 10,60 kroner. Tidlig i juni i år betalte man 11,90 kroner for én euro. Vi legger til grunn uendrete valutakurser framover, noe som innebærer en rekordstor svekkelse av krona i år, målt ved den importveide kronekursen.

Den svake kronekursen innebærer at importerte varer blir dyrere, og bidrar dermed til høyere inflasjon i Norge i årene framover enn vi tidligere har lagt til grunn. Selv om inflasjonen målt med KPI for tiden er høy og krona har svekket seg i det siste, er inflasjonen på vei ned. Det er spesielt utviklingen i energiprisene som bidrar til å trekke inflasjonen ned, og vi venter at prisstigningen målt ved KPI vil ligge lavere enn målt ved KPI justert for avgifts- endringer og uten energivarer (KPI-JAE). I første omgang er det drivstoffprisene som hovedsakelig vil bidra til en lavere veksttakt i KPI enn i KPI-JAE, og fra og med august forventes også betydelige bidrag fra elektrisitetsprisene. Veksten i KPI og KPI-JAE anslås til henholdsvis 5,6 prosent og 6,0 prosent i år. Den underliggende prisveksten holdes oppe fordi det tar tid før økte lønnskostnader og de internasjonale prisimpulsene målt i norske kroner veltes over i økte konsumpriser. Men, raskt fallende internasjonal prisvekst vil etter hvert trekke ned den underliggende inflasjonen her hjemme, og årsveksten i KPI-JAE ventes å falle til rundt 3 prosent ved utgangen av 2024. Med dette bildet, og basert på utviklingen i terminprisene for energivarer, vil veksten i KPI komme ned mot inflasjonsmålet på 2 prosent i 2025.

Norges Bank har satt opp styringsrenta fra 0 prosent til 3,25 prosent siden september 2021 og renteøkningene bidrar til å bremse den økonomiske aktiviteten. Norges Bank setter renta i hovedsak for å stabilisere inflasjonen rundt 2 prosent og sikre finansiell stabilitet. Sentralbanken tar også hensyn til at en høyere rente innvirker på aktiviteten i norsk økonomi slik at flere kan bli arbeidsledige på kort til mellomlang sikt. Avveiningen mellom de ulike hensynene er spesielt krevende i en tid med økt

Figur 2.1. BNP Fastlands-Norge og beregnet trend

Sesongjustert, indeks, 2020 = 100

* Kvartalstall før 2016, månedstall deretter. Trenden er beregnet med et HP-filer (lambda = 40 000 på kvartal), men slik at trenden ikke påvirkes direkte av aktivitetsutviklingen i 2020 og 2021

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.2. BNP Fastlands-Norge

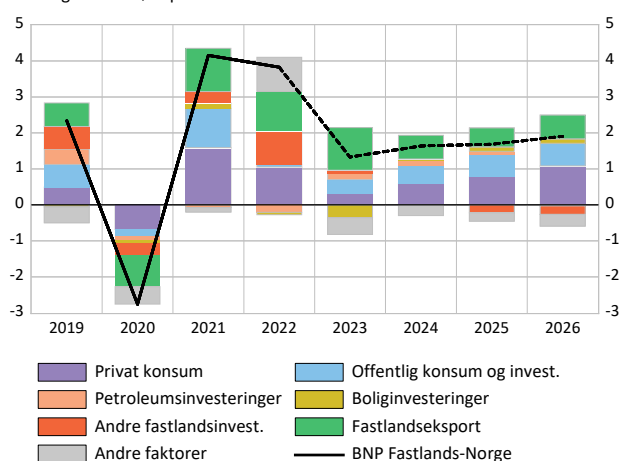
Avvik fra beregnet trend-BNP i prosent, månedsfrekvens

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.3. Bidrag til vekst i BNP Fastlands-Norge, importjustert

Endring fra året før i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Etterspørselsbidragene er regnet ut ved å finne endringen i hver variabel, trekke ut den direkte og indirekte importandelen, og deretter dele på nivået til BNP Fastlands-Norge i perioden før. Metoden som brukes er dokumentert i [Konjunkturtendensene 2019/1, boks 2.4 \(PDF\)](#). Alle tall er sesongjusterte og i faste priser.

Fastlandseksport er definert som samlet eksport minus eksport av råolje, naturgass og frakttjenester i utenriks sjøfart.

Andre faktorer inkluderer lagerendring og statistiske avvik.

Tabell 2.2. Vekst i BNP Fastlands-Norge og importjusterte bidrag fra etterspørselskomponenter.¹ Prosentpoeng, årlig rate

	KNR-tall				Prognose			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP Fastlands-Norge	2,3	-2,8	4,2	3,8	1,3	1,6	1,7	1,9
hvorav bidrag fra:								
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	0,5	-0,7	1,6	1,1	0,3	0,6	0,8	1,1
Konsum og investeringer i offentlig forvaltning	0,6	-0,2	1,1	0,1	0,4	0,5	0,6	0,6
Oljeinvesteringer	0,4	-0,1	-0,1	-0,2	0,2	0,1	0,1	0,0
Boliginvesteringer	-0,1	-0,1	0,2	-0,1	-0,4	0,0	0,1	0,1
Andre fastlandsinvesteringer	0,6	-0,3	0,3	0,9	0,1	0,0	-0,2	-0,2
Fastlandseksport ¹	0,7	-0,9	1,2	1,1	1,2	0,7	0,5	0,7
Andre faktorer ¹	-0,4	-0,5	-0,1	0,9	-0,5	-0,3	-0,2	-0,3

¹ Se forklaring under figur 2.3.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

internasjonal prisvekst.¹ Den seneste tids krone-svekkelse bidrar til at prisveksten holder seg oppe og vi legger til grunn ytterligere to renteøkninger i 2023. I 2024 vil renta reduseres litt igjen som følge av økende arbeidsledighet og lavere inflasjon, og i 2026 vil styringsrenta komme ned mot 2 prosent i vår prognose.

Finanspolitikken, som lagt fram i revidert nasjonalbudsjett, virker svakt ekspansivt på norsk økonomi i år. Ifølge beregninger med de makroøkonomiske modellene KVARTS og NORA bidrar budsjettet til å trekke BNP Fastlands-Norge opp med rundt 0,3–0,4 prosent. I budsjettet var veksten i offentlig konsum og investeringer anslått å bli lavere enn trendveksten for BNP Fastlands-Norge i år, mens vekst i stønadene bidro ekspansivt. Med regjeringens budsjettforslag for 2023 er oljepengebruken anslått til 3 prosent av oljefondets verdi ved inngangen til året. Den svake kronekursen har medført at oljefondet har steget betydelig i verdi og gir dermed rom for økt oljepengebruk i årene framover uten at man bryter med handlingsregelens krittstrek. Vi har imidlertid antatt at oljepengebruken holdes klart under 3-prosentregelen som følge av et økende inndeckningsbehov på litt lengre sikt.

Husholdningenes konsum, som utgjør rundt halvparten av BNP Fastlands-Norge, vokste hele 6,9 prosent i fjor, til tross for høy prisvekst på en rekke varer og tjenester. I årets første måneder har varekonsumet uten bilkjøp falt, og tjenestekonsumet økt. Forholdet mellom tjeneste- og varekonsumet utenom biler er nå nær tilbake til nivået før koronapandemien. Samtidig har husholdningenes kjøp i utlandet tatt seg opp, og nivået i 1. kvartal var høyere enn før pandemien. Ifølge våre prognoser

vil veksten i disponibel realinntekt øke fra 2024 som følge av høyere lønnsvekst og fallende inflasjon, men svak utvikling i realboligprisene demper oppgangen. Høyere disponibel realinntekt bidrar til at konsumveksten tar seg opp fra rundt 0,5 prosent i år til rundt 3 prosent i 2026. Spareraten vil ta seg opp gjennom prognosebanen fra et lavt nivå i 2023.

Boligprisene har vokst noe mer enn ventet så langt i 2023. Eiendom Norges månedlige boligprisindeks viser at bruktboligprisene lenge har fortsatt å øke etter prisfallet i fjor høst, til tross for hyppige renteøkninger på boliglån det siste året. Prisnivået i mai var uendret fra april og vi venter at høyere renter og lavere disponibel realinntekt bidrar til å trekke boligprisene litt ned resten av året, slik at boligprisene som årsgjennomsnitt faller med rundt halvannet prosent. Dette skjer samtidig som både nyboligsalget og boligbyggingen er på et lavt nivå, noe som både på kort og mellomlang sikt gir press i bruktboligmarkedet. Etter hvert som prisveksten på byggevarer avtar forventer vi at boliginvesteringene tar seg forsiktig opp neste år for deretter å vokse mer markert ut prognoseperioden. Boliginvesteringene, som utgjør om lag 20 prosent av investeringene på fastlandet, vil dermed etter hvert bli litt høyere enn i 2022 utover i prognosebanen, men fremdeles lavere enn i 2017, da boliginvesteringene var rekordhøye.

Næringsinvesteringene utgjør om lag 13 prosent av BNP Fastlands-Norge, men bidrar normalt mer til konjunkturutviklingen enn det denne andelen skulle tilsi. De siste to årene har næringsinvesteringene vokst betydelig. For fjoråret var det spesielt innen tjenester at de foreløpige investeringstallene viser høy vekst. Virksomhetene i industrien melder om fortsatt vekst i inneværende år. Det er

¹ Se boks 2.1 i [Konjunkturtendensene 2023/1](#).

Tabell 2.3. Makroøkonomiske hovedstørrelser 2022–2026. Regnskap og prognoser. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	Regn- skap 2022	Prognoser										
		2023			2024			2025			2026	
		SSB	NB	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB
Realøkonomi												
Konsum i husholdninger mm.	6,9	0,6	-1,1	-0,4	1,5	1,7	0,7	2,3	2,1	..	3,2	2,1
Konsum i offentlig forvaltning	0,1	1,4	1,1	1,4	1,7	1,0	..	1,8	1,1	..	2,2	1,0
Bruttoinvestering i fast realkapital	4,3	0,6	..	-0,2	2,2	..	0,4	0,5	-0,7	..
Utvinning og rørtransport	-6,5	6,0	6,0	3,0	4,5	4,0	4,0	2,5	2,0	..	-1,0	-2,0
Næringer	14,5	1,3	1,8	0,6	0,1	0,1	2,0	-3,2	2,9	..	-3,6	1,4
Bolig	-1,4	-7,4	-4,0	-5,3	0,7	0,5	-2,1	2,8	3,6	..	2,9	4,7
Offentlig forvaltning	1,2	1,2	..	1,2	1,7	4,0	1,6	..
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	4,9	0,4	-0,2	0,0	1,4	1,2	0,5	1,6	1,9	..	2,1	0,0
Eksport	5,9	5,0	..	4,1	2,3	..	3,0	1,4	1,0	..
Tradisjonelle varer ²	-0,3	4,8	4,2	5,6	3,7	1,7	3,9	3,6	3,2	..	3,5	3,4
Råolje og naturgass	0,3	3,4	..	3,1	3,1	..	4,0	0,5	-3,7	..
Import	9,2	2,9	1,9	1,1	2,4	2,2	1,5	1,6	3,9	..	2,2	2,0
Bruttonasjonalprodukt	3,3	1,5	1,4	1,3	1,7	0,6	1,2	1,5	0,9	..	1,4	0,9
Fastlands-Norge	3,8	1,3	1,1	1,0	1,6	0,5	1,0	1,7	1,1	..	1,9	1,3
Arbeidsmarked												
Sysselsatte personer	3,9	1,2	0,9	0,8	0,3	-0,1	0,2	0,2	0,3	..	0,5	0,5
Arbeidsledighetsrate (nivå)	3,2	3,7	..	3,6	3,8	..	3,7	4,0	4,0	..
Priser og lønninger												
Årslønn	4,3	5,3	5,1	..	4,9	4,4	..	4,1	4,0	..	4,1	3,4
Konsumprisindeksen (KPI)	5,8	5,6	4,9	5,4	3,0	3,3	3,7	2,4	2,6	..	2,2	2,1
KPI-JAE ³	3,9	6,0	5,6	5,8	3,6	3,8	3,8	2,8	2,9	..	2,5	2,2
Boligpris ⁴	5,2	-1,4	-2,9	..	-0,1	0,0	..	1,0	4,0	..	2,7	5,5
Utenriksøkonomi												
Driftsbalansen, mrd. kroner ⁵	1 691	730	..	969	776	766	667	..
Driftsbalansen i prosent av BNP	30,3	14,7	..	18,8	14,9	14,3	12,3	..
MEMO:												
Pengemarkedsrente (nivå)	2,1	3,8	..	3,9	3,9	..	3,5	3,1	2,4	..
Råoljepris i kroner (nivå) ⁶	951	845	..	912	805	..	845	775	752	..
Importveid kronekurs (44 land) ⁷	1,2	11,4	6,7	8,2	2,0	-2,6	0,9	0,0	-1,7	..	0,0	-0,3

¹ Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.

² Norges Bank gir anslag for tradisjonelle varer og tjenester fra Fastlands-Norge. Finansdepartementet gir anslag for varer utenom olje og gass.

³ KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE).

⁴ Norges Bank gir anslag på boligprisindeksen publisert av Eiendom Norge.

⁵ Driftsbalansen uten korreksjon for sparing i pensjonsfond.

⁶ Gjennomsnittlig spotpris, Brent Blend.

⁷ Positivt tall innebærer svekket krone. Finansdepartementet gir anslag på konkurranseprisindeksen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), Finansdepartementet, Meld.St.1. (2022–2023) (FIN), Norges Bank, Pengepolitisk rapport 1/2023 (NB).

særlig store enkeltprosjekter innen metallindustri, dataindustri og elektrisk utstysindustri som bidrar til veksten, og flere av disse kan knyttes til energiomstilling og utslippskutt. Også innen kraftforsyning er det ventet investeringsoppgang i år og neste år, mens det for tjenestenæringene ikke ser ut til at nye investeringsprosjekter vil veie opp for at eksisterende prosjekter ferdigstilles. Den internasjonale nedgangskonjunkturen kombinert med høyere renter her hjemme vil legge en demper på investeringene i årene framover. Likevel vil inves-

teringsnivået i prognoseperioden holde seg høyere enn det var før pandemien.

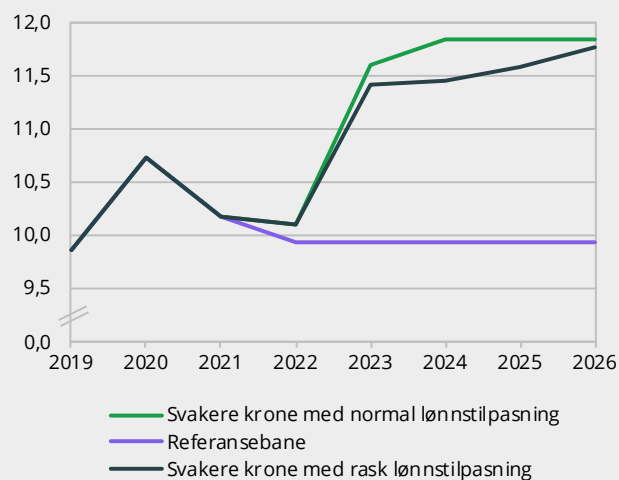
Svært mange nye utbygginger på norsk sokkel har blitt igangsatt som følge av høye olje- og gasspriser samt Stortingets skattetilpakke vedtatt i juni 2020. Vi regner med at den fallende trenden i investeringer de siste årene dermed snur, og at det blir en betydelig vekst i år og neste år. Selv om nær halvparten av leveransene av investeringsvarer i petroleumsnæringen importeres fra utlandet,

Boks 2.1. Pengepolitikken og lønnsdannelsen i møte med svekket kronekurs

Krona har svekket seg med mer enn 10 prosent i løpet av årets fem første måneder. En stor svekkelse av kronekursen kan sette pengepolitikken og lønnsdannelsen på prøve. For Norges Bank vil en svakere kronekurs gjøre det vanskeligere å nå inflasjonsmålet. For virksomhetene i frontfaget vil en svakere kronekurs bidra til høyere lønnsomhet. Dette kan videre føre til høyere lønnsvekst, enten som følge av de sentrale lønnsforhandlingene hvor arbeidstakerne får en del av den økte verdiskapingen eller ved at virksomheter med høy lønnsevne bidrar til å by opp prisen på arbeidskraft for å få tak i arbeidskraften de trenger. Et raskt gjennomslag fra svekket krone til økt lønnsvekst kan gi lønns- og prisspiraler som vil kunne gjøre jobben enda vanskeligere for sentralbanken.¹ Resultat kan bli en kraftig økning i styringsrenta, som igjen vil kunne gi store utslag i norsk økonomi.

Lønnsdannelsen i Norge har vært kjennetegnet ved at det normalt tar tid før økt lønnsomhet i frontfaget slår ut i økt lønn for arbeidstakerne. Gjelsvik, Nymoene og Sparrman (2020) har estimert at det tar mer enn 5 år før halvparten av en økning i lønnsomheten tilfaller arbeidstakerne i form av økt lønn. I den makroøkonomiske modellen KVARTS er halveringstiden mellom 3 og 4 år. En heuristisk begrunnelse for en så stor treghet i tilpasningen kan være at partene i frontfaget skal tilpasse seg en størrelse som varierer mye over tid og at en for rask oppjustering av lønna kan måtte medføre en stor nedjustering i etterkant fordi man bommet på lønnsomhetsnivået i industrien. Det er derfor rimelig å anta treghet i lønnsstilpasningen i møte med svingninger i valutakursen. Den estimerte halveringstiden representerer imidlertid ikke en naturlov som tilsier at adferden til partene i arbeidslivet alltid vil måtte forbli som den har vært. I denne boksen bruker vi KVARTS for å analysere hvilke konsekvenser en svekkelse av kronekursen kan få for norsk økonomi og pengepolitikken hvis lønnsstilpasningen blir adskillig raskere enn det som har vært erfaringen så langt.

Figur 1. Valutakurs, NOK per euro

Kilde: Statistisk sentralbyrå

¹ I en kommende artikkel i Samfunnsøkonomen analyserer Røisland (2023) når lønns- og prisspiraler kan oppstå innenfor et analytisk rammeverk.

Dette gjøres konkret ved å redusere halveringstiden for lønnsstilpasningen i KVARTS² fra drøye 3 år til kun ett kvartal.³

Vi gjennomfører to skiftberegninger hvor rask eller normal lønnsstilpasning legges til grunn. Virkninger på norsk økonomi og pengepolitikken av valutakursendringene vurderes opp mot en referansebane hvor kronekursen ligger fast fra nivået i midten av 2022, se figur 1. I beregningen med normal lønnsstilpasning vil økonomiske forstyrrelser i valutamarkedet medføre at krona svekker seg betydelig. I beregningen med rask tilpasning legges de samme økonomiske forstyrrelsene til grunn i valutamarkedet, men ettersom valutakursen også bestemmes av blant annet renteforskjeller mot utlandet, vil ulik pengepolitisk respons i de to beregningene gi opphav til litt ulik bane for valutakursen.⁴ Som vi skal se vil høyere rente i tilfellet med rask lønnsstilpasning gi en noe mindre svekkelse av krona på kort sikt, men om lag den samme svekkelsen fram mot 2026.

Historisk har Norges Bank respondert på valutakursendringer i sin rentesetting, se Alstadheim, Bjørnland og Maih (2021). For å fange opp sentralbankens adferd brukes renteregelen slik den er spesifisert i Norges Banks pengepolitiske modell NEMO, se Kravik og Mimir (2019). I denne renteregelen responderer renta hvis lønnsveksten endres. I tillegg påvirkes renta av utviklingen i inflasjonen, aktiviteten på fastlandet og realvalutakursen. Vi ser bort fra at endringer i valutakursen kan påvirke finanspolitikken.

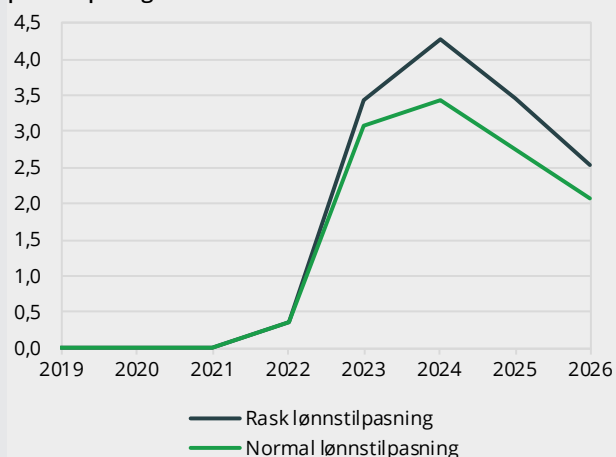
Figurene 2 og 3 viser hvordan renta og årslønna endres som følge av en svakere kronekurs. Tabellene 1 og 2 viser utslagene på makroøkonomiske hovedstørrelser. Tilfellet med normal lønnsstilpasning gir relativt store utslag i norsk økonomi. Kronesvekkelsen gjør importerte varer dyrere og bidrar både direkte og indirekte til økt inflasjon målt ved KPI. Svekkelsen gjør også virksomhetene i industrien mer lønnsomme, slik at driftsresultatet øker med rundt 15 milliarder kroner i 2026. Med normal lønnsstilpasning vil årslønna øke, men ikke mer enn at lønnskostandsandelen faller litt som følge av den kraftige økningen i driftsresultatet. I fravær av en pengepolitisk respons ville en svakere kronekurs virket ekspansivt på den økonomiske aktiviteten. Den svake kronekursen påvirker dermed ganske direkte alle elementene som inngår i sentralbankens renteregulering. Renta vil derfor heves betydelig og er 3,5 prosentpoeng høyere enn i referansebanen i 2024. Husholdningene mister dermed kjøpekraft som følge av både pris- og renteøkningene. Den disponible realinntekten blir betydelig redusert. Dette legger igjen en kraftig demper på husholdningenes konsum og den økonomiske aktiviteten på fastlandet. Renteøkningene og husholdningenes reduserte realinntekter slår videre direkte inn i boligmarkedet. Boligprisene faller med knappe 20 prosent over en femårsperiode. Dette gjør boligbygging adskillig mindre lønnsom og boliginvesteringene reduseres derfor også. Kronesvekkelsen fører videre til lavere import og høyere eksport samt en markert økning i sysselsettingen i industrien. Sysselsettingen i markedsrettede tjenestenæringer på fastlandet, som i stor grad er skjermet for

² Se Boug m.fl. (2023) for en nærmere beskrivelse av KVARTS.

³ Dette innebærer at feilkorreksjonsparameteren i lønnsrelasjonen for frontfaget endres fra 0,05 til 0,5.

⁴ Se Benedictow og Hammersland (2022) for nærmere beskrivelse av faktorene som påvirker valutakursen i modellen.

Figur 2. Pengemarkedsrenta, avvik fra referansebanen i prosentpoeng

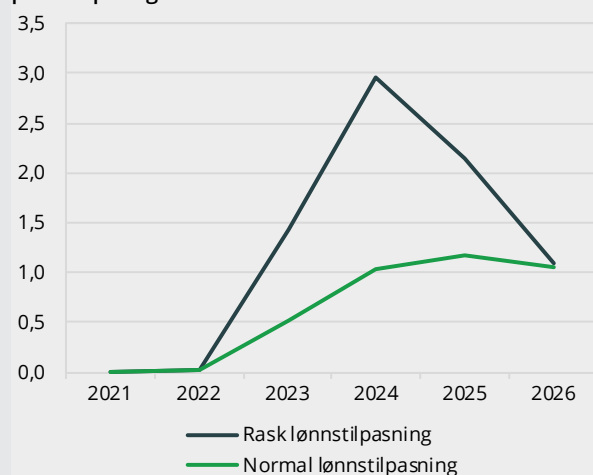

Kilde: Statistisk sentralbyrå

internasjonal konkurranse, er derimot nær uendret. Ettersom samlet sysselsetting øker mer enn samlet arbeidsstyrke faller arbeidsledigheten litt i analyseperioden.

I tilfellet med rask lønnstilpasning blir sentralbanken satt i en enda mer krevende situasjon. Da øker årslønna betydelig mer enn i tilfellet med normal lønnstilpasning. I 2026 er forskjellen i overkant av 3 prosent. Høyere lønnsvekst veltes over i utsalgsprisene og inflasjonen blir derfor etter hvert markert høyere. Sentralbanken, som responderer direkte på både pris- og lønnsvekst, vil dermed heve renta ytterligere, og i 2024 er renta nær ett prosentpoeng høyere enn i tilfellet med normal lønnstilpasning. Dette medfører at aktiviteten i Fastlands-

Figur 3. Årslønnsvekst. Avvik fra referansebanen i prosentpoeng

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Norge blir lavere. Beregningene illustrerer avveien mellom å stabilisere produksjon og sysselsetting på den ene siden, og å stabilisere inflasjonen på den andre. I denne avveiningen tillates en viss grad av pris- og lønnsspiraler ettersom både årslønna og inflasjonen blir betydelig høyere enn i tilfellet med normal lønnstilpasning. Renteøkningene medfører at krona styrkes litt på kort sikt, slik at eksporten reduseres og importen øker. Sysselsettingen faller og arbeidsledigheten øker.¹ Reallønna faller både i tilfellet med normal og rask lønnstilpasning, men fallet er ikke like stort når lønnstilpasningen er rask.

¹ Rettet 12. juni 2023.

Tabell 1. Normal lønnstilpasning. Prosentvise avvik fra referansebanen der annet ikke framgår

	2022	2023	2024	2025	2026
BNP Fastlands-Norge	0,0	0,0	-0,4	-0,7	-1,1
Konsum i husholdninger mv.	-0,2	-2,3	-5,2	-6,7	-7,0
Konsum i offentlig forvaltning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	0,0	-1,0	-3,0	-4,1	-6,3
Boliginvesteringer	0,0	0,1	-1,2	-6,9	-14,8
Eksport ekskl. olje og gass	0,2	2,7	5,6	6,9	7,5
Import	-0,1	-1,9	-4,2	-5,2	-5,6
Arbeidsledighetsrate ¹	0,0	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3
Sysselsatte personer	0,0	0,3	0,5	0,6	0,4
Arbeidsstyrke	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2
Årslønn	0,0	0,4	1,3	2,3	3,3
Konsumprisindeksen (KPI)	0,2	2,6	4,2	5,4	6,5
Inflasjon ¹	0,3	2,4	1,6	1,1	1,0
Boligpriser	0,2	0,0	-7,5	-14,0	-18,0
Husholdningenes disp. realinntekt	-0,5	-4,8	-6,4	-5,7	-5,1
Valutakurs, NOK per euro ²	1,8	16,9	19,4	19,4	19,4
Realvalutakurs, NOK per euro ²	1,6	13,9	14,5	13,2	12,1
Pengemarkedsrente ¹	0,4	3,1	3,4	2,8	2,1
Driftsresultat i industrien (mrd. kroner)	0,4	6,0	12,9	15,5	15,2
Lønnskostnadsandel, Industri ¹	-0,1	-1,6	-3,4	-3,5	-2,7
Utførte timeverk	0,0	0,3	0,6	0,7	0,5
Lønnstakere, Industri	0,0	1,1	3,4	5,2	6,5
Lønnstakere, Privat tjenesteyting	0,0	0,1	0,0	-0,3	-0,7

¹ Avviket er oppgitt i prosentpoeng.

² Negativt fortegn innebærer appresiering.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2. Rask lønnstilpasning. Prosentvise avvik fra beregningen med normal lønnstilpasning der annet ikke framgår

	2022	2023	2024	2025	2026
BNP Fastlands-Norge	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,1
Konsum i husholdninger mv.	0,0	0,2	0,4	0,8	1,1
Konsum i offentlig forvaltning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	0,0	0,0	-0,2	-0,4	-0,2
Boliginvesteringer	0,0	0,0	-0,2	-0,9	-1,6
Eksport ekskl. olje og gass	0,0	-0,2	-0,9	-1,2	-1,1
Import	0,0	0,1	0,3	0,5	0,8
Arbeidsledighetsrate ¹	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2
Sysselsatte personer	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
Arbeidsstyrke	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Årslønn	0,0	0,6	2,1	3,0	3,1
Konsumprisindeksen (KPI)	0,0	-0,1	-0,2	0,2	0,7
Inflasjon ¹	0,0	-0,1	0,0	0,4	0,5
Boligpriser	0,0	-0,3	-1,0	-1,2	-0,7
Husholdningenes disp. realinntekt	0,0	0,5	1,3	1,6	1,5
Valutakurs, NOK per euro ²	0,0	-1,7	-3,3	-2,3	-0,7
Realvalutakurs, NOK per euro ²	0,0	-1,5	-3,2	-2,5	-1,4
Pengemarkedsrente ¹	0,0	0,3	0,8	0,7	0,5
Driftsresultat i industrien (mrd. kroner)	0,0	-2,1	-7,9	-10,4	-8,4
Lønnskostnadsandel, Industri ¹	0,0	0,8	2,8	3,5	2,7
Utførte timeverk	0,0	0,0	-0,1	-0,3	-0,3
Lønnstakere, Industri	0,0	0,0	-0,5	-1,1	-1,4
Lønnstakere, Privat tjenesteyting	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1

¹ Avviket er oppgitt i prosentpoeng.

² Negativt fortegn innebærer appresiering.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

En svekkelse av krona setter altså deler av den økonomiske politikken på prøve. For Norges Bank vil en svakere kronekurs gjøre det vanskeligere å nå inflasjonsmålet. I de sentrale lønnsforhandlingene vil en svakere kronekurs gi opphav til høyere lønnsvekst over tid gjennom at arbeidstakerne får en del av den økte verdiskapingen. Utenom lønnsoppgjørene kan en svakere krone i tillegg føre til at virksomheter med økt lønnsevne ønsker å betale mer for å få tak i den arbeidskraften de trenger. Disse mekanismene er en del av frontfagsmodellen, men hvis lønnsdannelsen endres og lønnstilpasningen blir raskere enn den har vært historisk, vil pris- og lønnsspiraler kunne oppstå. Det vil gjøre situasjonen enda mer krevende for sentralbanken. Samspillet mellom pengepolitikken og lønnsdannelsen står derfor sentralt i hvordan svekkelsen av krona vil utspille seg i norsk økonomi.

Modellberegningene er heftet med usikkerhet. I beregningene har vi tatt utgangspunkt i renteregelen som benyttes i Norges Banks hovedmodell NEMO. Når kronekursen svekkes vil imidlertid sentralbanken også bruke skjønn. For eksempel er rentesettingen til Norges Bank for tiden vesentlig lavere enn hva enkle pengepolitiske regler tilsier.⁵ Dette innebærer at man må være varsom med å tolke resultatene i denne boksen som fasit for hvordan sentralbanken reagerer når krona svekkes. I beregningene har vi endret en strukturell sammenheng i modellen, lønnsfastsettelsen, og beholdt alt annet likt. Hvis en av strukturene i norsk økonomi endres kan dette også påvirke andre deler av økonomien, herunder hvordan den pengepolitiske responsen blir.

⁵ Se figur 4.3 i [Pengepolitisk rapport 1/23](#).

Referanser

Alstadheim, R., H. C. Bjørnland og J. Maih (2021): Do central banks respond to exchange rate movements? A Markov-switching structural investigation of commodity exporters and importers. *Energy Economics*, vol. 96.

Benedictow, A. og R. Hammersland (2022): Why has the Norwegian krone exchange rate been persistently weak? A fully simultaneous VAR approach, Discussion Papers 981, Statistisk sentralbyrå.

Boug, P., T. von Brasch, Å. Cappelen, H. Hungnes, R. Hammersland, D. Kolsrud, J. Skretting, B. Strøm og T. C. Vigtel (2023): Fiscal policy, macroeconomic performance and industry structure in a small open economy, *Journal of Macroeconomics*, vol. 76.

Gjelsvik, M., R. Nymoen og V. Sparrman (2020): Cointegration and Structure in Norwegian Wage-Price Dynamics. *Econometrics*, 1–4.

Kravik, E. M. og Y. Mimir (2019): Navigating with NEMO, Staff Memo nr. 5, Norges Bank.

Røisland, Ø. (2023): Når kan lønns- prisspiraler oppstå? Om samspillet mellom pengepolitikken og lønnsdannelsen. *Samfunnsøkonomen* nr. 3, publiseres 16. juni 2023.

innebærer leveransene også betydelig etterspørsel rettet mot Fastlands-Norge. Noen av feltutbyggingene ferdigstilles trolig i 2025 og 2026 og vi venter at investeringsnivået faller litt i 2026, men ikke mer enn at investeringsnivået fremdeles vil ligge litt over nivået i 2019.

Reallønna har knapt økt siden 2015. I fjor ble den nominelle lønnsveksten 4,3 prosent, hele 1,5 prosentpoeng lavere enn veksten i konsumprisindeksene. Etter en kortvarig streik i midten av april ble Fellesforbundet og Norsk Industri enige om en ramme for årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området på 5,2 prosent i 2023. Ifølge våre beregninger blir årslønnsveksten i økonomien som helhet 5,3 prosent. Med en forventet inflasjon på rundt 5,6 prosent i år innebærer det at reallønna faller litt i år også. Rommet for lønnsvekst framover avhenger av lønnsomheten i industrien og utsiktene for norsk økonomi. Lønnsomheten i deler av industrien har vært god i 2022, noe som har medført at lønnskostnadsandelen, som er et mål på hvor stor andel av verdiskapingen som tilfaller arbeidstakere, har falt betydelig. Dette gjelder spesielt for kapitalintensive industrinæringer. Ifølge våre beregninger vil lønnskostnadsandelen holde seg relativt stabil framover. Dette innebærer at den nominelle lønnsveksten blir mellom 4 og 5 prosent i årene framover. Med fallende inflasjon vil real-lønnsveksten dermed ta seg opp til rundt 2 prosent fra 2024.

Det høye presset i arbeidsmarkedet ser ut til å avta litt. For ett år siden var arbeidsledigheten målt ved AKU rundt 3,1 prosent, mens den de seneste månedene har ligget på rundt 3,5 prosent. Dette er fremdeles relativt lavt i et konjunkturtelt perspektiv. Med svakere vekstutsikter internasjonalt, økende renter og lavere etterspørsel i mange næringer, vil presset i arbeidsmarkedet dempes. Sysselsettingen ventes dermed ikke å øke like mye som veksten i befolkningen i arbeidsfør alder og sysselsettingsandelen vil dermed falle litt. Ifølge våre beregninger vil arbeidsledigheten fortsette å stige gradvis i årene framover, til rundt 4 prosent i 2025.

Det er for tiden et sammensatt bilde som preger norsk økonomi. Husholdningene har fått inndratt kjøpekraft både som følge av høye priser og høyere renter. Samtidig har mange jobb og arbeidsledigheten er fremdeles på et lavt nivå. Men den rekordsvake kronekursen setter deler av den økonomiske

politikken på prøve. Svekkelsen av krona gjør at det tar lengre tid for sentralbanken å nå inflasjonsmålet. Den svake krona medfører også at lønnsomheten i deler av frontfaget blir høyere, noe som kan bidra til økt lønns- og prispress hvis den økte lønnsomheten raskt hentes ut i form av høyere lønnsvekst (se boks 2.1). I tillegg øker handlingsrommet i finanspolitikken ved at verdien av oljefondet blir høyere målt i norske kroner. Av kortsiktige politiske hensyn kan det dermed bli fristende å øke oljepengebruken markert i årene framover. Hvis krona holder seg på dagens nivå, slik vi legger til grunn i denne rapporten, vil imidlertid både finanspolitikken og partene i arbeidslivet mest sannsynlig tilpasse seg svekkelsen av krona over flere år. Med dette bildet vil inflasjonen komme ned mot inflasjonsmålet i 2025. Samtidig vil aktivitetsutviklingen i norsk økonomi forbli nær trend i årene framover.

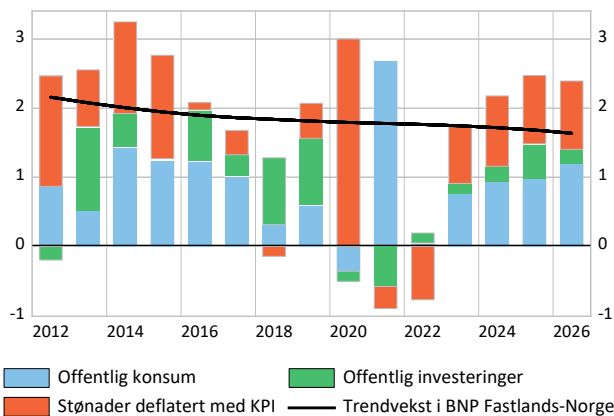
2.1. Finanspolitikk tilpasset høy prisvekst

Konsumet i offentlig forvaltning vokste beskjedent i 1. kvartal, mens veksten i investeringene var negativ. Konsumet i offentlig forvaltning vokste 0,5 prosent i 1. kvartal 2023, mens konsumet i kommuneforvaltningen vokste 1,2 prosent i 1. kvartal. Vekst innen kollektivtransport, administrasjon og brannvesen samt kultur- og underholdningstjenester bidro mest til veksten. Det statlige konsumet falt 0,2 prosent i 1. kvartal. Det var særlig det statlige konsumet av helse- og sosialtjenester som trakk ned. Det bør imidlertid sees i sammenheng med det høye nivået kvartalet før. Lønnskostnadene i offentlig forvaltning vokste 1,3 prosent. Det var særlig lønnskostnadene innen kommuneforvaltningen som trakk opp. De offentlige investeringene falt 1,5 prosent i 1. kvartal, trukket ned av blant annet lavere investeringer innen statlig administrasjon og forsvar. Donasjoner av stridsvogner og annet forsvarsmateriell til Ukraina var en medvirkende årsak til fallet i forsvarsinvesteringene.

Nasjonalbudsjettet 2023 (NB 23) anslo bruken av oljepenger, målt ved det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet, til 316,8 milliarder i 2023. Endringene som regjeringen foreslår i Revidert nasjonalbudsjett 2023 (RNB 23) øker oljepengebruken med 55,8 milliarder kroner. Det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet anslås dermed til 372,6 milliarder kroner. Den økte oljepengebruken skyldes hovedsakelig ekstra tiltak forbundet med krigen i Ukraina, samt at budsjettpostene har blitt justert som følge av uventet høy pris- og

Figur 2.4. Bidrag til vekst i offentlig forvaltning

Endring fra året før i prosent

Kilde: Statistisk sentralbvrå

lønnsvekst. I overkant av 20 milliarder kroner av økningen i oljepengebruken kan relateres til krigen i Ukraina. Den resterende budsjettsvekkelsen kan i stor grad tilskrives pris- og lønnsjusteringer av budsjettet samt effektene av lavere strømpriser enn forventet. Forslagene som fremmes i RNB 23 for å justere for høyere pris- og lønnsvekst innebærer at budsjettets utgifter øker med til sammen nær 27 milliarder kroner. Inntektene i statsbudsjettet øker også som følge av høyere pris- og lønnsvekst, men økningen i utgifter er større. Lavere strømpriser anslås å svekke budsjettet med om lag 22 milliarder kroner. Det skyldes at statens påløpte inntekter svekkes mer enn besparelsene i strømstøtteordningene. Det foreslås ingen store skatte- og avgifts- endringer i RNB 23. Stortinget har vedtatt å innføre en 25 prosents grunnrenteskatt på havbruksnæringen.

Med regjeringens budsjettforslag for 2023 er oljepengebruken anslått til 3 prosent av Statens pensjonsfond utland (SPU) ved inngangen til 2023. Bruken av fondsmidler som andel av trend-BNP for fastlandsøkonomien har økt betydelig de siste årene. RNB 23 anslår denne bruken til 10 prosent i 2023. Det siste tiåret har verdien av SPU økt betydelig som følge av verdiøkninger i finansmarkedene samt en svakere krone. SPU hadde en verdi på 12 429 milliarder kroner ved inngangen til 2023. Netto tilførsel av kapital i 1. kvartal 2023, innskutt kapital fra petroleumsvirksomheten minus uttak av kapital, var 217 milliarder kroner. Fondets verdi ved utgangen av kvartalet var 14 294 milliarder kroner, noe som betyr at den totale avkastningen var 1 648 milliarder kroner. Av denne avkastningen har svekkelser i kronekursen økt fondets verdi med

755 milliarder kroner. Rente- og utbytteinntekter pluss kursgevinster og tap som ikke kan relateres til valutakursendringer blir dermed 893 milliarder kroner. I RNB 23 anslås statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til 1 015,5 milliarder kroner i 2023, ned fra et anslag på 1 384 milliarder kroner i NB 23. Nedjusteringen skyldes lavere olje- og gasspriser. Vi forutsetter at realavkastningen av fondet blir 3 prosent og at olje- og gassprisene følger terminprisene. Dette gir en betydelig vekst i SPU utover i prognosebanen. Vi har imidlertid antatt at oljepengebruken holdes klart under 3-prosentmålet som følge av et økende inndekningsbehov på litt lengre sikt.

Norsk økonomi har gått inn i 2023 med høyere aktivitet, flere sysselsatte og betydelig høyere prisvekst enn det som ble lagt til grunn da NB 23 ble utformet. Høyere prisvekst enn forutsatt i NB 23 har samtidig ført til at det opprinnelige budsjettoplegget ville blitt mer innstrammende enn beregnet. I RNB 23 legges det derfor opp til en pris- og lønnsjustering av budsjettet. Pris- og lønnsjusteringen av de sosiale overføringene innebærer dessuten en jevnere fordeling av byrdene forbundet med høy prisvekst. Mens budsjettet i NB 23 ble anslått å virke om lag nøytralt på økonomien, anslås det at budsjettet i RNB 23 vil trekke opp BNP Fastlands-Norge med 0,3–0,4 prosent. Dette anslaget, som er basert på modellberegninger med KVARTS og NORA, tar hensyn til at Nansenprogrammets støtte til Ukraina og økt bistand til land i sør i liten grad vil påvirke aktiviteten i norsk økonomi.

I NB 23 ble det anslått en økning i konsum og bruttoinvesteringer i offentlig forvaltning for 2023 på henholdsvis 1,3 og 0,8 prosent. I RNB 23 er anslagene justert opp til henholdsvis 1,4 og 1,2 prosent. Dette skyldes blant annet økte bevilgninger som kompenserer for den høyere prisveksten. Vi foretar en liten oppjustering av våre anslag, slik at de blir identiske med anslagene i RNB 23. I 2024 anslår vi at både konsum og bruttoinvesteringer i offentlig forvaltning øker med 1,7 prosent. Vekstanslagene for perioden 2025–2026 er en videreføring av tidligere anslag. Realverdien av stønader forventes å vokse med 2,6 prosent i 2023 blant annet som følge av at alderspensjoner blir regulert med hele 8,54 prosent fra 1. mai 2023, se forklaring i forrige konjunkturrapport. Stønadene anslås å vokse med 3,2 prosent i 2024. Regjeringen har signalisert økt

satsning på forsvaret i tiden framover for å innfri NATO-målet i 2026. NATOs generalsekretær har dessuten antydnet at NATO-målet vil bli hevet fra 2025. Planer om å innfri NATO-målet innebærer omfattende investeringer i offentlig forvaltning i hele prognosebanen. Vi forventer at leveransene av F-35 kampfly vil strekke seg ut i 2025, samt at satsninger innen hæren, marinen og luftforsvaret vil innebære omfattende investeringer. Det forventes dessuten et økende behov for helse- og omsorgsarbeidere i tiden framover.

2.2. Fortsatt renteøkninger

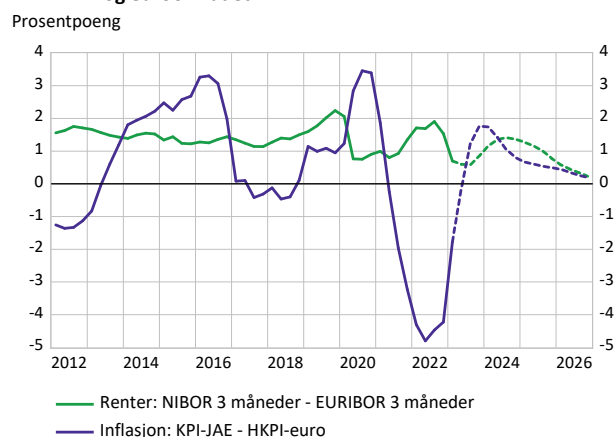
Siden september 2021 har Norges Bank satt opp styringsrenta fra 0 prosent til 3,25 prosent. Styringsrenta økte spesielt mye sommeren 2022, med 0,5 prosentpoeng ved hvert av de tre rentemøtene fra juni til september. Etter renteøkningen i november 2022 så det ut til at nye renteøkninger bare ville komme i forbindelse med rentemøtene der Norges Bank legger fram ny Pengepolitisk rapport. Men overraskende høy inflasjon og svak kronekurs bidro til at Norges Bank også økte styringsrenta i rentemøtet i mai i år.

Pengemarkedsrenta følger i stor grad styringsrenta med et påslag. Sommeren 2021 var tremåneders pengemarkedsrente nede i 0,2 prosent og ved utgangen av mai 2022 var den kommet opp i 1,2 prosent. De kraftige økningene i styringsrenta bidro til at pengemarkedsrenta økte betydelig i slutten av 2022, noe som har fortsatt i 2023. Tidlig i juni var den kommet opp i 4,0 prosent. Da er forventninger om ytterligere økning av styringsrenta trolig priset inn.

Innskudds- og utlånsrentene har også økt fra rekordlave nivåer i 2. og 3. kvartal 2021. Gjennomsnittlig rammelånsrente var 4,6 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2023, noe som innebærer en økning på 2,5 prosentpoeng det siste halvannet året. Mye av denne økningen kom i siste kvartal i fjor, men også gjennom 1. kvartal i år har det vært en klar økning. Gjennomsnittlig innskuddsrente kom opp i 2,1 prosent ved utgangen av 1. kvartal i år. Det innebærer en økning på 1,8 prosentpoeng siden 2. kvartal 2021.

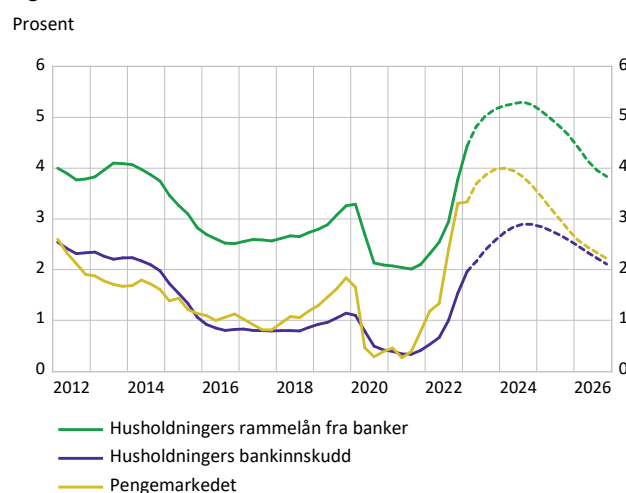
Utenlandske sentralbanker har satt opp sine styringsrenter kraftig for å få bukt med den høye inflasjonen. I prognosene har vi lagt til grunn at pengemarkedsrenta kommer opp i nær 4 prosent i

Figur 2.5. Rente- og inflasjonsforskjell mellom Norge og euroområdet

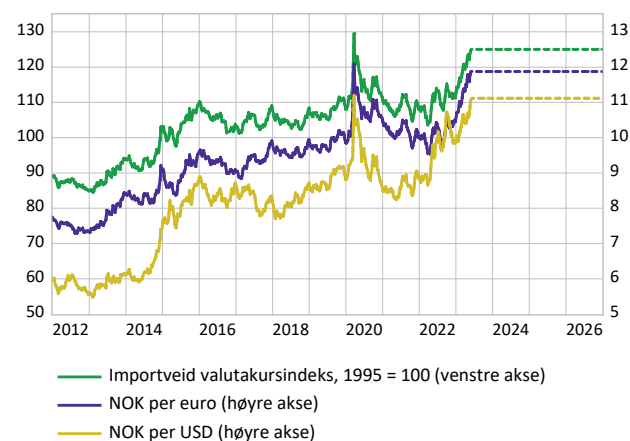
Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå

Figur 2.6. Norske renter

Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå

Figur 2.7. Valutakurser

Kilde: Norges Bank

euroområdet i før sommeren. Hvis renta blir langt lavere i Norge enn i utlandet, kan det føre til en ytterligere svekkelse av krona. Det vil igjen gjøre importerte varer dyrere, og dermed bidra til høyere prisvekst i Norge. For å unngå dette forventer vi at også Norges Bank vil fortsette å sette opp styringsrenta. Vi legger til grunn ytterligere to renteøkninger i 2023. Den første kommer sannsynligvis i juni, mens det kan komme ytterligere en renteøkning etter sommeren. Hver av disse renteøkningene antas å bli på 0,25 prosentpoeng, slik at styringsrenta da kommer opp i 3,75 prosent. Tremåneders pengemarkedsrenta i Norge kan da bli liggende på 4 prosent mens utlånsrenter sannsynligvis vil komme opp i over 5 prosent i løpet av 2023.

Neste år vil inflasjonen komme ned til 3 prosent, målt med KPI. Det vil gi rom for rentekutt. I vår prognose har vi lagt inn ett rentekutt i siste halvdel av 2024. I 2025 og 2026 fortsetter rentekuttene, og pengemarkedsrenta kommer ned under 2,5 prosent i løpet av 2026.

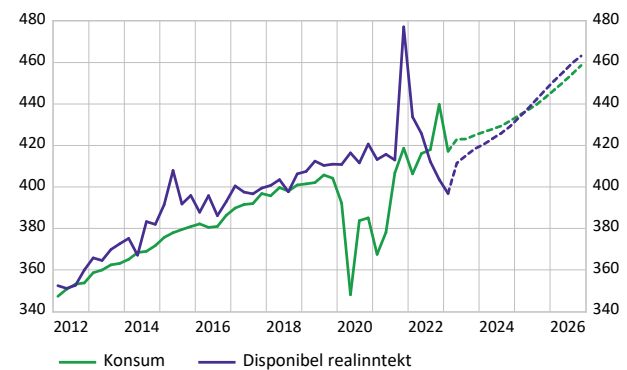
Krona har svekket seg de siste 6 månedene. I 2022 kostet én euro mellom 9,40 og 10,60 kroner, med et årsgjennomsnitt på 10,10 kroner. Tidlig i juni i år måtte man betale 11,90 kroner for én euro. Prisen på dollaren er nå oppe i 11,10 kroner. Vi legger til grunn uendrete valutakurser framover. Det innebærer at valutaene i den importveide kronekursen har blitt 11 prosent dyrere på årsbasis i 2023. Svekkelsen av krona innebærer at importerte varer blir dyrere, og bidrar dermed til å trekke inflasjonen i Norge opp i år.

2.3. Spareraten på vei opp

Ifølge foreløpige tall fra inntekts- og kapitalregnskapet falt disponibel realinntekt for husholdninger og ideelle organisasjoner med 2,4 prosent i 2022. Dersom vi holder utbetalinger av aksjeutbytte utenom, som på grunn av tilpasning til økt utbytteskatt fra 2022 var rekordhøye i 2021, var veksten i disponibel realinntekt 2,7 prosent i fjor.² Veksten i disponibel realinntekt utenom aksjeutbytte økte kraftig i 1. kvartal i fjor, men falt deretter i de tre påfølgende kvartalene. I 1. kvartal i år var fallet i denne inntektsstørrelsen snudd til moderat oppgang. Bak utviklingen gjennom fjoråret og så langt

Figur 2.8. Inntekt og konsum i husholdninger mv.

Sesongjustert, mrd 2020-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå

i år ligger i hovedsak økte lønnsinntekter som følge av sysselsettingsvekst, økte netto renteutgifter som følge av høyere utlånsrenter, samt store prisøkninger på en rekke varer.

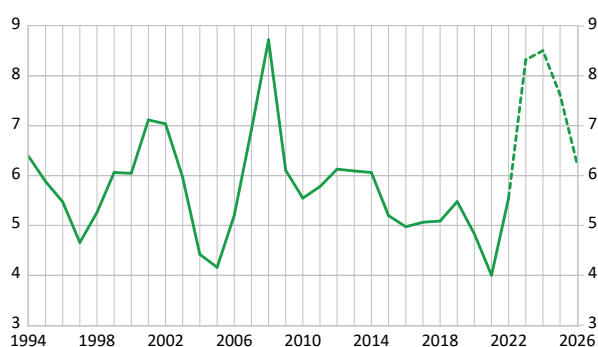
Ifølge kvartalsvis nasjonalregnskap vokste samlet konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner hele 6,9 prosent i 2022. Nivået på samlet konsum var dermed vel 4 prosent høyere i 2022 enn i 2019. Det var særlig tjenestekonsumet, med store bidrag fra hotell- og fritidstjenester samt passasjertransport, som ledet til den sterke konsumveksten gjennom fjoråret. Riktignok økte varekonsumet kraftig i 4. kvartal i fjor som følge av rekordstore bilkjøp i forkant av innføringen av avgifter på elbiler fra nyttår. Mot slutten av 2022 kom forholdet mellom vare- og tjenestekonsumet, når vi ser bort fra bilkjøpene, nesten tilbake til nivået før koronapandemien. I 1. kvartal i år falt samlet konsum med 5,1 prosent. Særlig bilkjøpene trakk ned som følge av avgiftstilpasningen av disse kjøpene. Dersom vi ser bort fra bilkjøpene var det likevel et lite fall i varekonsumet i 1. kvartal. Varekonsumindeksen for april i år viser et bredt basert sesongjustert fall på 3,3 prosent fra måneden før. Tjenestekonsumet fortsatte derimot å vokse bredt basert i 1. kvartal med 0,9 prosent. Samtidig økte husholdningenes kjøp i utlandet med 4,3 prosent, slik at nivået for første gang var høyere enn før koronapandemien.

Ifølge kvartalsvis nasjonalregnskap var konsumet i husholdningene i annet halvår i fjor høyere enn disponibel inntekt. Spareraten, målt som sparing som andel av disponibel inntekt, falt dermed fra 12,7 prosent i 2021 til 4,2 prosent i 2022. Nivået i fjor er oppjustert med rundt 0,5 prosentpoeng i nasjonalregnskapet som følge av at sparingen i

² Disponibel realinntekt utenom aksjeutbytte er kun fratrukket aksjeutbytte i inntekts- og kapitalregnskapet, og ikke skatteutgiftene knyttet til disse. Det medfører at en del av veksten i disponibel realinntekt utenom aksjeutbytte også skyldes reduserte skatter knyttet til aksjeutbytte i 2022.

Figur 2.9. Rentebelastning for husholdningene

Totale renteutgifter etter skatt som andel av disponibel inntekt i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

kollektive pensjonsfond er revidert opp med rundt 10 milliarder kroner. Spareraten justert for aksjeutbytte falt på sin side fra 4,5 prosent i 2021 til nær null prosent i 2022. Tall fra innteks- og kapitalregnskapet viser at spareraten sesongjustert falt med rundt 7 prosentpoeng fra 4. kvartal 2021 til 1. kvartal 2022, mens spareraten justert for aksjeutbytte økte med rundt 9 prosentpoeng i samme periode. Disse store endringene i spareraten over to kvartaler må ses i sammenheng med store endringer i utbetalinger av aksjeutbytte som skyldes tilpasninger til den økte utbytteskatten innført fra i fjor. Spareraten både med og uten aksjeutbytte falt i de neste tre kvartalene i fjor for så å ta seg opp i 1. kvartal i år. Dersom vi justerer for bilkjøpene, som har svingt mye siden utgangen av 2022, tok spareraten seg klart opp gjennom de to siste kvartalene.

Vi anslår at disponibel realinntekt justert for aksjeutbytte vil falle med rundt 0,5 prosent i 2023. Dette er rundt 1,5 prosentpoeng lavere enn anslaget fra vår forrige konjunkturrapport, og henger i hovedsak sammen med sterkere vekst i reallønnsinntektene korrigeret for netto lønnsoverføringer til utlandet enn lagt til grunn ved forrige publisering. Vi har oppjustert vekstanslaget for konsumdeflatoren i nasjonalregnskapet, som inkluderer nordmenns konsum i utlandet, fra 5,5 prosent til nær 7 prosent i 2023.³ Oppjusteringen har blant annet sammenheng med større kronesvekkelse enn vi så for oss sist. For årene 2024 til 2026 vil gjennomsnittlig årlig vekst i disponibel realinntekt med våre forutsetninger bli rundt 3,5 prosent. Både lønnsinntekter og offentlige stønader vil reelt sett ta seg

³ For en beskrivelse av forskjeller mellom konsumdeflatoren i nasjonalregnskapet og konsumprisindeksen, se boks 3.2 i [Økonomiske analyser 1/2023](#).

opp i takt med vesentlig lavere inflasjon i de tre siste årene av prognoseperioden. Netto renteutgifter vil også bidra til inntektsvekst etter hvert som lånerentene faller som følge av kutt i styringsrenta. Nivået på rentebelastningen til husholdningene, målt som renteutgifter etter skatt som andel av disponibel inntekt, anslås til 7,5–8,5 prosent i årene 2023–2025. I 2026 vil den falle til nær 6 prosent. Til sammenlikning var gjennomsnittlig årlig rentebelastning 5,5 prosent i tiårsperioden 2010–2019.

Vi ser for oss at konsumveksten i 2023 blir rundt 0,5 prosent, en god del lavere enn vi anslo ved forrige publisering. Bak dette vekstanslaget ligger et sterkt sesongjustert fall observert i 1. kvartal i år fra et høyt nivå i 4. kvartal i fjor og en forventet moderat vekst gjennom de tre påfølgende kvartalene. Deretter vil konsumveksten som årsgjennomsnitt ligge på rundt 2,5 prosent i årene 2024 til 2026. Utviklingen i samlet konsum i prognoseperioden drives av tiltakende vekst i disponibel realinntekt, men dempes av svak utvikling i realboligpriser og økte realrenter etter skatt, særlig i årene 2023 og 2024.

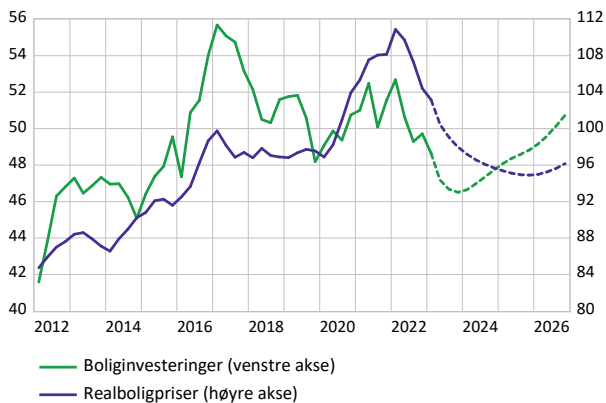
Med våre anslag på innteks- og konsumutviklingen vil sesongjustert konsum være større enn sesongjustert inntekt i hele år og store deler av 2024. Spareraten vil likevel bli rundt 3,5 prosent som årsgjennomsnitt for 2023 og 2024 siden denne også inkluderer sparing i kollektive pensjonsfond. I 2025 og 2026 vil disponibel inntekt igjen være høyere enn samlet konsum, og spareraten vil komme opp i rundt 5 prosent når vi tar med sparingen i kollektive pensjonsfond. Høyere realrente etter skatt vil bidra til å øke spareraten. Spareraten justert for aksjeutbytte vil som årsgjennomsnitt ligge 3 prosentpoeng lavere i prognoseperioden ettersom utbytterne med våre forutsetninger vil utgjøre 3 prosent av disponibel inntekt. Våre anslag innebærer at spareraten justert for aksjeutbytte i 2026 vil være noe under sitt gjennomsnittlig årlig nivå i tiårsperioden 2010–2019.

2.4. Boliginvesteringene fortsetter å falle i år

Prisutviklingen i bruktboligmarkedet har vært noe sterkere enn ventet så langt i 2023. Statistisk sentralbyrås boligprisindeks viser at prisene på bruktboliger falt med 0,3 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023, når det justeres for normale sesongsvingninger. Eiendom Norges månedlige boligpris-

Figur 2.10. Boligmarkedet

Sesongjustert. Venstre akse: mrd 2020-kr, kvartal
Høyre akse: indeks, 2020 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

indeks viser at boligprisene falt kraftig i slutten av 2022, men at dette fallet ble reversert i løpet av de 5 første månedene i år. Veksten kommer til tross for store renteøkninger på boliglån. Oppmykingen av utlånsforskriften som trådte i kraft i januar, kan ha bidratt til denne veksten i boligprisene.

I vår forrige konjunkturrapport tok vi hensyn til at boligprisveksten kunne få drahjelp fra oppmykingen av utlånsforskriften som tok effekt i januar. Derfor hevet vi prognosebanen noe sammenliknet med konjunkturrapporten publisert i desember, men så for oss at boligprisene for året som helhet ville falle.

Eiendom Norges månedlige boligprisindeks viser at til tross for hyppige renteøkninger på boliglån det siste året, fortsetter bruktboligprisene å øke etter prisfallet i fjor høst. Prisutviklingen har vært så sterk at prisnivået i mai i år ligger omtrent der det lå på samme tid i 2022. Boligprisveksten har vært økende de 4 første månedene i år, fra en vekst på 0,1 prosent i januar til en vekst på 0,7 prosent i april. I mai var det ingen vekst i den landsdekkende indeksen, men de underliggende indeksene for de største byene i Norge viser en sprikende utvikling. I Kristiansand, Oslo og Stavanger steg boligprisene med opptil 0,8 prosent, mens de sank med inntil 0,7 prosent i Bergen, Tromsø og Trondheim.

Omsetningsvolumet av bruktboliger ligger så langt i år på omtrent samme nivå som tidligere år. Det ble omsatt svært mange boliger i mars, men på grunn av påsken ble det omsatt færre boliger i april. Antallet boliger som til enhver tid ligger ute til salgs er hittil i år noe over nivåene i 2021 og i 2022.

Tilbudssiden i markedet virker dermed ikke å være uvanlig stram. Den gjennomsnittlige omsetningstiden ligger også omtrent på samme nivå som i 2021 etter å ha vært svært lav i 2022.

Tall fra Boligprodusentenes forening viser at antallet igangsettinger til og med april ligger 50 prosent under samme tidsperiode i 2022. Dette vil ha negative konsekvenser for boliginvesteringene framover. Utviklingen henger tett sammen med det sviktende nyboligsalget som så langt ligger 45 prosent under utviklingen i 2022. Tallene for mars og april er omtrent som under den første nedstengingen som følge av utbruddet av koronapandemien i 2020. Som omtalt i tidligere kvartalsrapporter, senest i [Økonomiske analyser 1/2023](#), er det mange faktorer som ligger bak det sviktende salget og den labre igangsettingen. Prisveksten på viktige byggematerialer er fortsatt sterk. [Statistisk sentralbyrås byggekostnadsindeks](#) viser en årsvekst på 6 prosent i april. Andre faktorer som spiller inn er trege behandlinger av byggetillatelser fra kommunene, høyere boliglånsrenter og stor usikkerhet rundt framtidige boligpriser. Ifølge kvartalsvis nasjonalregnskap falt boliginvesteringene med 2,2 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023. Det betyr at nedgangen i boliginvesteringene så langt i år har overgått den negative veksten som lå i prognosebanen for hele 2023 i forrige rapport. Vi justerer derfor våre prognoser for veksten i boliginvesteringene ned med 4,2 prosentpoeng til et fall på vel 7 prosent for 2023. Etter hvert som prisveksten på byggevarer avtar, forventer vi at boliginvesteringene igjen skal ta seg forsiktig opp neste år med en vekst på om lag en halv prosent, men tilta i 2025 og ut prognoseperioden.

I vårt modellrammeverk er det flere økonomiske størrelser som inngår i bestemmelsen av bruktboligprisene. Det er spesielt rentenivået og husholdningenes disponible realinntekter som spiller inn. Boligprisveksten har så langt vist seg å være robust mot økte renter og høyere levekostnader for husholdningene. Våre anslag er derfor heftet med stor usikkerhet med hensyn til for eksempel størrelsen på og varigheten av effekten av oppmykingen av boliglånsforskriften og den lave aktiviteten i nyboligmarkedet. Begge disse faktorene vil isolert sett legge et positivt press på boligprisene. Realrenta er ventet å være positiv fra 2024 og utover. Vårt anslag for veksten i husholdningenes disponible realinntekt i 2023 er på

-0,3 prosent. Begge faktorer legger et negativt press på prisveksten, men ikke like mye som vi la til grunn i forrige rapport. Finans Norge publiserer Forventningsbarometeret som måler nordmenns forventninger om framtiden. I målingen for 2. kvartal 2023 er nordmenn generelt pessimistiske, men langt mer pessimistiske overfor Norges økonomi enn egen økonomi. Nordmenns forventninger om egen økonomi har bedret seg betraktelig sammenliknet med bunnoteringen i 4. kvartal 2022. Basert på disse forholdene hever vi anslaget for boligprisveksten litt sammenliknet med vår forrige rapport. Boligprisene ventes likevel å falle i 2023, men mot slutten av 2024 og inn i 2025 ventes veksten i de nominelle prisene å ta seg opp. Veksten i realboligprisene derimot, definert som nominelle boligpriser deflatert med konsumdeflatoren fra nasjonalregnskapet, anslås å falle med mer enn 10 prosent gjennom 2023 og 2024. Dette er et noe kraftigere fall enn i vår forrige rapport, men veksten blir igjen positiv med fallende inflasjon mot slutten av prognoseperioden.

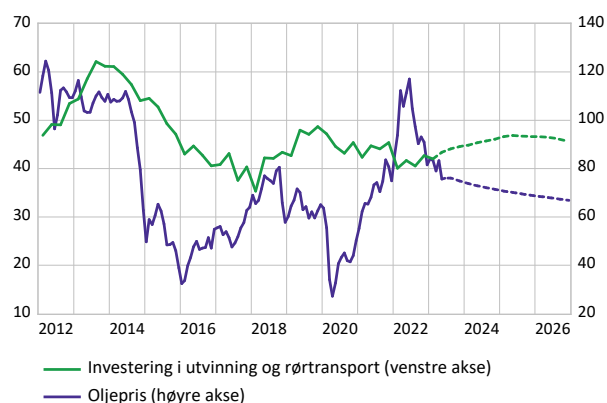
2.5. Mange nye feltutbygginger gir vekst i petroleumsinvesteringene

Etter en vekst i petroleumsinvesteringene på 14,3 prosent i 2019 har de falt i de tre påfølgende årene slik at nivået i 2022 var 10,5 prosent lavere enn i 2019. Ifølge sesongjusterte tall fra nasjonalregnskapet falt investeringene med 1,6 prosent i 1. kvartal sammenliknet med 4. kvartal i fjor. Sammenlikner man derimot med 1. kvartal i fjor økte investeringene i 1. kvartal i år med 5,2 prosent. Oppgangen var drevet av høyere investeringer innen oljeutvinningsplattformer, rigger og moduler. Investeringsprisene økte med 8,1 prosent i 1. kvartal sammenliknet med tilsvarende kvartal i fjor.

Svingningene i petroleumsinvesteringene drives i stor grad av utbyggingsinvesteringene. De andre hovedkategoriene har enten en mer stabil utvikling eller de har for små investeringsnivåer til at variasjonene fra år til år påvirker de aggregerte petroleumsinvesteringene i betydelig grad. Stortingets skattetilpakke, som ble vedtatt i juni 2020 for å avhjelpe næringen i forbindelse med det kraftige oljeprisfallet tidlig i koronapandemien, har sammen med høye olje- og gasspriser utløst svært mange nye utbygginger på norsk sokkel. Vi regner dermed med at de fallende investeringene de siste årene snur til klar vekst i år og neste år. Tilveksten av nye utbygginger antas å være mindre enn

Figur 2.11. Petroleumsinvesteringer og oljepris

Sesongjustert. Venstre akse: mrd 2020-kr, kvartal
Høyre akse: USD per fat

Kilde: Statistisk sentralbyrå

normalt i de neste årene. Etter hvert som en del av de pågående utbyggingene ferdigstilles antar vi at veksten dempes i 2025 og at investeringene deretter faller moderat i 2026.

I Statistisk sentralbyrås kvartalsvise investeringstelling (KIS) kartlegges oljeselskapenes investeringsplaner for det inneværende og det neste året. Det nominelle anslaget for 2023 i siste investeringstelling fra mai er på om lag 198 milliarder kroner, som er en økning på 5 prosent sammenliknet med anslaget gitt i den forrige målingen i februar. Økningen kommer hovedsakelig innen felt i drift og feltutbygging. Med bakgrunn i den markante kronesvekkelsen siden forrige telling antar vi at noe av anslagsøkningen skyldes at oljeselskapene nå har kalkulert inn høyere investeringspriser i sine budsjetter for i år. Vi anslår en nominell investeringsvekst på 13 prosent i år. Med en antatt vekst i investeringsprisene på 7 prosent vil dette gi en volumvekst på 6 prosent. Vi hever volumveksten med et prosentpoeng hovedsakelig som følge av at investeringsanslaget i tellingen var noe sterkere enn forventet.

Den siste tellingens anslag for de totale investeringene i olje- og gassvirksomheten i 2024 er på om lag 182 milliarder kroner, som er om lag 2 prosent høyere enn i anslaget gitt i februar. Vi antar det vil komme til relativt beskjedne investeringer i 2024 fra utbygginger som det ennå ikke er levert plan for utbygging og drift (PUD) på, og som derfor ikke er inkludert i tellingen. På en del av de andre investeringskategoriene, særlig felt i drift, antas investeringene i 2024 å bli klart høyere enn det som ligger inne i den siste tellingen. For 2024 anslår vi en

volumvekst på 4,5 prosent, som er ned 1,5 prosentpoeng fra forrige rapport. Siden vi har økt veksten med ett prosentpoeng i år er anslått investeringsnivå for 2024 bare marginalt lavere enn i forrige rapport.

Vi anslår en investeringsvekst på 2,5 prosent i 2025 og et fall på 1 prosent i 2026. Dette vil gi et litt lavere investeringsnivå i 2025 enn det vi anslo i forrige rapport, og marginalt lavere enn det vi sist anslo for 2026. De noe nedjusterte prognosene for årene 2024–2026 har delvis sammenheng med at et av utbyggingsprosjektene som det ble levert PUD på i desember er blitt kansellert. De minste av de pågående feltutbyggingene som kom i fjor blir ferdigstilt i 2025 og tidlig i 2026. Vi antar at investeringene fra disse ikke blir fullt ut erstattet av kommende utbygginger som medfører en mer moderat investeringsvekst i 2025 og et lite fall i 2026. Med en slik utvikling vil investeringsnivået i 2026 være litt høyere enn i 2019.

Olje- og gassutvinningen var i 1. kvartal i år 2,9 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Væskeproduksjonen økte med 2,5 prosent, mens gassproduksjonen økte med 3,2 prosent sammenliknet med 1. kvartal i 2022. Oljedirektoratet anslår veksten i utvinningen til å bli 3 prosent i år og 2,4 prosent til neste år. Petroleumsproduksjonen ventes videre å øke med 1,5 prosent i 2025, før den antas å gradvis faller gjennom resten av dette tiåret.

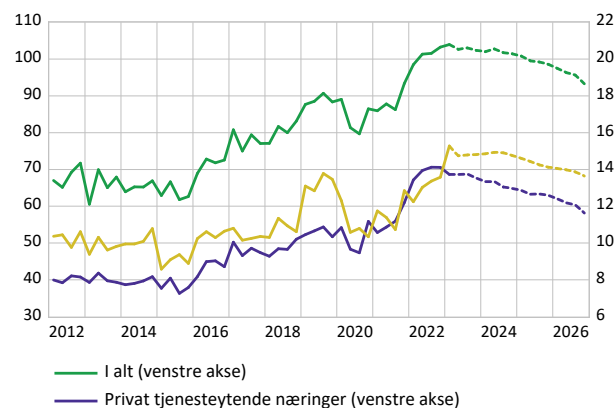
2.6. Energiomstilling i industrien gir vekst i næringsinvesteringene

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at næringsinvesteringene steg med henholdsvis 1,7 og 0,7 prosent i 4. kvartal 2022 og 1. kvartal 2023. Investeringene i industri og bergverk steg med henholdsvis 1,6 og 12,6 prosent i disse kvartalene. Også i annen vareproduksjon har investeringsveksten tatt seg opp, fra 1,5 prosent i 4. kvartal 2022 til 7,4 prosent i 1. kvartal 2023.

Ifølge Statistisk sentralbyrås [investeringsundersøkelse for 2. kvartal 2023](#), vil investeringene i industri og bergverk øke kraftig utover i 2023 og 2024. Det er særlig store enkeltprosjekter innen metallindustrien, dataindustri og elektrisk utstyrsindustri som vil bidra til veksten, og flere av disse kan knyttes til energiomstilling og utslippskutt. Også for 2024 meldes det om økt investeringsvekst, med stadig store enkeltprosjekter knyttet til «det grønne

Figur 2.12. Investeringer i fastlandsnæringer

Sesongjustert, mrd 2020-kr, kvartal

skiftet». Virksomhetene innen bergverksdrift melder også om vekst i 2023 og 2024. Det er ventet spesielt kraftig vekst de kommende årene som følge av planlagte investeringer i Engebø-prosjektet på opp under 2,9 milliarder kroner, herav 1,4 milliarder i 2023.

Virksomhetene melder også om kraftig investeringsvekst i kraftforsyning i 2023 og 2024, og dette knytter seg hovedsakelig til en kraftig oppgang innenfor distribusjon av elektrisitet. Produksjonsleddet bidrar til å dempe veksten, som knytter seg til at flere vindkraftprosjekter ble ferdigstilt i de foregående årene og få nye har kommet til. For 2024 kan deler av den anslåtte veksten dessuten knyttes til investeringer i fjernvarme og annen kraftforsyning, men anslaget er heftet med betydelig usikkerhet da kostnadene for disse prosjektene har steget mye i det siste. Regjeringens statsstøtte til havvindsatsingen ser ut til å måtte øke fra 15 til 23 milliarder kroner for å kunne gjennomføres, noe som skaper ytterligere usikkerhet om investeringene faktisk vil bli gjennomført. Virksomhetenes investeringer i kraftproduksjon, slik som Equinors utvikling av «Trollvind» utenfor Bergen, ser dessuten ut til å bli utsatt eller stanset som følge av økte kostnader.

I våre prognoser anslår vi at næringsinvesteringene samlet øker med om lag 1 prosent i 2023. Vi anslår at veksten innen industri og bergverk blir på om lag 13 prosent i 2023. Dette drives hovedsakelig av sterk vekst i industrien, men også av sterk vekst i bergverksdriften. At veksten i næringsinvesteringene samlet likevel blir vesentlig lavere, skyldes hovedsakelig en svak utvikling i investeringer i tjenesteytende næringer. Virksomhetene som rapporterte til [Regionalt nettverk i mars 2023](#)

(norges-bank.no) meldte at høy pris- og kostnadsvekst, høyere renter og færre nye oppdrag fra offentlig sektor ville dempe aktiviteten de neste tolv månedene. Tjenesteytende næringer forventer at investeringsnivået vil være om lag uendret i år sammenliknet med fjorårets nivå. Nokså sterk vekst i industri og bergverk i 2024 bidrar til at veksten i næringsinvesteringene forventes å ta seg litt opp til neste år. Imidlertid vil ettervirkningene av renteøkningene trekke investeringene litt ned i 2025 og 2026.

2.7. Reduserte, men fortsatt store overskudd i handelen med utlandet

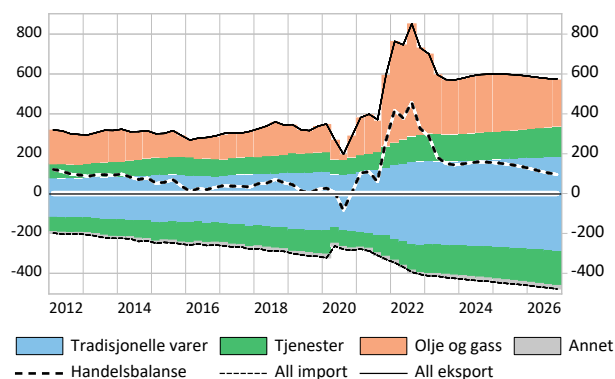
Kraftig prisstigning på naturgass og råolje ga rekordhøy verdi på samlet eksport i fjor. Toppen ble nådd i 3. kvartal 2022. Deretter har prisen på naturgass i særdeleshet, men også på olje, falt kraftig. De to siste kvartalene har samlet eksportverdi blitt betydelig redusert. Verdireduksjonen i 1. kvartal i år ble mindre enn fallet i 4. kvartal i fjor ettersom olje- og gassprisene falt mindre, men også fordi eksporten av tradisjonelle varer, tjenester, olje og gass alle økte i volum. De store eksportvaregruppene metaller og verkstedprodukter hadde begge høy volumvekst i 1. kvartal i år, og sørget for at eksporten av tradisjonelle varer økte litt. Den høye veksten i samlet tjenesteeksport i 2021 og 2022 fortsatte inn i 2023. Utlendingers konsum i Norge økte gjennom fjoråret og veksten var høy i 1. kvartal i år. Forretningsmessige tjenester bidro også mye til en markant økning i samlet tjenesteeksport i 1. kvartal.

Utenom olje- og gassprisene var det små endringer i prisindeksene for samlet vare- og tjenesteeksport. Tradisjonelle varer fortsatte å stige i pris, men med avtakende vekstrate. Fisk, fiskeprodukter og kjemiske råvarer — alle store eksportvaregrupper — steg mye i pris i 1. kvartal i år, mens prisen på metaller og verkstedprodukter falt. Samlet tjenesteeksport falt litt i pris, godt hjulpet av et tydelig prisfall på informasjonstjenester.

Samlet import økte bare litt i 1. kvartal i år. Importen av biler toppet seg i 4. kvartal i fjor, før den varslede avgiftsøkningen på elbiler fra 1. kvartal i år. Det framskutte bilsalget reduserte importen av biler i 1. kvartal, og det bidro mye til å redusere vareimporten. Nordmenns utenlandsreiser vokste kraftig gjennom fjoråret, og veksten fortsatte i 1. kvartal. Vekst i samlet tjenesteimport var bredt

Figur 2.13. Utenriksøkonomi

Eksport (positiv akse), import (negativ akse) og handelsbalanse
Verdi (løpende priser), sesongjustert, mrd kr, kvartal

basert. En vedvarende svekkelse av krona gjennom fjoråret og i 1. kvartal i år har ennå ikke stoppet veksten i nordmenns utenlandsreiser. Mens vareimporten økte i pris i 1. kvartal, falt prisen på tjenesteimporten så vidt.

Usikkerheten om den økonomiske utviklingen internasjonalt de nærmeste årene har ikke blitt mindre siden forrige konjunkturrapport. Vi har nedjustert vekstanslag for etterspørselen fra våre handelspartnere litt i år, men ellers holdt økende vekstanslag om lag uendret de neste tre årene. Høye renter og svak krone vil dempe veksten i den innenlandske etterspørselen i år, før etterspørselen igjen øker de siste tre årene i prognoseperioden. Dette peker mot at veksten i eksporten fra Fastlands-Norge vil bli høyere enn veksten i importen. Vi har lagt til grunn uendrete valutakurser framover, og forventer at importprisene stiger mer enn eksportprisene slik at Fastlands-Norge får et bytteforholdstap overfor utlandet i årene 2023–2026.

Med unntak for koronaåret 2020 har olje- og gass-eksporten sørget for overskudd i utenrikshandelen alle år siden 1989. Etter en topp i 3. kvartal 2022, er energiprisene på vei ned. Terminmarkedet peker i retning av videre nedgang de neste årene. Verdien av olje- og gass-eksporten blir i all hovedsak bestemt av olje- og gassprisene siden eksportvolumene endrer seg mindre i løpet av de neste årene. I år anslår vi at det blir et stort fall i verdien av olje- og gass-eksport, men deretter forventes ingen større endringer i løpet av prognoseperioden.

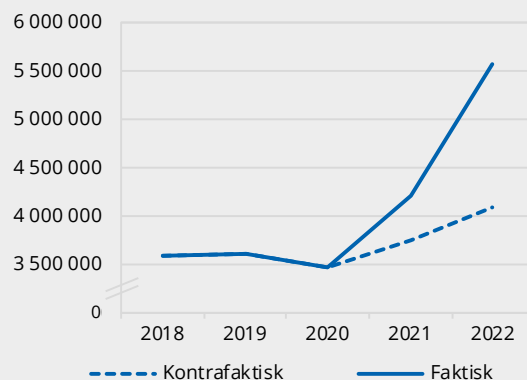
Det rekordhøye handelsoverskuddet i fjor kan bli mer enn halvert i år og redusert ned mot en tredel i løpet av prognoseperioden. Handelsoverskuddet

Boks 2.2. Anslag på BNP i løpende priser er usikre

I denne konjunkturrapporten publiserer vi prognoser for bruttonasjonalprodukt (BNP) i løpende priser for aller første gang. Dette supplerer våre prognoser i faste priser, som måler endringer i produksjonsvolum. BNP i løpende priser er nært knyttet til ulike politiske målsettinger. Eksempler er NATOs mål om at 2 prosent av BNP i hvert medlemsland skal gå til forsvar, eller regjeringens mål om at utgifter til forskning og utvikling skal utgjøre 3 prosent av BNP.¹ Det har også lenge vært en målsetting at bistandsbudsjettet skal utgjøre minst 1 prosent av bruttonasjonalinntekt, en målsetting som følgelig også er tett koblet opp mot utviklingen i bruttonasjonalproduktet.² Våre prognoser for BNP i løpende priser kan dermed fungere som en tidlig rettesnor for beslutningstakere. Imidlertid, siden BNP i løpende priser er tett knyttet opp mot verdiskapingen i petroleumssektoren, og dermed sterkt påvirket av svingninger i råvarepriser og valutakurser, er størrelsen meget volatil.

BNP i løpende priser er et mål på verdien av den samlede økonomisk aktiviteten i Norge, og uttrykker den økonomiske merverdien som tjenes opp gjennom produksjon av varer og tjenester. For å illustrere hvorfor man bør være varsom med å tolke prognoser for denne størrelsen foretar vi en skiftberegning i den makroøkonomiske modellen KVARTS basert på historiske tall. Ved å bruke historiske tall antas det ingen usikkerhet i andre størrelser enn de som påvirkes av skiftberegningen. Dette gjør det lettere å sammenligne resultater med det faktiske forløpet. Vi har valgt årene 2021 og 2022 fordi disse årene var preget av økonomiske forstyrrelser og markedsforhold som var vanskelig for prognosemiljøer å fange opp i forkant. Krona styrket seg i denne perioden og olje- og gasspriser økte brått. I skiftberegningen tar vi utgangspunkt i to ulike baner for valutakursen og olje- og gasspriser. Den ene banen viser hvordan BNP i løpende priser utviklet seg med den historiske utviklingen i disse størrelsene, mens den andre viser utviklingen hvis nivået på valutakursen og terminprisene for olje- og gass forble uendret fra slutten av 2020. Ettersom vi legger uendret valutakurs og terminmarkedet for olje- og gasspriser til grunn i analysen, vil den andre banen tilsvare en prognose for disse størrelsene publisert i desember 2020 med en prognosehorisont på to år. Skiftberegningen illustrerer hvor mye våre prognoser for BNP i løpende

Figur 2. BNP i løpende priser

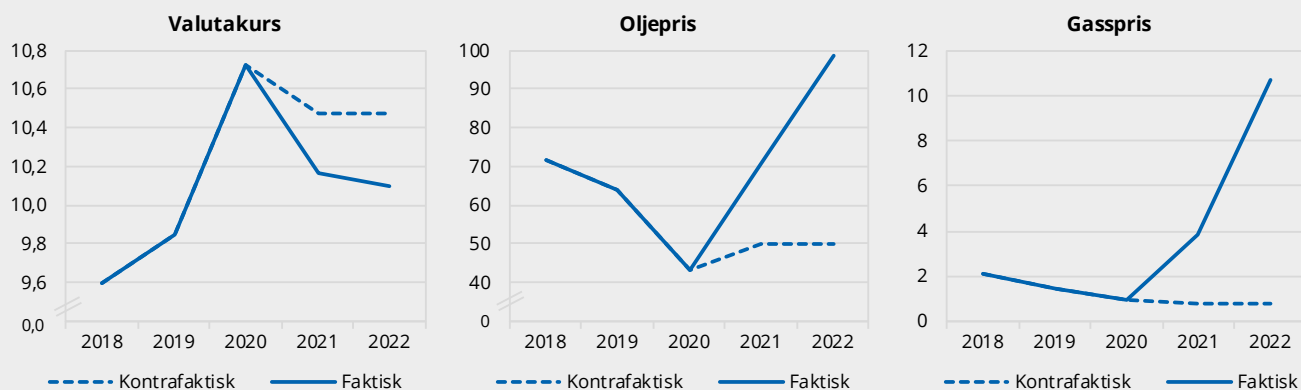

priser kan avvike som følge av varierende valutakurs og olje- og gasspriser.

Figur 1 viser utviklingen i valutakursen og olje- og gasspriser i de to banene. I den andre banen har vi tatt utgangspunkt i valutakursen ved utgangen av 2020, da én euro kostet 10,47 NOK. Kursen settes derfor lik dette gjennom 2021 og 2022. I desember 2020 var terminprisene for olje, ICE Brent Crude på Intercontinental Exchange (ICE), om lag 50 USD per fat for leveringer opptil to år fram i tid. I skiftberegningen forutsetter vi derfor, sammen med uendret valutakurs, en oljepris på 50 USD per fat i 2021 og 2022. For gass var terminprisen, gitt ved ICE Dutch TTF, om lag 16,5 USD for 2021 og 15,8 USD for 2022 per MWh. Vi benytter disse for å justere prisindeksen i nasjonalregnskapet for Norges gassproduksjon i prognoseperioden.

Figur 2 viser den faktiske (heltrukken linje) og den kontrafaktiske utviklingen (stiplet linje) basert på uendret valutakurs, olje- og gasspriser. Avviket mellom de to banene for veksten i BNP i løpende priser er 13,7 prosentpoeng i 2021 og hele 23,1 prosentpoeng i 2022. Avviket kan for det meste tilskrives olje- og gasspriser. Forskjellen mellom de to banene utgjør 11,2 prosent i 2021 og hele 26,8 prosent i 2022. Skiftberegningen illustrerer dermed den usikkerheten som kan ligge i prognoser for BNP i løpende priser, men det er viktig å påpeke at vi her har valgt en helt uvanlig situasjon som delvis følger av krisen i Ukraina fra februar 2022.

Figur 1. Skift i valutakursen (NOK per euro) og olje- og gasspriser

¹ Se [Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023–2032](#).

² BNI er definert som BNP minus formuesinntekt og lønn til utlandet, netto.

vil likevel ende i nærheten av det tidligere toppnivået i 2008. Tillagt et økende overskudd på rente- og stønadsbalansen anslås summen — driftsbalansen overfor utlandet — som andel av BNP å falle fra 30 prosent i fjor til 15 prosent i år og ytterligere et par prosentpoeng innen 2026.

2.8. Stabil tilstand i norsk økonomi

BNP Fastlands-Norge vokste 0,2 prosent i 1. kvartal 2023. Den svake utviklingen kommer etter en periode med moderat vekst i fastlandsøkonomien, som har vedvart siden gjenåpningen av samfunnet tidlig i fjor. Mot slutten av 2022 viste imidlertid økonomien tegn til nedbremsing. Ved vår forrige publisering meldte flere næringer om redusert ordreinn- gang, forventninger om redusert etterspørsel fra husholdningene og negative framtidsutsikter. Den svake utviklingen i 1. kvartal ser ut til å underbygge at aktivitetsveksten i fastlandsøkonomien nå avtar. Gjennom 1. kvartal 2023 har BNP Fastlands-Norge ligget på vårt anslåtte trendnivå. Statistisk sentralbyrå publiserer nå prognoser for BNP i løpende priser, se boks 2.2.

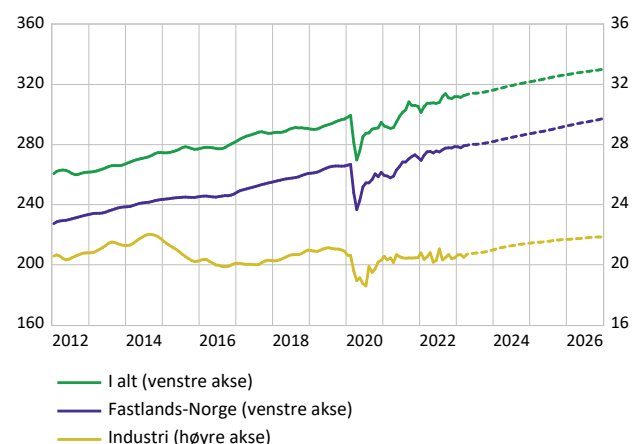
Det økonomiske hovedbildet i fastlandsøkonomien var sammensatt i 1. kvartal, og det var store forskjeller i næringenes utvikling. Mest utslags- givende var et markert fall i varehandelsnæringen. Innføringen av avgifter på kjøp av elbiler 1. januar i år medførte at bilsalget ble historisk høyt mot slutten av 2022 og rekordlavt i begynnelsen av 2023. Det trekker ned avansen i varehandelsnæringen i 1. kvartal. Holdes varehandelen utenom, viser BNP Fastlands-Norge en vekst på 0,4 prosent. I mars var bilkjøpene tilbake på normale nivåer, men de gikk litt ned i april. Siden bilkjøpene var langt lavere i begynnelsen av året enn de nå ser ut til å bli framover, vil det sannsynligvis isolert sett trekke opp BNP Fastlands-Norge i det kommende kvar- talet.

Bruttoproduktet vokste i de fleste andre tjeneste- næringene, og husholdningenes tjenestekonsum har holdt seg oppe så langt i år. Store positive bidrag til veksten i BNP Fastlands-Norge kom fra faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting. I tillegg vokste bruttoproduktet innen blant annet overnatting og servering, kultur, IKT og tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning.

Sett under ett vokste bruttoproduktet i industri og bergverk med 0,5 prosent i 1. kvartal. Veksten kom

Figur 2.14. Bruttonasjonalprodukt

Sesongjustert, mrd 2020-kr, måned

Kilde: Statistisk sentralbyrå

i hovedsak fra industrinæringer som leverer varer til oljenæringen, og spesielt bygging av oljeplattformer og moduler, samt elektronikk- og maskinindustrien. Det kan ha sammenheng med at mange feltutbyggingsprosjekter på norsk sokkel ble levert sent i fjor. I øvrige industrinæringer var utviklingen generelt negativ.

Volumet vokste i de fleste primærnæringene, og i elektrisitetsproduksjonen i 1. kvartal. Aktiviteten i akvakulturen falt derimot betydelig. I bygge- og anleggsvirksomheten vokste bruttoproduktet 0,4 prosent. Gjennom fjoråret var utviklingen i næringen nær flat. Materialkostnadene til boligbygging har vært høye, og renteøkningene har dempet boligetterspørselen. Ifølge [Statistisk sentralbyrås byggearealsstatistikk](#) var igangsettingstallene for nye boliger i 1. kvartal lavere enn vi har sett på over ti år. I [Norges Banks Regionalt nettverk](#) melder virksomheter innen bygg og anlegg om redusert ordreinn- gang. Virksomhetene venter at aktiviteten vil falle framover.

Volumet innen utvinning av råolje og naturgass vokste 0,4 prosent i 1. kvartal. Økt oljeproduksjon på sokkelen trakk opp, mens gassproduksjonen gikk litt ned. Prisnedgang på petroleumsprodukter, og spesielt naturgass, førte til at samlet BNP falt 0,9 prosent, målt i løpende priser. Verdien av produksjonen og eksporten fra norsk sokkel er likevel fortsatt svært høy.

Veksten i 1. kvartal 2023 er den laveste vi har sett siden samme periode for et år siden, da økonomien fortsatt var preget av pandemi og nedstenging.

Likevel viser nasjonalregnskapstallene for kvartalet et sterkere bilde på flere områder enn virksomhetene så for seg ved vår forrige publisering, og lønnsomheten i næringene ser sammenlagt ut til å være god, se figur 3.5.

Tidligere meldte industriledere i [Konjunkturbarometeret for industri og bergverk](#) om forventet produksjonsnedgang i begynnelsen av 2023, men foreløpige nasjonalregnskapstall viser vekst på grunn av den høye aktiviteten blant oljeleverandørene. I [siste publisering av Konjunkturbarometeret](#) melder oljeleverandørene om forventet vekst fram mot sommeren. I øvrige industrinæringer er riktignok framtidsutsiktene pessimistiske.

I Norges Banks Regionalt nettverk fra 1. kvartal melder tjenesteytende virksomheter at husholdningsetterspørselen har vært høyere enn ventet så langt i år. Ser man bort fra utviklingen i varehandelen, var det bredt basert vekst blant tjenesteyterne i 1. kvartal. Aktiviteten i bygge- og anleggsvirksomheten har også holdt seg oppe så langt i år, til tross for tegn på nedgang i lengre tid.

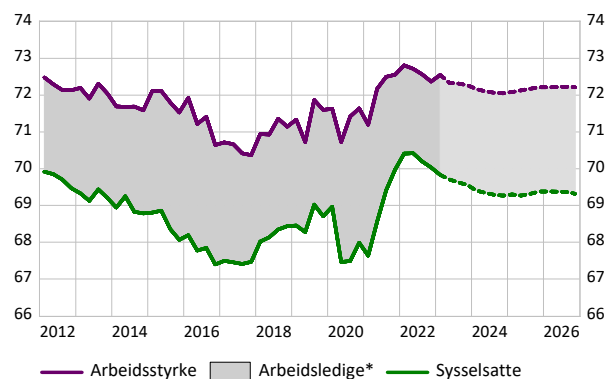
I våre prognoser er årsveksten i BNP Fastlands-Norge anslått til 1,3 prosent i år, som i vår forrige konjunkturrapport. I årene framover er prognosen justert litt opp på grunn av noe høyere anslått vekst i investeringer i fastlandsøkonomien og i offentlig konsum, men ikke mer enn at den økonomiske aktiviteten anslås å forbli nær trendnivået ut prognoseperioden.

2.9. Mindre endringer i arbeidsledighet og sysselsetting

Det er fremdeles høyt press i arbeidsmarkedet. Sysselsettingen er høy og ledigheten er lav, med små bevegelser fra forrige publisering. Det er indikasjon på at det høye presset i arbeidsmarkedet avtar noe, men de forskjellige arbeidsmarkedsindikatorer gir ikke et helt sammenfallende bilde. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) indikerer en noe økende ledighet, noe som ikke gjenspeiles i tallene fra NAV. Økningen i sysselsettingen er ifølge AKU svakere enn tall fra nasjonalregnskapet tyder på, men det kan delvis ha sammenheng med at de er basert på noe forskjellige populasjoner. For eksempel dekker AKU kun personer registrert bosatt i Norge. Ifølge Statistisk sentralbyrå er beholdningen av antall ledige stillinger på et historisk høyt nivå i 1. kvartal 2023 mens NAV angir et fall i nye ledige

Figur 2.15. Arbeidsmarkedsstatus

Prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder, AKU

* Arbeidsledigheten er målt som andel av befolkningen i yrkesaktiv alder

Kilde: Statistisk sentralbyrå

stillinger i begynnelsen av 2023.⁴ De forskjellige indikatorene er basert på forskjellige definisjoner og metoder og det er derfor ikke unaturlig at de gir til dels forskjellige resultater.⁵ Men forskjellene mellom de to arbeidsledighetsindikatorer er nå større enn vanlig, hvilket medfører noe ekstra usikkerhet om arbeidsmarkedets tilstand. En årsak til forskjellene i arbeidsledighetstallene er at det er en økning i unge under utdanning som prøver å få seg jobb, gjerne på deltid. NAV-statistikken fanger ikke opp disse i like stor grad som AKU.

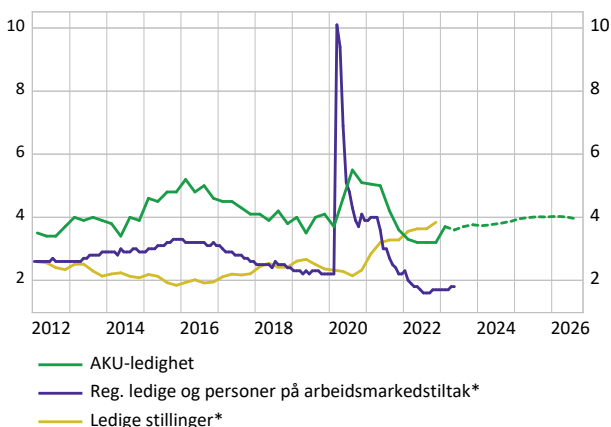
Den sesongjusterte arbeidsledigheten økte ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) til 3,7 prosent i 1. kvartal 2023 etter å ha ligget på mellom 3,1 og 3,2 prosent gjennom hele 2022. Dette er likevel klart lavere enn gjennomsnittet for perioden 2010–2019 som var på 4,1 prosent. Noe av forklaringen på den økte arbeidsledigheten er at arbeidsstyrken fortsatte å vokse, og nådde en foreløpig topp i 1. kvartal 2023. Tallene for 1. kvartal går fram til mars, mens det sesongjusterte 3-måneders glidende gjennomsnittet for mars inkluderer tall for april. Ledigheten økte til 3,7 prosent fra 3,4 prosent i den foregående 3-månedersperioden. I tillegg til det 3-måneders glidende gjennomsnittet publiseres det også trendtall hver måned. Trendtallene representerer

⁴ Ledige stillinger beskrives ganske ulikt av NAV og Statistisk sentralbyrå (SSB). I NAV-statistikken presenteres ledige stillinger som tilgangen av antall stillinger i løpet av måneden. Den omfatter ledige stillinger som enten er meldt til NAV eller offentliggjort i media. NAV sin statistikk dekker dermed ikke uformelle utlysninger eller andre måter å forsøke å fylle stillinger. SSB-statistikken er en utvalgsundersøkelse som anslår tallet på ledige stillinger ved utgangen av midterste måned i kvartalet. SSB-statistikken skal dekke alle typer utlysninger.

⁵ Artikkelen [Hvorfor ulike arbeidsledighetstall?](#) gir en grundig beskrivelse av forskjellene mellom arbeidsledighetstallene publisert av NAV og SSB.

Figur 2.16. Arbeidsledige personer og ledige stillinger

Prosent av arbeidsstyrken og av summen av besatte og ledige stillinger, sesongjustert og glattet

*På grunn av brudd i statistikken er tallene ikke sammenliknbare før/etter januar 2013
Kilde: Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå

den langsiktige tendensen i månedstallene. I april 2023 var arbeidsledigheten ifølge trendtallet 3,5 prosent.

AKU-ledigheten blant personer i alderen 15–24 år har hatt en klar økning de to siste kvartalene. I 3. kvartal 2022 hadde den falt til 9,4 prosent, som er ned mot det laveste som er blitt observert for denne aldersgruppen siden finanskrisen. I 4. kvartal økte den derimot til 10,8 prosent og i 1. kvartal 2023 videre til 11,6 prosent. Denne økningen sammenfalt med en historisk høy sysselsetting for denne aldersgruppen.

Den sesongjusterte registrerte arbeidsledigheten publisert av NAV har ligget på et historisk lavt nivå siden begynnelsen av 2022. Etter å ha ligget på 1,7 prosent i 8 måneder på rad, økte den til 1,8 prosent i april 2023. Økningen i AKU-ledigheten finner vi således i liten grad igjen i tallene til NAV. Dette skyldes trolig at personer i alderen 15–24 som prøver å få seg arbeid sjeldnere henvender seg NAV enn andre grupper fordi mange av disse ikke har rett til arbeidsledighetstrygd. Antallet helt ledige permitterte er fremdeles lavt og utgjorde i mars 2023 bare 0,2 prosent av arbeidsstyrken.

Ifølge AKU var det svak vekst i den sesongjusterte sysselsettingen gjennom det siste året, med en vekst på 0,3 prosent fra 1. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023. I 1. kvartal 2023 var 69,4 prosent av den voksne befolkningen sysselsatt mot 69,9 prosent i 1. kvartal 2022. Til sammenlikning var sysselsettingsandelen i gjennomsnitt 68,8 prosent i 10-års-

perioden 2010–2019. Men den var på 71,3 prosent (bruddjustert) i 1. kvartal 2009, altså nesten to prosentpoeng høyere. Videre har sysselsettingen vært over nivået på rundt 69–70 prosent i flere perioder tidligere før bruddet i 2021. Man skal også være oppmerksom på at bruddet i 2021 ga en økning i sysselsettingen.

Sysselsettingsandelen blant personer i alderen 15–24 år nådde en topp i mars 2023 med en sysselsettingsandel på 58,5 prosent målt som et 3-måneders glidende gjennomsnitt. Til sammenlikning var den i gjennomsnitt 52,3 prosent i perioden 2010–2019.

En annen gruppe som har økt sin sysselsetting de siste årene er innvandrere, det vil si bosatte født i utlandet med utenlandske foreldre og beste-foreldre. I 4. kvartal 2022 var antall lønnstakere som klassifiseres som innvandrere høyere enn noensinne, men falt så svakt med 0,7 prosent til 1. kvartal 2023. Antallet er likevel høyere enn i 1. kvartal 2022. I 2022 innvandret 32 500 ukrainske statsborgere til Norge og vi forventer om lag like mange i 2023.⁶

Nasjonalregnskapet viser god vekst i både sysselsettingen og i utførte timeverk. Sysselsettingen vokste med 0,5 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023 mens utførte timeverk vokste med 0,6 prosent. Sysselsettingen var da 2,2 prosent høyere enn for ett år siden, og timeverkene var 2,1 prosent høyere. Utviklingen i 2022 var spesielt sterk innen overnattings- og serveringsvirksomhet samt faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting, der sysselsettingen i begge tilfeller økte med 1,7 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023. Utviklingen var også sterk innen transport utenom utenriks sjøfart og til dels innenfor kultur, underholdning og annen tjenesteyting.

Utviklingen i sysselsettingen ifølge nasjonalregnskapet har det siste året vært klart sterkere enn hva AKU viser. Ifølge AKU var sysselsettingen i 1. kvartal 2023 kun 0,3 prosent høyere enn for ett år siden, mens nasjonalregnskapet angir en vekst på 2,2 prosent. Populasjonen som dekkes er noe forskjellig mellom de to statistikkene. AKU ser bare på bosatte mens nasjonalregnskapet dekker

⁶ Se notat fra UDI: <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikknotater/tre-ulike-scenarioer-for-antall-flyktninger-fra-ukraina/>.

personer som jobber i innenlandske virksomheter uavhengig av om de er bosatt i landet eller ikke. Det betyr i praksis at nasjonalregnskapet, til forskjell fra AKU, inkluderer ikke-bosatte som jobber i virksomheter lokalisert i Norge. I tillegg er AKU en utvalgsundersøkelse hvilket innebærer utvalgsusikkerhet. De siste nasjonalregnskapstallene, det vil si tallene for 1. kvartal 2023, er basert på statistikk kun for januar og februar, mens tallene for mars er framskrevet.⁷ Tallene for selvstendige mangler et tilstrekkelig godt kildegrunnlag og estimeres. Vi er likevel noe usikre på hvorfor utviklingen i de to statistikkene det siste året er såpass forskjellig, og vesentlig større enn vanlig. Det hefter således noe større usikkerhet omkring utviklingen i sysselsettingen enn normalt.

Antallet utenlandske pendlere (ikke-bosatte lønns-takere) lå i 1. kvartal 2023 på 84 000 personer, hvilket er noe høyere enn gjennomsnittet for 1. kvartal i perioden 2016–2019 og omtrent på samme nivå som i 1. kvartal 2020, tiden rett før pandemien.

Arbeidsstyrken var i 1. kvartal 2023 på det høyeste nivået som har blitt målt noen gang, 0,7 prosent høyere enn i 1. kvartal 2022. Yrkesfrekvensen, det vil si arbeidsstyrken som andel av befolkningen, var 72,7 prosent i mars 2023, beregnet som et sesongjustert 3-måneders glidende gjennomsnitt. Dette er omtrent på samme nivået som i mars og april 2022 da den var 72,9 prosent, det høyeste observerte nivået siden 2010.

Etterspørselen etter arbeidskraft har ligget på et høyt nivå i 2021 og 2022. Ifølge NAV var tilgangen i mars 2022 på 71 100 nye stillinger det høyeste nivået som er observert de siste 5 årene. Tilgangen på nye stillinger har derimot falt gjennom 2023 og var i april på 35 000. Gjennomsnittlig antall nye stillinger i 3-månedersperioden februar til april var 28 prosent lavere i 2023 enn i samme periode i 2022.

Statistisk sentralbyrå gir tall for beholdningen av ledige stillinger i forhold til det totale antall stillinger basert på en spørreundersøkelse blant virksomhetene. Denne undersøkelsen inkluderer flere typer

utlysninger enn NAVs tall. Ifølge Statistisk sentralbyrå var antall ledige stillinger i 1. kvartal 2023 på det høyeste nivået som er registrert siden undersøkelsen ble startet i 2010. Andelen ledige stillinger økte fra 4. kvartal 2022 med 0,9 prosentpoeng til 4,3 prosent.

Arbeidsmarkedet har vært stramt gjennom 2022 og i begynnelsen av 2023. Framover forventer vi at veksten følger den historiske trenden, hvilket vil gi en svak utvikling i sysselsettingen på grunn av god produktivitsvekst. Vi forventer en vekst i sysselsettingen i 2023 på 1,2 prosent og deretter lav vekst i resten av prognoseperioden. Med en slik utvikling vil sysselsettingen ikke holde tritt med økningen i befolkningen i arbeidsfør alder slik at sysselsettingsandelen faller og ledigheten stiger noe, men til et historisk normalt nivå. Vi ser for oss en arbeidsledighet på 3,7 prosent i 2023, omtrent som i forrige konjunkturrapport. Svak vekst i sysselsettingen vil deretter gi en gradvis oppgang i arbeidsledigheten til 4,0 prosent i 2026. Til sammenlikning var gjennomsnittlig arbeidsledighet i perioden 2010–2019 på 4,2 prosent. Arbeidsstyrken vil vokse med mellom 0,2 og 0,6 prosent per år gjennom prognoseperioden.

2.10. Høy lønnsvekst i år

Etter en kortvarig streik i midten av april ble LO og NHO enige om en ramme for årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området på 5,2 prosent i 2023. For industriarbeidere, som utgjør i overkant av halvparten av ansatte i virksomhetene i NHO-området, bidrar overhenget inn i 2023 med 1,4 prosentpoeng, mens det for industrifunksjonærer bidrar med 2,0 prosentpoeng. For industriarbeidere er de sentrale tariff tilleggene beregnet til å bidra med 2,1 prosentpoeng, mens de aller fleste industrifunksjonærer kun får lokale (og ikke sentrale) tillegg. Den resterende delen av anslått årslønnsvekst i industrien er lønns glidning, som er definert som summen av alle andre faktorer som påvirker årslønn utover overhenget og tariff tilleggene, herunder utfallet av lokale lønnsforhandlinger.

Veksten i gjennomsnittlig avtalt månedslønn i 1. kvartal 2023 sammenliknet med samme kvartal i fjor var på 4,4 prosent. Lønnsveksten for personer med samme jobb året før var på 5,3 prosent, mens den var på 7,0 prosent for de som skiftet

⁷ Den sentrale kilden for beregning av sysselsetting i nasjonalregnskaper (NR) er reflektert i [statistikken Antall arbeidsforhold og lønn](#). Den består av en fulltelling av virksomhetene. Sysselsetting og jobber rapporteres sammen med lønnsutbetalinger hvilket medfører at sysselsetting kan ses i sammenheng med lønnsutbetalinger, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk fra arbeidsgivere.

jobb i løpet av året.⁸ Av de større næringene trakk undervisning og helse- og sosialtjenester ned den gjennomsnittlige veksten i 1. kvartal 2023, med en vekst på henholdsvis 2,6 og 3,6 prosent. Veksten i gjennomsnittlig avtalt månedslønn i industrien og varehandelen var på sin side henholdsvis 4,7 og 4,8 prosent, og bidro dermed positivt til den gjennomsnittlige vekstraten i 1. kvartal 2023.

Arbeidsmarkedet var i 1. kvartal 2023 preget av et høyt antall ledige stillinger (målt som beholdning), med en sesongjustert økning på 11,5 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023.⁹ En stor del av økningen kom innen varehandel og bygge- og anleggsvirksomhet, med en økning på henholdsvis 4 000 og 2 800 ledige stillinger. Dette er også næringer hvor nivået på antall ledige stillinger er på et historisk høyt nivå, og som samlet sett utgjorde om lag 22,3 prosent av antall ledige stillinger i 1. kvartal 2023.

På et aggregert nivå kan kombinasjonen av lav arbeidsledighet, målt ved sesongjusterte tall fra Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), som i 1. kvartal var lavere enn gjennomsnittet for 1. kvartal over perioden 2010–2022, og et historisk høyt nivå for antall ledige stillinger tilsa en relativ knapphet på kvalifisert arbeidskraft. Denne bevegelsen langs Beveridge-kurven, som har opphav fra konjunktursyklusen, peker i retning av et stramt arbeidsmarked. Dette kan bety at arbeidsgivere må by opp lønnen for å rekruttere nye arbeidstakere, som kan bidra til økt lønnsvekst samlet sett.¹⁰

På en annen side kan økningen i arbeidsledigheten (målt ved sesongjusterte tall fra AKU) fra 3,2 prosent i 4. kvartal 2022 til 3,7 prosent i 1. kvartal 2023, i kombinasjon med økningen i antall ledige stillinger i samme periode, indikere at arbeidsgivere og arbeidssøkere matcher mindre effektivt.¹¹ På sikt kan et slikt potensielt skift utover i Beveridge-kurven, som har opphav i strukturelle endringer i økonomien, medføre redusert lønnsvekst i øko-

nomien. Samtidig er økningen i arbeidsledigheten ikke drevet av en økning i antall personer som mister jobben, men heller av at flere melder seg som jobbsøkere.¹² Dette kan peke i retning av at det er de bedre mulighetene på arbeidsmarkedet, og ikke nødvendigvis endringer i strukturelle forhold med flere arbeidsledige som følge av økt mismatch, som har forårsaket bevegelsene i Beveridge-kurven de siste kvartalene.

Vårt anslag for årslønnsveksten i 2023 oppjusteres fra 5,0 prosent i forrige konjunkturrapport til 5,3 prosent. Anslaget er heftet med usikkerhet knyttet til utviklingen i stramheten i arbeidsmarkedet og mulighet for lønnsvekst utover rammene fra inntektsoppgjøret. Selv om anslaget for årslønnsveksten er oppjustert, vil anslaget for veksten i konsumprisindeksen (KPI) på 5,6 prosent for i år tilsa en nedgang i reallønna. Framover forventer vi en KPI-vekst litt i overkant av 2 prosent, og dermed en årlig reallønnsvekst på om lag 2 prosent fram mot 2026.

2.11. Den svake krona bidrar til økt underliggende inflasjon

Årsveksten i konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) har vært stabil de siste månedene. I mars og april 2023 var 12-månedersveksten i KPI-JAE henholdsvis 6,2 og 6,3 prosent. Prisene målt ved KPI-JAE steg i gjennomsnitt med 6,2 prosent i årets fire første måneder målt mot fjoråret. Årsveksten i konsumprisindeksen (KPI) har ligget noe over veksten i KPI-JAE så langt i år.

Forskjellen i veksttakten mellom KPI og KPI-JAE skyldes til dels utviklingen i energiprisene, der spesielt elektrisitetsprisene har bidratt, men også i noen grad avgiftsøkninger. Husholdningenes elektrisitetspris inkludert nettleie inngår i KPI som en gjennomsnittspris for Norge. Selv med en forsterket strømstøtteordning for husholdningene, har høyere spotpriser på kraft i Midt- og Nord-Norge i årets første måneder bidratt til prisvekst. I perioden januar–april nådde spotpriser på kraft i disse landsdelene ikke opp til terskelverdien på 70 øre/kWh som utløser strømstøtte verken i år eller i fjor. Satsen for de fleste særavgiftene er inflasjonsjustert med 2,8 prosent for 2023. Denne moderate avgiftsjusteringen demper isolert sett prisveksten for

⁸ Se Kvile, J. (2023): [Flere jobber og høyere lønn i første kvartal](#).

⁹ Se Rothe, J. S. og Gading, R. (2023): [Talet på ledige stillinger fortsett å auke](#).

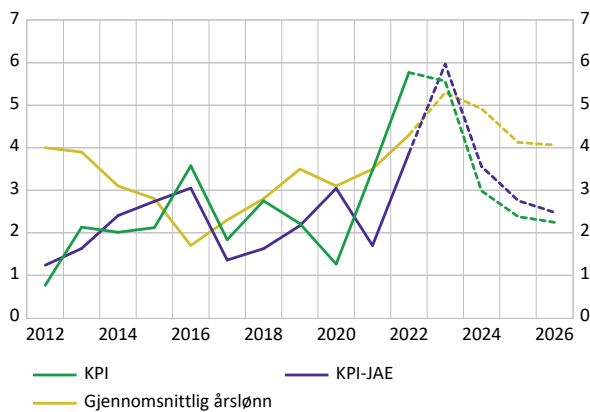
¹⁰ Beveridge-kurven viser sammenhengen mellom arbeidsledigheten og antall ledige stillinger.

¹¹ En slik lavere matching-effektivitet kan skyldes blant annet geografiske forhold (nye stillinger lyses ut i arbeidsmarkedsregioner hvor det ikke er mange arbeidssøkere) eller forhold knyttet til kvalifikasjoner (arbeidssøkere har ikke den kompetansen i form av utdanning eller yrkeserfaring som arbeidsgivere nå etterspør).

¹² Se Lien, H. (2023): [Flere arbeidsledige i første kvartal](#).

Figur 2.17. Konsumprisindekser og årslønn

Endring fra året før i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

mange vare- og tjenestegrupper i KPI. Økte bilavgifter og gjeninnføringen av flypassasjeravgiften fra 1. juli i 2022 har likevel bidratt til at netto avgiftsjusteringer på andre varer enn energivarer har trukket prisveksten opp med om lag 0,2 prosentpoeng i årets første måneder.

Prisene målt med KPI steg i gjennomsnitt med 6,6 prosent i perioden januar–april målt mot fjoråret. Differansen mellom KPI og KPI-JAE var dermed 0,4 prosentpoeng som gjennomsnitt for denne perioden. Framover forventer vi lavere energipriser målt mot samme måned i fjor, og at KPI-veksten i motsetning til tidligere i år vil ligge under veksten i KPI-JAE ut året. I første omgang forventer vi at det er drivstoffprisene som hovedsakelig vil bidra til en lavere veksttakt i KPI enn i KPI-JAE, og fra og med august forventes også betydelige bidrag fra elektrisitetsprisene. Flypassasjeravgiften, som er ferdig innfaset i 12-månedersveksten i juli 2023, bidrar også litt til denne utviklingen.

I vår forrige konjunkturrapport i mars ble veksten i KPI og KPI-JAE anslått til henholdsvis 5,0 og 5,4 prosent for 2023. Siden siste konjunkturrapport er alle ledende indikatorer som bestemmer inflasjonsutviklingen i vår konjunkturmodell blitt revidert basert på ny og oppdatert informasjon. Dette gjelder importveid kronekurs, internasjonale konsumpriser og importpriser på bearbejdede varer, råoljepris, elektrisitetspriser og lønnsanslag, se figur 2.18. Av disse nøkkelvariablene er det spesielt en ny svekkelse av kronekursen siden mars som medfører at inflasjonsanslagene er oppjustert. Vi anslår nå at veksten i KPI og KPI-JAE blir henholdsvis 5,6 og 6,0 prosent for 2023. Årsanslagene for

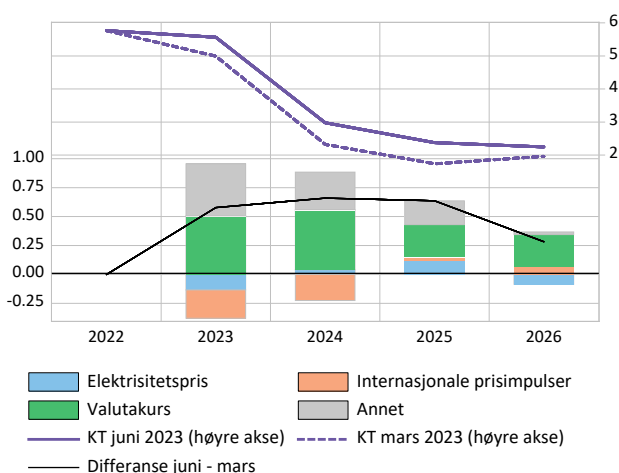
husholdningenes energipriser er lite revidert. Disse forventes samlet sett å falle med om lag 4 prosent fra 2022 til 2023. Energiprisene forventes som i forrige konjunkturrapport å redusere KPI-veksten med 0,6 prosentpoeng målt ved differansen mellom konsumprisen uten energivarer (KPI-JE) og KPI. Nettoeffekten av avgiftsøkninger på andre varer enn energivarer anslås i likhet med i mars å øke KPI-veksten med 0,2 prosentpoeng, slik at samlet differanse mellom veksten i KPI-JAE og KPI fremdeles er beregnet til å bli 0,4 prosentpoeng for 2023.

Det er betydelig forskjell på våre anslag for prisveksten målt ved nasjonalregnskapets deflator for konsum i husholdningene og KPI i 2023. For 2023 anslår vi nasjonalregnskapets konsumdeflator til å øke med 6,9 prosent, noe som er 0,9 prosentpoeng høyere enn vårt anslag for KPI-vekst. KPI er inkludert i nasjonalregnskapets konsumdeflator i sin helhet. KPI dekker likevel ikke alle konsumgruppene i nasjonalregnskapet. Blant annet mangler prisinformasjon om finansielle tjenester som bankenes rentemarginer overfor husholdningene. Heller ikke nordmenns kjøp i utlandet, enten det er på reiser eller direkte over internett, er inkludert i KPI og for denne produktkategorien er prisveksten anslått å bli høy med dagens svake valutakurs. Dette medfører at veksten i nasjonalregnskapets konsumdeflator avviker vesentlig fra KPI-veksten i våre beregninger.

Med et vektgrunnlag på om lag 12 prosent har økte matvarepriser bidratt mye til oppgangen i KPI det siste året. 12-månedersveksten på matvarer og alkoholfrie drikkevarer har vært tosifret fra juli i fjor til april i år, med unntak av februar og mars i år da prisveksten var i underkant av 9 prosent. I april var årsprisveksten på denne varegruppen 10,5 prosent. Dagligvareleverandørene justerer normalt sine priser til butikkene i to hovedvinduer, 1. februar og 1. juli. De betydelige prisøkningene på matvarer som var varslet å gjelde fra 1. februar i år ble dempet av konkurransen mellom matkjedene. Forbrukerprisene ser i første omgang ut til å ha blitt oppjustert mindre enn økningen i underliggende innkjøpspriser gjennom lavere avanseplag hos matkjedene. Ifølge KPI etter leverende sektor er det høy prisvekst både for norskproduserte og importerte jordbruksvarer. Ifølge Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) er den norske selvforsyningsgraden av mat i underkant av 50 prosent. Både norske og internasjonale forhold har dermed stor

Figur 2.18. Nye og gamle anslag på KPI-inflasjon

Bidrag til endringer i prognosene fra mars 2023 til juni 2023, prosentpoeng

Kilde: Statistisk sentralbyrå

betydning for den videre utviklingen i matprisene. Regjeringen har kommet til enighet med Norges Bondelag om en ny jordbruksavtale for kommende avtaleår. Avtalen innebærer en samlet økning i inntektsmulighetene for 2023 og 2024 på 4,15 milliarder kroner. 864 millioner av inntektsrammen forutsettes dekket inn gjennom økte målpriser og 376 millioner fra øvrig forventet prisvekst. 2,9 milliarder av inntektsrammen er forutsatt dekket inn gjennom økte overføringer fra statsbudsjettet. Ifølge Landbruksdepartementet anslås det isolerte utslaget av økningen i råvarepriser på prisindeksen for mat og alkoholfrie drikkevarer i KPI til 1 prosent, noe som innebærer at det direkte bidraget til årsveksten i KPI blir på om lag 0,1 prosentpoeng. Forslaget til jordbruksavtale behandles av Stortinget i juni. En stor del av matvareimporten består av varer som vi ikke kan produsere i Norge, som eksotiske frukter, sukker og kaffe. Norge importerer også store mengder ost, grønnsaker og kjøtt fra blant andre EU. Ifølge Landbruksdirektoratet er det høy prisvekst på landbruksprodukter også i EU. Tørke i Spania og følgeeffekter fra høye energi- og gjødselkostnader i landbruket har, sammen med en fugleinfluensapandemi, redusert produksjonskapasiteten for en del landbruksprodukter og ført til knapphet på tilbudssiden. Høy prisvekst på matvarer er ikke noe særnorsk fenomen og med en svak valutakurs kan prisveksten på importerte matvarer bli høyere enn tidligere lagt til grunn en stund framover. På sikt må man anta at lavere energi- og gjødselkostnader bringer de europeiske matvareprisene ned igjen.

I næringsmiddelgruppen alkoholholdige drikkevarer og tobakk er det et stort innslag av volumavgifter, som er uavhengige av underliggende produsentpriser. Disse avgiftene ble moderat oppjustert fra 2022 til 2023 og dette medvirker til å dempe prisoppgangen i denne konsumgruppen. Ifølge KPI har 12-månedersveksten for alkoholholdige drikkevarer og tobakk ligget på 4 til 5 prosent så langt i år og endte i april på 5,2 prosent. Ifølge KPI er det høy prisvekst innen noen varegrupper med høyt innhold av importvarer. Varegrupper som møbler og husholdningsartikler, samt audiovisuelt-, foto- og IT-utstyr har blitt dyrere og årsprisveksten for disse varegruppene ble notert til over 10 prosent i april. Klær og skotøy bidrar som vanlig til å trekke prisveksten ned. For kjøp av kjøretøy har det vært en liten nedgang i prisnivået fra januar til april og 12-månedersveksten for denne varegruppen har avtatt. Konkurransen i bilmarkedet har økt med et fallende nybilsalg etter nyttår og prisnedgang på markedsledende bilmerker. Samlet sett har prisveksten for importvarer de siste månedene hatt en stigende trend, og en svak krone bidrar trolig til at prisveksten for importerte varer blir noe høyere enn lagt til grunn tidligere i år.

Innen transporttjenester har spesielt flyreisene bidratt til økt inflasjon så langt i år. Prisnivået på flypassasjertransport har siden nyttår hatt en stigende trend, og inflasjonstakten i perioden januar til april var svært høy, men ble noe avdempet i april til dels fordi prisene på flyreiser også i fjor var høye under påskeavviklingen. Manglende flykapasitet etter pandemien, høye energipriser og gjeninnføring av flypassasjeravgifter er medvirkende faktorer til den høye prisveksten. Avviklingen av Flyr har ført til mindre konkurranse på en del strekninger. Vi legger til grunn at prisene på flyreiser holder seg på et høyt nivå i inneværende år. Prisoppgangen på flyreiser får sammen med den svake krona følger for prisveksten på pakkereiser hvor årsveksten så langt i år har vært om lag 13 prosent og forventes å holde seg på et høyt nivå. For øvrige transporttjenester er prisene langt mer stabile. Dette er i hovedsak reiser med kollektive transportmidler hvor prisene normalt varierer mindre gjennom året etter prisregulering i februar.

Prisnivået på overnattingstjenester har så langt i år vært relativt stabilt og 12-månedersveksten har vært fallende de siste månedene. En medvirkende årsak til denne utviklingen er trolig langt lavere

energikostnader i år enn i fjor i Sør-Norge. For restauranttjenester har 12-månedersveksten så langt i år ligget i overkant av 8 prosent. For denne tjenestegruppen medvirker også en moderat oppgang i alkoholavgiftene til å dempe prisveksten. De relativt lave spotprisene på elektrisitet i år sett i forhold til fjorårets høye priser bidrar til lavere årsprisvekst for hotell- og restauranttjenester utover i året.

Husleieindeksen i KPI består av betalt husleie og av beregnet husleie som skal uttrykke verdien av tjenesten selvere og andelseiere får av boligen sin. Prisene på beregnet husleie følger utviklingen i leieprisene på tilsvarende boliger i leiemarkedet. Ifølge KPI-JAE etter leverende sektor har 12-månedersveksten i samlet husleie økt gradvis fra 2,9 prosent i januar til 3,4 prosent i april. Eksisterende husleier reguleres i stor grad ved bruk av konsumprisindeksen. Med økte renter og høy etterspørsel etter utleieboliger legger vi til grunn at prisveksten på husleier fortsetter å ta seg opp i inneværende år.

Det overordnede bildet i kraftmarkedet er det samme som i forrige konjunkturrapport. En kald værtype i vår førte lenge til at spotprisene ble noe høyere enn anslått tidligere på året. I mai måned har snøsmelting og produksjon av mye uregulert kraft ført til et markert prisfall i alle norske kraftprisområder. Spotprisene i Sør-Norge var likevel så høye i begynnelsen av mai måned at man også for denne måneden kom over terskelverdien for strømstøtte med gjennomsnittlige spotpriser på over 70 øre/kWh. Til tross for til dels negative spotpriser i Midt- og Nord-Norge mot slutten av måneden ble gjennomsnittlige spotpriser for nordlige prisområder nær doblet målt mot fjorårets lave priser i mai. Den europeiske gassprisen er om lag halvert siden nyttår og spotprisen på gass er ved inngangen til juni tilbake på et prisnivå som var normalt før Russland begynte å holde tilbake gasstilførselen til Europa høsten 2021. Dette har medvirket til et ytterligere fall i europeiske spotpriser på kraft. Terminprisen på nordisk kraft for levering i årene framover har falt siden midten av mars målt i euro. Med valutavekkelsen de siste månedene blir nedgangen målt i norske kroner langt mer beskjeden. Når snøsmeltingen er overstått i juni vil det i større grad være produsentene av regulerbar vannkraft som setter kraftprisene. Ved utgangen av uke 21 var vannmagasinfyllingen

i alle norske prisområder nær normalen. Terminprisene for sommeren indikerer at månedlige gjennomsnittspriser i Sør-Norge trolig vil bli noe over terskelen som utløser strømstøtte på 70 øre/kWh, med lavere priser i Midt- og Nord-Norge. Innstillingen fra energi- og miljøkomiteen om timesbasert stønadsordning fra 1. september foreligger og skal behandles av Stortinget. Timesbasert strømstøtte blir vedtatt, men stortingsflertallet tar høyde for at nettselskapene trenger tid til å utvikle nødvendige systemer for implementering av ordningen. Innføringen av timesbasert strømstøtte kan derfor bli utsatt. Vi har i prognosen lagt til grunn at ordningen blir gjennomført fra 1. september som planlagt. I våre beregninger fortsetter husholdningenes elektrisitetspris inkludert nettleie og strømstøtte å falle moderat utover i prognoseperioden. Et forventet fall i spotprisene i årene framover fører til store kostnadsbesparelser for næringslivet, som i stor grad har kraftkontrakter som følger spotprisene og ikke deltar i strømstøtteordningen som gjelder for husholdningene. I vår modell følger drivstoffprisene i stor grad råoljeprisene i norske kroner med et påslag av særavgifter. Med utgangspunkt i oljeprisen i prognosen anslår vi også at drivstoffprisene vil falle moderat i årene framover.

For årene 2024–2026 har vi inflasjonsjustert særavgiftssatsene og legger til grunn at særavgiftene virker nøytralt på KPI-veksten, mens ordningen med redusert forbruksavgift på elektrisitet i 1. kvartal opprettholdes og innretningen i strømstøtten beholdes som i 4. kvartal 2023. Som vanlig videreføres valutakursene i beregningene med nivåene på prognosetidspunktet. Den internasjonale prisveksten er justert ned siden forrige konjunkturrapport, men kronkursen har svekket seg ytterligere og dette er den primære årsaken til at prisveksten for KPI-JAE er vesentlig oppjustert også for årene framover. Med tidsforsinkede effekter i fastsettelsen av forbrukerprisene løftes hele prisbanen for den underliggende prisstigningen og med et større prisoverheng i KPI-JAE ved årsskiftene i årene framover nærmer vi oss først inflasjonsmålet i 2026. På mellomlangsigte legger vi fremdeles til grunn at det internasjonale kostnadsbildet normaliseres, og at importprisveksten gradvis vil falle tilbake til mer normale nivåer på rundt 2 prosent når valutakurseffektene fra en svekket krone er uttømt. Et forventet fall i spotprisene på elektrisitet bidrar til lavere kostnader for næringslivet. Med de anslågene som legges til grunn for importpriser, lønns-

og produktivitsvekst i denne prognosen anslås KPI-JAE å øke med 3,6 prosent fra 2023 til 2024. Deretter avtar veksttakten gradvis til 2,5 prosent i 2026. Et forventet moderat samlet fall i husholdningenes energipriser i årene framover fører til at KPI-veksten blir noe lavere enn veksten i KPI-JAE i årene 2024–2026.

3. Foreløpig nasjonalregnskap for 1. kvartal 2023

Foreløpig nasjonalregnskap for 1. kvartal 2023 viser at bruttonasjonalprodukt (BNP) for Fastlands-Norge vokste 0,2 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023, målt i faste 2020-priser. Prisnedgang på petroleumsprodukter førte til at samlet BNP gikk ned 0,9 prosent, målt i løpende priser.

3.1. Overblikk

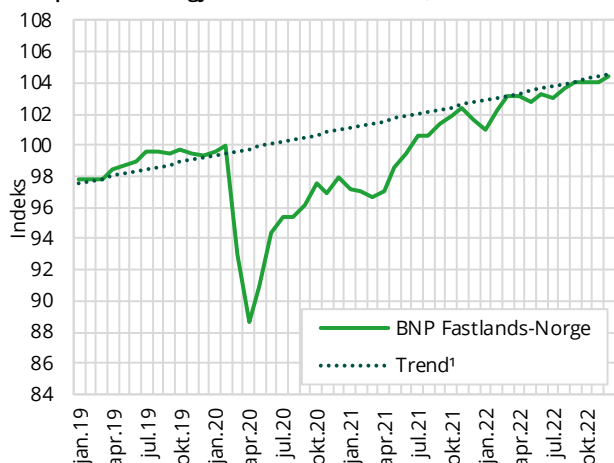
Sett under ett endte BNP Fastlands-Norge med en svak vekst i 1. kvartal 2023. Denne utviklingen kommer etter et begivenhetsrikt år i norsk økonomisk historie. 2022 var preget av innhenting etter koronapandemien og en uvanlig sterk innenlandsk prisstigning. Norsk økonomi vokste moderat gjennom fjoråret, men prisstigning og renteøkninger over flere kvartaler har tatt inn kjøpekraft fra husholdningene. Nå er det tegn til svak utvikling i etterspørselen og nedbremsing i økonomien, se figur 3.1 og 3.2.

Det økonomiske hovedbildet i 1. kvartal var sammensatt. Husholdningenes varekjøp og boliginvesteringer gikk ned, og aktiviteten i offentlig forvaltning var moderat. Norges handelsoverskudd ble betydelig redusert. Samtidig var det vekst i næringenes bruttoinvesteringer og økt volum på eksporten. Til tross for den svake utviklingen har sysselsettingen holdt seg oppe.

Det var betydelig forskjeller i næringenes utvikling i 1. kvartal. Aktiviteten vokste i de fleste tjenestene næringene, og i oljetilknyttet industri. I øvrige industrinæringer var utviklingen generelt negativ. Uvanlig store bilsalg i slutten av fjoråret, etterfulgt av få salg tidlig i år, forårsaket store svingninger i varehandelsnæringen. Holdes varehandelen utenom, økte BNP Fastlands-Norge 0,4 prosent fra 4. kvartal til 1. kvartal. Næringenes driftsresultater ser samlet sett ut til å ha holdt seg høye, se figur 3.5.

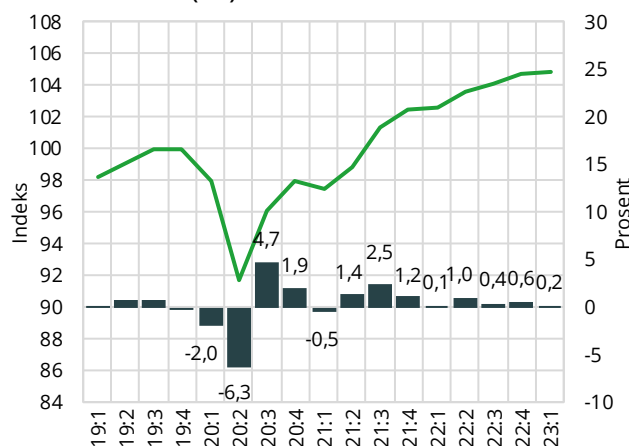
Høye priser i internasjonale markeder, særlig på energivarer, har i stor grad drevet den innenlandske prisstigningen de siste to årene. Prisen på naturgass og elektrisitet har imidlertid vært fallende siden toppen i august 2022. Likevel vokste det innenlandske prisnivået i 1. kvartal. Bedriftene har fortsatt å velte de økte produksjonskostnadene over i utsalgsprisene. Kronen har svekket seg og importprisene har økt. Bruttoproduktdeflatoren for Fastlands-Norge, det bredeste målet vi har på innenlandsk prisstigning, vokste hele 2,1 prosent i

Figur 3.1. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100

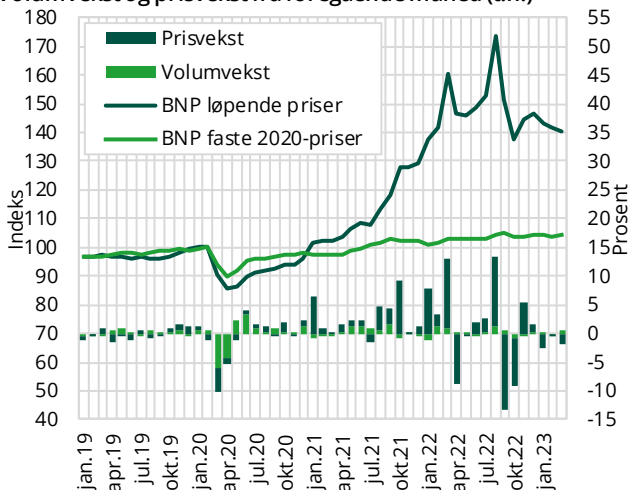
¹ Trenden er beregnet med et HP-filter (lambda = 40 000 på kvartal), men slik at trenden ikke påvirkes direkte av aktivitetsutviklingen i 2020 og 2021
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.2. Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal. Prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.) og indekstert volumutvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.)

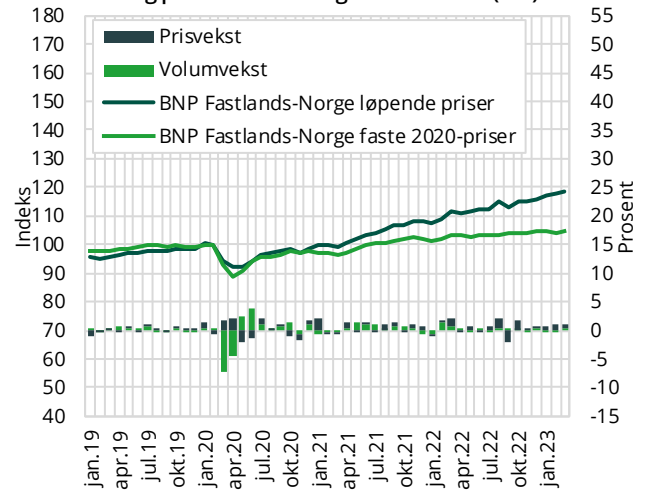
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.3. Bruttonasjonalprodukt totalt. Faste og løpende priser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100 (t.v.) Volumvekst og prisvekst fra foregående måned (t.h.)

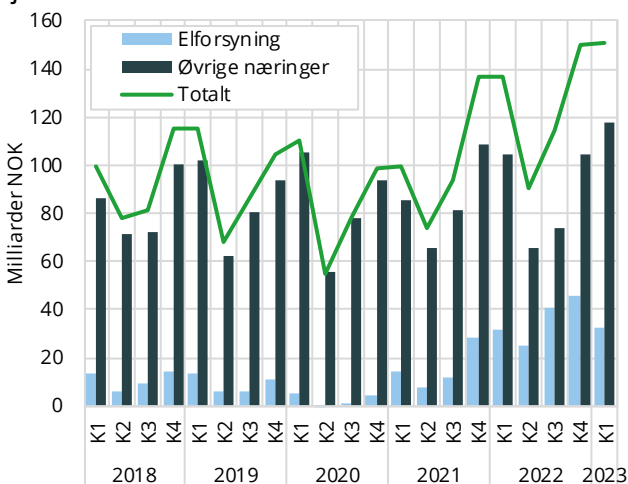
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.4. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge. Faste og løpende priser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100 (t.v.) Volumvekst og prisvekst fra foregående måned (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.5. Driftsresultat i næringslivet utenom finans, jordbruk og petroleumsvirksomheten. Milliarder kroner. Kvartal. Ujustert

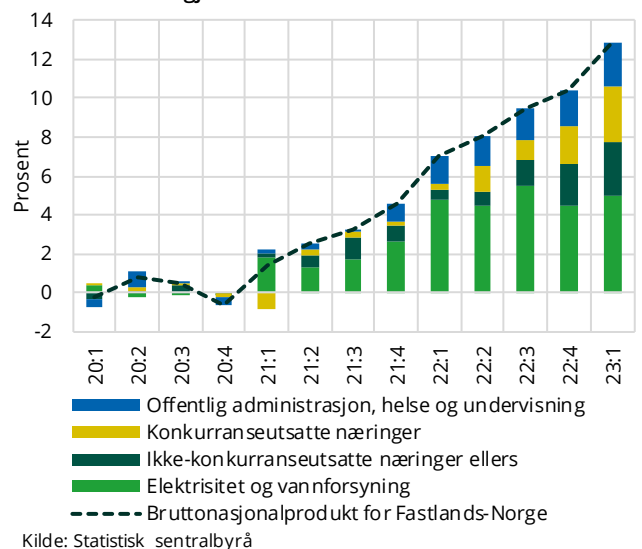
Kilde: Statistisk sentralbyrå

1. kvartal. I større grad enn tidligere kom prisstigningen fra andre næringer enn elektrisk kraft, se figur 3.6.

3.2. Tjenestenæringene

Aktiviteten i tjenestenæringene inkludert bolig tjenester vokste 0,1 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023. De største positive bidragene kom fra teknisk tjenesteyting, overnatting og servering og kulturnæringen. I [Norges Banks Regionalt nettverk](#) melder tjenesteytende bedrifter at etterspørselen fra husholdningene har økt, eller holdt seg høyere enn ventet så langt i 2023. Det gjelder både ulike typer konsulent tjenester, restauranter og hoteller. Enkelte bedrifter melder samtidig at kundene har

Figur 3.6. Prisvekst (prosent) og bidrag til prisvekst (prosentpoeng) for BNP Fastlands-Norge sammenliknet med nivå i 2020. Sesongjustert

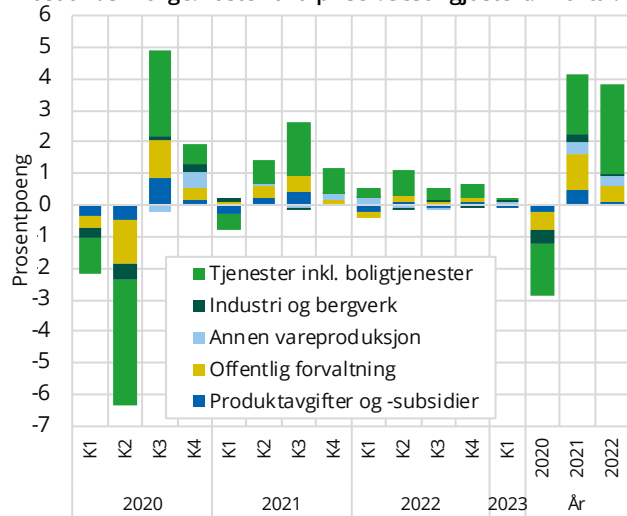
Kilde: Statistisk sentralbyrå

blitt mer tilbakeholdne på grunn av høye levekostnader.

At utviklingen innen tjenestenæringene under ett ble tilnærmet flat i 1. kvartal, skyldes en nedgang på 2 prosent i varehandelsnæringen. Detaljhandelen har generelt utviklet seg negativt siden midten av 2021, men nedgangen i 1. kvartal 2023 skyldes hovedsakelig et kraftig fall i bilhandelen. På grunn av innføringen av beskatning på elbiler 1. januar i år, ble bilsalgene historisk høye mot slutten av 2022 og rekordlave i begynnelsen av 2023.

Foreløpige tall for bruttoinvesteringene i tjenestenæringene viser en nedgang på 5,1 prosent i 1.

Figur 3.7. Prosentpoengs bidrag til utviklingen i BNP Fastlands-Norge. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

kvartal, etter en betydelig vekst i 2022. Et fall i investeringene i varehandelen på hele 8,6 prosent bidro til nedgangen i 1. kvartal, men for tjenestenæringene samlet sett var nivået fortsatt høyt. Utenom varehandelen er kildegrunlaget for å beregne investeringene i tjenestenæringene begrenset i måneds- og kvartalsregnskapet. Derfor må de foreløpige tallene betraktes som usikre.

3.3. Industri og bergverk

Samlet sett vokste bruttoproduktet i industri og bergverk 0,5 prosent i 1. kvartal, men det var store forskjeller mellom industrinæringene.

Det var bred volumvekst i den delen av industrien som leverer varer til oljenæringen. Det gjaldt spesielt bygging av oljeplattformer og moduler, samt i elektronikk- og maskinindustrien. Ser man bort fra oljeleverandørene falt aktiviteten i industrien i 1. kvartal. Det største negative bidraget i kvartalet kom fra næringsmiddelindustrien, spesielt bearbeiding og konservering av fisk.

I Statistisk sentralbyrås [konjunkturbarometer for industri og bergverk](#) melder industriledere generelt om nedgang i ordretilgangen i 1. kvartal, og pessimistiske framtidsutsikter. Blant oljeleverandørene økte derimot ordretilgangen, og det forventes vekst fremover. Veksten blant oljeleverandørene kan ha sammenheng med at mange feltutbyggingsprosjekter på norsk sokkel ble levert sent i fjor, se avsnitt 3.5.

Til tross for den svake volumutviklingen, vokste bruttoproduktet i industri og bergverk 3,6 prosent i 1. kvartal, målt i løpende priser. Veksten skyldtes at produksjonsprisene vokste nokså sterkt. Det var særlig økte salgspriser på oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri som trakk opp verdien av bruttoproduktet.

Investeringene i industri og bergverk vokste hele 12,6 prosent i 1. kvartal. Investeringene vokste generelt blant industrinæringene, men store investeringsprosjekter innen blant annet mineralisk industri, oljeraffinering og metallindustrien bidro mest til oppgangen. Flere av investeringsprosjektene henger sammen med omstillingsprosesser mot lavere utslipp og energieffektivisering, i tillegg til vedlikehold.

3.4. Annen vareproduksjon

Næringsaggregatet annen vareproduksjon omfatter primærnæringene, elektrisk kraft og bygge- og anleggsvirksomheten. Sett under ett vokste bruttoproduktet i aggregatet 0,6 prosent i 1. kvartal. Økningen i verdi var på hele 6 prosent, særlig trukket opp av kraftig prisvekst på fiskeprodukter.

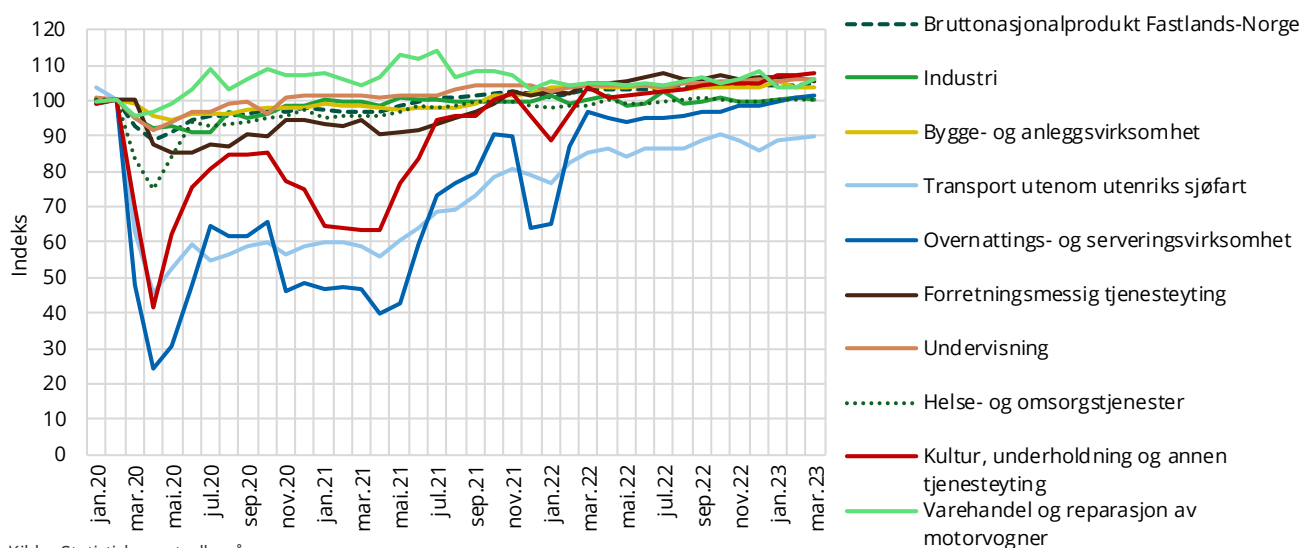
I jordbruk, skogbruk og det tradisjonelle fisket var det vekst i 1. kvartal. Volumet i akvakulturen falt derimot betydelig. Det kan sees i sammenheng med mangel på slakteklar fisk, ettersom den stående laksebiomassen var mindre i 1. kvartal enn på samme tid i fjor. Prisen på norsk laks, som allerede var svært høy ved utgangen av 2022, steg derimot videre i kvartalet. Det trakk opp verdien av Norges produksjon og eksport av oppdrettsfisk.

I elektrisitets- gass- og varmtvannsforsyningen gikk det sesongjusterte volumet opp 3,2 prosent. Kraftproduksjonen var på 42,2 TWh i 1. kvartal, som er 0,9 prosent lavere enn samme kvartal året før. Ifølge [Statistisk sentralbyrås elektrisitetsstatistikk](#) var det nedgang i registrert vindkraftproduksjon for første gang siden 2016. Det skyldes at det bygges ut mindre vindkraft enn noen år tilbake.

I bygge- og anleggsvirksomheten vokste bruttoproduktet 0,4 prosent.¹ Aktiviteten økte i januar,

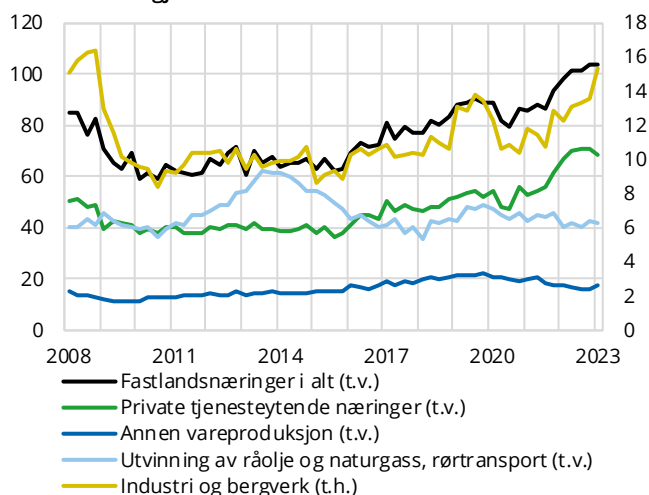
¹ 1. januar 2023 ble Spordrift AS tilbakeført til Bane NOR-konsernet. I nasjonalregnskapet endres dermed Spordrift fra markedsrettet bygge- og anleggsvirksomhet, til ikke-markedsrettet aktivitet i statsforvaltningen. Det gir isolert sett noe redusert bruttoprodukt i bygg og anlegg, og tilsvarende økt aktivitet i statsforvaltningen fra og med 1. januar 2023.

Figur 3.8. Bruttoprodukt i faste 2020-priser, utvalgte næringer. Volumindekser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.9. Investeringer i fastlandsnæringer og petroleumsvirksomhet. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal. Sesongjustert. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

men var noe lavere ut kvartalet. Gjennom fjoråret var utviklingen i næringen nær flat. I Norges Banks Regionalt nettverk melder bedrifter innen bygg og anlegg om redusert ordreinnngang. Bedriftene venter at aktiviteten vil falle framover, på grunn høye kostnader og økte renter.

Bruttoinvesteringene i annen vareproduksjon gikk samlet sett opp 7,4 prosent, trukket opp av en vekst på hele 24,1 prosent i investeringene innen elektrisitets- gass og varmtvannsforsyning. Det var investeringene i produksjonsleddet for elektrisk kraft som trakk mest opp. Den høye veksten må sees i sammenheng med lave investeringsnivåer i andre halvdel av 2022.

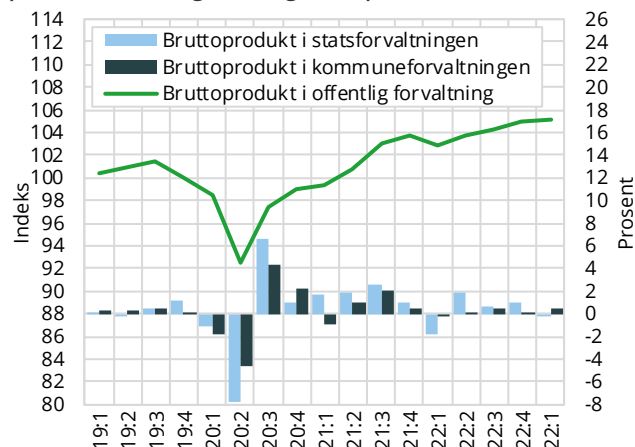
3.5. Petroleumsvirksomhet

Volumet innen utvinning av råolje og naturgass vokste 0,4 prosent i 1. kvartal. Oljeproduksjonen økte noe gjennom kvartalet, mens gassproduksjonen gikk ned. I 2021 og 2022 vokste prisen på naturgass til rekordhøye nivåer. Siden toppen i fjor, og gjennom 1. kvartal, har derimot både gass- og oljeprisene hatt en negativ utvikling. Målt i løpende priser falt dermed bruttoproduktet i utvinningsnæringen hele 7,7 prosent i 1. kvartal. Det trakk ned BNP målt i løpende priser 2,3 prosentpoeng.

Investeringene i olje- og gassutvinning, inkludert tjenester, falt 1,6 prosent i 1. kvartal. Likevel vokste bruttoproduktet i tjenester tilknyttet utvinning 2,4 prosent. Investeringsbildet var imidlertid blandet. Investeringene i plattform, borerigger og moduler gikk ned. Samtidig økte investeringene i boring, leting og rørledninger. Skattetiltakspakken Stortinget vedtok i juni 2020 i forbindelse med pandemien, gjorde det gunstig å igangsette planer for utbygging og drift av olje- og gassfelt før utgangen av 2022.² Mange feltutbyggingsprosjekter ble levert sent i fjor, og investeringene i olje- og gassutvinning ventes å øke i år, ifølge [Statistisk sentralbyrås investeringsundersøkelse](#).

² For en nærmere beskrivelse av oljeskattepakken, se boks 2.2 i [Økonomisk utsyn over året 2020 \(PDF\)](#).

Figur 3.10. Bruttoprodukt i offentlig forvaltning (t.v.), statlig og kommunalt bruttoprodukt (t.h.). Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.6. Offentlig forvaltning

Produksjon i offentlig forvaltning

Bruttoproduktet i offentlig forvaltning vokste beskjedne 0,2 prosent i 1. kvartal, sesongjustert og målt i faste priser. Utflatingen kommer etter tre kvartaler på rad med økt aktivitet. Veksten avtok gjennom 1. kvartal.

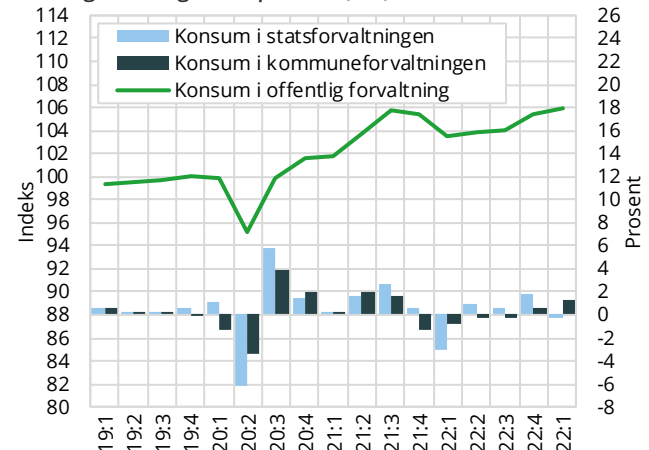
Bruttoproduktet i kommuneforvaltningen vokste 0,4 prosent samlet sett. Det var særlig helse- og undervisningsnæringene som trakk opp. Etter å ha vokst tre kvartaler på rad, var utviklingen i statsforvaltningen tilnærmet flat 1. kvartal. En nedgang i de statlige undervisningstjenestene ble motvirket av økt aktivitet i helseforetakene. Det er imidlertid noe større usikkerhet enn vanlig rundt aktivitetsutviklingen i helseforetakene i 1. kvartal.

Konsum i offentlig forvaltning

Det samlede konsumet i offentlig forvaltning vokste 0,5 prosent i 1. kvartal, som følge av en økning i det kommunale konsumet. Konsumet i offentlig forvaltning består både av egenproduksjon og av varer og tjenester som kjøpes fra privat sektor.

Konsumet i kommuneforvaltningen vokste samlet sett 1,2 prosent i 1. kvartal. Konsumgruppen som omfatter kollektive tjenester som kollektivtransport, administrasjon og brannvesen stod for det største bidraget til veksten. Det kommunale konsumet ble også trukket opp av kultur- og underholdningstjenester.

Figur 3.11. Konsum i offentlig forvaltning (t.v.), statlig og kommunalt konsum (t.h.). Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det statlige konsumet gikk på sin side ned 0,2 prosent i 1. kvartal. Det må sees i sammenheng med et høyt nivå kvartalet i forveien. Det var særlig det statlige konsumet av helse- og sosialtjenester som trakk ned i 1. kvartal, etter en sterk utvikling i motsatt retning i kvartalet i forveien.

Lønnskostnadene i offentlig forvaltning vokste 1,3 prosent. Det var særlig lønnskostnadene i kommuneforvaltningen som trakk opp, herunder i administrasjonen og i undervisningsnæringen. Det var også vekst i lønnskostnadene i statsforvaltningen, hovedsakelig drevet av helseforetakene.

Investeringer i offentlig forvaltning

De offentlige investeringene gikk ned 1,5 prosent i 1. kvartal, trukket ned av blant annet investeringene i statlig administrasjon og forvar. Nedgangen i investeringene i statlig administrasjon følger etter fire kvartaler med vekst gjennom 2022. Donasjon av stridsvogner og annet forsvarsmateriell til Ukraina blir i nasjonalregnskapet betraktet som negative investeringer, og var en medvirkende årsak til reduserte forsvarsinvesteringer i kvartalet.

3.7. Arbeidsmarkedet

Sysselsetting

Foreløpige tall for samlet sysselsetting økte med 0,5 prosent i 1. kvartal. Sysselsettingen har steget siden 3. kvartal 2021 og var høy gjennom fjoråret, men vekstraten var avtakende gjennom 2022.

Sysselsettingsveksten i 1. kvartal var bredt basert, men i offentlig forvaltning var utviklingen flat. Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting var den næringen som trakk sysselsettingen mest opp i kvartalet. I tillegg økte sysselsettingen i overnattings- og serveringsvirksomhet og informasjon og kommunikasjon. Så langt i år har dermed sysselsettingsveksten først og fremst funnet sted i markedsrettede næringer.

Sysselsettingen økte også blant ikke-bosatte lønnstakere. Antallet er nå tilbake på nivå med før pandemien, ifølge nye tall fra [statistikken Antall arbeidsforhold og lønn](#). Ifølge [Arbeidskraftundersøkelsen](#) (AKU) var arbeidsledigheten på 3,7 prosent i 1. kvartal 2023. Det er 0,4 prosentpoeng høyere enn for ett år siden. Mye av økningen kom blant ungdom som ser etter deltidsjobb.

Utførte timeverk

Justert for sesong- og kalendereffekter økte antall utførte timeverk 0,6 prosent i 1. kvartal 2023. Timeverkene økte i de fleste næringene, men veksten var sterkest i faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting. De utførte timeverkene økte også innen overnatting og servering og kultur, underholdning og annen tjenesteyting. I offentlig forvaltning økte de foreløpige tallene for antall utførte timeverk 0,2 prosent, trukket opp av kommuneforvaltningen. I statsforvaltningen ble derimot timeverkene redusert med 0,2 prosent i 1. kvartal, trukket ned av undervisning og offentlig administrasjon.

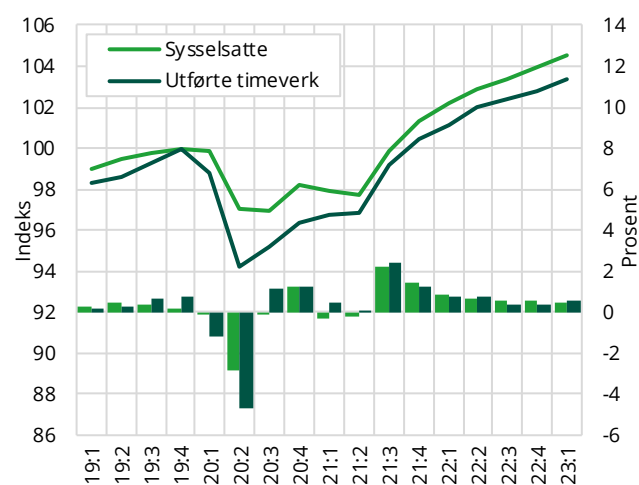
Lønnssum

Lønnssummen³ i nasjonalregnskapets tall var 7,1 prosent høyere i 1. kvartal sammenlignet med samme periode i fjor. Det skyldes både vekst i antall jobber og ordinær lønnsvekst.

Det er knyttet større usikkerhet enn vanlig til tallene for lønnssummer. Rapporteringsfristen for arbeidsgiverne var rett etter påske. Det kan ha ført til lavere rapporterte summer for lønn i mars.

³ Lønnssum etter nasjonalregnskapets definisjon er summen av arbeidsgivernes utbetaling av lønn i løpet av kvartalet. Størrelsen omfatter hovedsakelig arbeidsgivers utbetaling av lønn til arbeidstakerne før skattetrekk, dette inkluderer dermed også overtidsbetaling, feriepenger, samt bonuser. Sykelønn betalt av arbeidsgiver er ikke inkludert.

Figur 3.12. Sysselsatte og utførte timeverk. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.8. Husholdningene

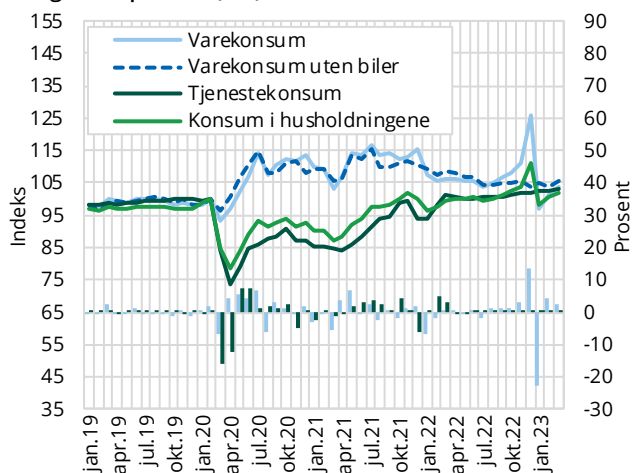
Husholdningenes samlede konsum gikk ned 5,4 prosent i 1. kvartal 2023. Utviklingen i konsumet siden utgangen av 2022 har vært drevet av kraftige svingninger i bilkonsumet, se figur 3.13. Varekonsumet falt kraftig i kvartalet, men tjenestekonsumet og husholdningenes kjøp i utlandet vokste.

Husholdningenes varekonsum falt hele 12,3 prosent i 1. kvartal. Først og fremst var det bilkonsumet som trakk ned. Mange kjøpte biler sent i fjor, for å unngå elbilavgiften som ble innført ved årsskiftet. I desember 2022 vokste transportmiddelkonsumet hele 47,4 prosent. Et kraftig fall på 56,1 prosent fulgte i januar. Først i mars var bilkjøpene tilbake på om lag normale nivåer. Sett bort fra konsum av transportmidler var det likevel et fall i varekonsumet på rundt 0,4 prosent i kvartalet.

Tjenestekonsumet har på sin side vokst jevnt siden gjenåpningen av samfunnet etter koronapandemien, tross prisøkninger ellers på varekonsumet. I 1. kvartal i 2023 økte tjenestekonsumet 0,9 prosent i alt. Veksten var bredt basert, men det var særlig økt konsum av hotell- og serveringstjenester og passasjertransport som trakk opp.

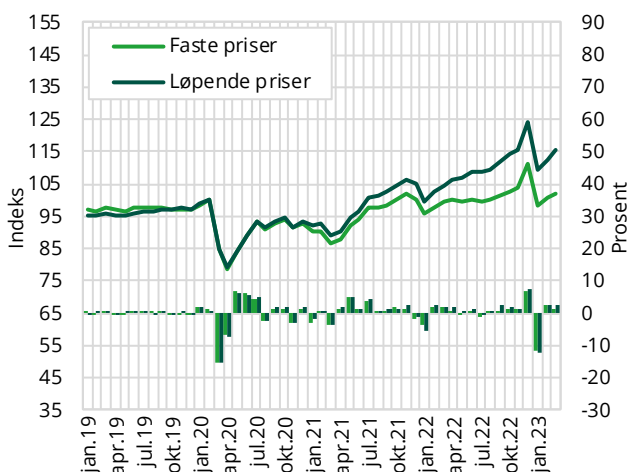
Husholdningenes kjøp i utlandet vokste 4,8 prosent i 1. kvartal og nivået var for første gang høyere enn før pandemien.

Figur 3.13. Konsum i husholdningene, vare- og tjenestekonsum. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.14. Konsum i husholdningene. Faste og løpende priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Husholdningenes konsumpriser, målt ved nasjonalregnskapets konsumdeflator, steg 0,9 prosent i 1. kvartal.⁴ Husholdningenes strøm- og bensinpriser ble lavere i kvartalet, og utviklingen i vareprisene ble sammenlagt tilnærmet flat. Tjenestepriene vokste imidlertid 1,4 prosent, mens prisen på husholdningenes kjøp i utlandet vokste hele 5,3 prosent.

⁴ For en nærmere beskrivelse av forskjellene mellom nasjonalregnskapets konsumdeflator og Konsumprisindeksen (KPI) se boks 3.2 i [Økonomiske analyser 1/2023 \(PDF\)](#)

Husholdningenes boliginvesteringer har utviklet seg negativt nær sammenhengende siden begynnelsen av fjoråret, og falt 2,2 prosent i 1. kvartal 2023. Nedgangen kan sees i sammenheng med renteøkningene den siste tiden.

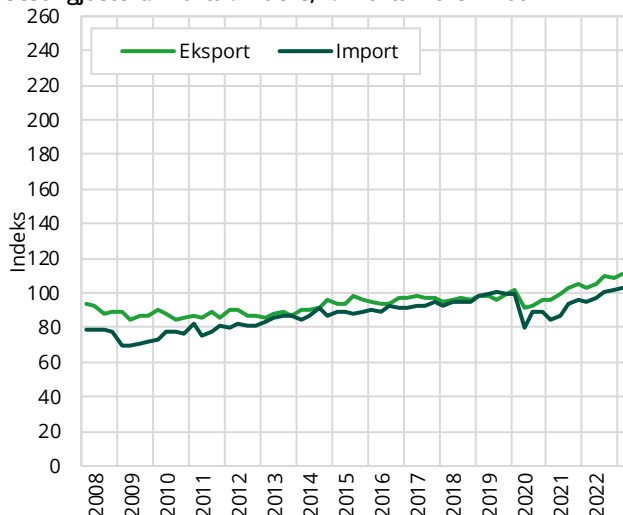
3.9. Eksport og import

Verdien av Norges samlede eksport, sesongjustert og målt i løpende priser, gikk ned 4,1 prosent fra 4. kvartal 2022 til 1. kvartal 2023. Importen økte 1,8 prosent. Det ble eksportert varer og tjenester for 626 milliarder kroner ujustert, mens verdien av importen var 388 milliarder. Handelsoverskuddet ble betydelig redusert og endte på 237 milliarder kroner. Det er det laveste kvartalsvise handelsoverskuddet siden 2021. Sett i forhold til nivåene før energikrisen, var overskuddet likevel svært høyt. Kronekursen svekket seg mot viktige handelspartneres valutaer i kvartalet.

Verdien av vareeksporten falt 6 prosent i 1. kvartal, drevet av et samlet prisfall på nær 9 prosent på råolje og naturgass. Verdien av den tradisjonelle vareeksporten, altså varer utenom olje og gass, vokste derimot 1,4 prosent. Veksten skyldtes dels økt volum, spesielt innen eksport av metaller og verkstedprodukter. I tillegg økte prisene på flere eksportvarer, deriblant fiskeprodukter og næringsmidler, samt kjemiske og mineralske produkter. Økt sjøfart, supplyvirksomhet og reise-trafikk bidro sterkt til veksten. Målt i volum vokste samlet eksport 1,7 prosent.

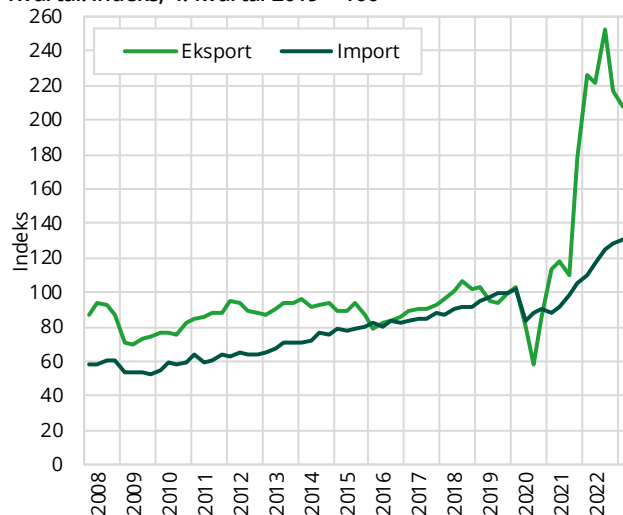
Verdien av tjenesteimporten økte 7 prosent. Veksten skyldtes særlig at reise-trafikken økte kraftig, og dels økt import av ulike forretningstjenester. Selv om prisene økte på flere importvarer, gikk verdien av vareimporten ned 0,8 prosent. Målt i volum vokste importen samlet sett 0,3 prosent.

Figur 3.15. Eksport og import. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.16. Eksport og import. Løpende priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.10. Revisjoner

Kvartalsvis nasjonalregnskap bygger på at en rekke indikatorer kan benyttes for å anslå utviklingen i regnskapsstørrelser som ikke kan observeres direkte på kvartals- og månedsbasis. De store omveltningene i norsk økonomi under koronapandemien og den påfølgende tiden kan ha ført til at sammenhenger mellom indikatorer og regnskapsstørrelser er annerledes enn i normale perioder. Kvartalstallene fra og med 2020 må derfor betraktes som mer usikre enn vanlig.

I forbindelse med nye kvartals- og månedstall vil det bli tilbakegående revisjoner. Sesongjusterte serier kan endres, enten som følge av at statistikken som benyttes endres bakover i tid, eller fordi nye perioder tilføyes. Gjennom koronapandemien, fra mars 2020 til mars 2022, ble nye tall behandlet som ekstremverdier, og inngikk ikke i grunnlaget for beregningen av sesongmønsteret. De mange endringene i nasjonalregnskapsstørrelser siden februar 2020 gjør at nye perioder som tilføyes i sesongjusteringen fra og med april 2022, kan gi større revisjoner enn normalt i sesongmønsteret.

Siden forrige kvartalspublisering 15. februar er utviklingen i BNP Fastlands-Norge revidert opp hele 0,5 prosentpoeng i 1. kvartal 2022, mens de resterende kvartalene i 2022 er revidert ned mellom 0,1 og 0,2 prosentpoeng. Det skyldes hovedsakelig revisjoner i sesongfaktorene, og gjør at forløpet mot slutten av 2022 er noe flatere enn ved forrige kvartalspublisering. Sammenlagt for 2022 er revisjonene nokså små.

Tabell 3.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2020 priser. Millioner kroner

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:2	21:3	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 570 547	1 678 656	378 109	406 798	418 682	406 319	416 148	417 972	439 819	417 228
Konsum i husholdninger	1 484 909	1 582 492	358 385	383 506	394 683	383 346	392 268	393 722	415 457	393 108
Varekonsum	773 703	745 782	194 194	199 553	197 610	185 099	184 016	182 920	199 968	175 421
Tjenestekonsum	696 978	772 249	165 031	179 340	186 809	187 953	192 723	193 428	195 372	197 206
Husholdningenes kjøp i utlandet	30 449	111 118	1 591	9 097	18 839	20 413	27 093	29 409	32 546	33 938
Utlendingers kjøp i Norge	-16 220	-46 657	-2 432	-4 484	-8 576	-10 118	-11 564	-12 035	-12 429	-13 458
Konsum i ideelle organisasjoner	85 638	96 164	19 724	23 292	23 999	22 973	23 880	24 250	24 362	24 120
Konsum i offentlig forvaltning	950 044	950 897	236 379	241 367	240 600	236 028	236 993	237 461	240 348	241 523
Konsum i statsforvaltningen	473 666	477 149	117 233	120 290	121 014	117 444	118 652	119 458	121 534	121 235
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	418 699	420 633	103 570	106 475	107 077	103 422	104 571	105 358	107 215	106 780
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	54 967	56 515	13 663	13 815	13 937	14 022	14 081	14 100	14 319	14 455
Konsum i kommuneforvaltningen	476 378	473 749	119 146	121 077	119 587	118 584	118 342	118 003	118 814	120 288
Bruttoinvestering i fast realkapital	941 857	982 511	234 596	232 723	241 321	244 050	244 864	245 266	248 373	248 013
Utvinning og rørtransport	176 326	164 840	44 717	44 061	45 378	40 081	41 662	40 550	42 658	41 996
Utenriks sjøfart	-460	738	-165	-823	-1 039	1 456	-29	-17	-670	833
Fastlands-Norge	765 991	816 932	190 044	189 485	196 982	202 513	203 231	204 733	206 385	205 184
Næringer	353 301	404 585	87 815	86 249	93 366	98 488	101 349	101 561	103 254	103 961
Tjenester tilknyttet utvinning	6 010	8 061	1 219	1 514	2 107	1 584	2 021	1 599	2 860	2 577
Andre tjenester	224 072	278 060	54 308	55 906	60 975	67 151	69 713	70 589	70 566	68 653
Industri og bergverk	46 680	52 177	11 384	10 731	12 851	12 246	13 027	13 365	13 573	15 280
Annen vareproduksjon	76 539	66 288	20 904	18 098	17 433	17 507	16 587	16 009	16 254	17 450
Boliger (husholdninger)	205 137	202 367	52 486	50 080	51 554	52 679	50 665	49 291	49 722	48 630
Offentlig forvaltning	207 554	209 980	49 743	53 157	52 063	51 346	51 217	53 881	53 409	52 594
Bruttoinvestering i verdigjenstander	161	292	27	65	63	68	76	76	72	85
Lagerendring og statistiske avvik	121 157	127 747	26 749	30 702	17 728	30 853	31 298	35 139	15 435	34 999
Bruttoinvestering i alt	1 063 176	1 110 550	261 373	263 490	259 112	274 971	276 238	280 482	263 880	283 097
Innenlandsk sluttanvendelse	3 583 766	3 740 103	875 861	911 655	918 395	917 317	929 379	935 915	944 047	941 848
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	3 286 582	3 446 486	804 532	837 650	856 265	844 859	856 372	860 166	886 552	863 935
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	1 157 598	1 160 877	286 122	294 524	292 663	287 374	288 211	291 342	293 757	294 117
Eksport i alt	1 179 719	1 249 187	290 087	301 562	308 148	300 291	306 922	321 188	318 605	324 133
Tradisjonelle varer	429 579	428 417	110 905	106 161	104 922	103 292	104 459	109 886	108 713	109 302
Råolje og naturgass	379 606	380 616	95 043	99 162	96 215	93 862	94 096	97 270	95 722	95 804
Skip, plattformer og fly	20 368	3 386	3 461	8 716	6 409	1 642	615	696	433	578
Tjenester	350 165	436 767	80 679	87 524	100 601	101 495	107 752	113 336	113 737	118 449
Samlet sluttanvendelse	4 763 485	4 989 289	1 165 948	1 213 217	1 226 543	1 217 608	1 236 301	1 257 102	1 262 653	1 265 982
Import i alt	1 166 965	1 274 898	280 668	300 102	309 021	303 536	313 531	323 207	328 960	330 041
Tradisjonelle varer	779 268	798 509	195 439	199 765	191 065	193 400	195 238	200 912	205 134	195 398
Råolje og naturgass	15 218	10 329	6 148	2 509	3 129	2 602	2 507	2 547	2 920	3 665
Skip, plattformer og fly	36 807	21 386	7 231	11 257	11 494	8 122	4 859	5 046	3 360	4 915
Tjenester	335 672	444 674	71 850	86 571	103 333	99 413	110 927	114 702	117 546	126 063
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	3 596 520	3 714 392	885 280	913 115	917 522	914 072	922 770	933 896	933 693	935 941
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	3 194 851	3 317 147	787 532	807 278	816 587	817 509	825 554	829 176	834 256	835 583
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	401 670	397 245	97 748	105 838	100 935	96 563	97 216	104 720	99 437	100 358
Fastlands-Norge (basisverdi)	2 775 849	2 894 246	684 088	700 531	709 768	712 445	719 704	724 257	728 365	729 868
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	2 047 305	2 149 781	503 693	516 084	524 044	528 381	533 903	537 496	540 608	541 715
Industri og bergverk	243 407	245 151	61 349	61 346	61 362	61 669	61 250	61 833	61 536	61 823
Annen vareproduksjon	342 760	351 872	85 578	84 864	86 418	88 202	87 499	87 321	86 913	87 425
Tjenester inkl. boligjenester	1 461 138	1 552 758	356 766	369 874	376 264	378 510	385 155	388 341	392 159	392 467
Offentlig forvaltning	728 544	744 465	180 395	184 447	185 724	184 065	185 800	186 761	187 757	188 153
Produktavgifter og -subsidier	419 002	422 901	103 444	106 747	106 819	105 063	105 850	104 919	105 891	105 714

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2020-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:2	21:3	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	4,4	6,9	2,9	7,6	2,9	-3,0	2,4	0,4	5,2	-5,1
Konsum i husholdninger	4,7	6,6	2,7	7,0	2,9	-2,9	2,3	0,4	5,5	-5,4
Varekonsum	5,8	-3,6	3,9	2,8	-1,0	-6,3	-0,6	-0,6	9,3	-12,3
Tjenestekonsum	3,8	10,8	1,0	8,7	4,2	0,6	2,5	0,4	1,0	0,9
Husholdningenes kjøp i utlandet	-8,0	264,9	-18,7	471,7	107,1	8,4	32,7	8,5	10,7	4,3
Utlendingers kjøp i Norge	-5,3	187,6	-26,8	84,4	91,2	18,0	14,3	4,1	3,3	8,3
Konsum i ideelle organisasjoner	0,6	12,3	7,1	18,1	3,0	-4,3	4,0	1,5	0,5	-1,0
Konsum i offentlig forvaltning	5,0	0,1	1,9	2,1	-0,3	-1,9	0,4	0,2	1,2	0,5
Konsum i statsforvaltningen	5,3	0,7	1,7	2,6	0,6	-3,0	1,0	0,7	1,7	-0,2
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	5,6	0,5	1,8	2,8	0,6	-3,4	1,1	0,8	1,8	-0,4
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	2,9	2,8	0,7	1,1	0,9	0,6	0,4	0,1	1,6	0,9
Konsum i kommuneforvaltningen	4,7	-0,6	2,0	1,6	-1,2	-0,8	-0,2	-0,3	0,7	1,2
Bruttoinvestering i fast realkapital	-0,8	4,3	0,6	-0,8	3,7	1,1	0,3	0,2	1,3	-0,1
Utvinning og rørtransport	-2,1	-6,5	5,6	-1,5	3,0	-11,7	3,9	-2,7	5,2	-1,6
Utenriks sjøfart	-102,8	-260,5	-110,5	399,5	26,4	-240,1	-102,0	-42,4	..	-224,3
Fastlands-Norge	1,7	6,7	0,4	-0,3	4,0	2,8	0,4	0,7	0,8	-0,6
Næringer	5,0	14,5	2,2	-1,8	8,3	5,5	2,9	0,2	1,7	0,7
Tjenester tilknyttet utvinning	-5,0	34,1	3,1	24,2	39,2	-24,8	27,6	-20,9	78,9	-9,9
Andre tjenester	8,9	24,1	2,7	2,9	9,1	10,1	3,8	1,3	0,0	-2,7
Industri og bergverk	6,1	11,8	-3,1	-5,7	19,8	-4,7	6,4	2,6	1,6	12,6
Annen vareproduksjon	-5,0	-13,4	3,7	-13,4	-3,7	0,4	-5,3	-3,5	1,5	7,4
Boliger (husholdninger)	3,0	-1,4	2,9	-4,6	2,9	2,2	-3,8	-2,7	0,9	-2,2
Offentlig forvaltning	-4,5	1,2	-5,1	6,9	-2,1	-1,4	-0,3	5,2	-0,9	-1,5
Bruttoinvestering i verdigjenstander	-3,0	81,1	348,2	136,6	-2,2	7,1	11,9	0,9	-5,6	17,7
Lagerendring og statistiske avvik	-10,5	5,4	-20,5	14,8	-42,3	74,0	1,4	12,3	-56,1	126,7
Bruttoinvestering i alt	-2,0	4,5	-2,1	0,8	-1,7	6,1	0,5	1,5	-5,9	7,3
Innenlandsk sluttanvendelse	2,6	4,4	1,1	4,1	0,7	-0,1	1,3	0,7	0,9	-0,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	4,0	4,9	2,0	4,1	2,2	-1,3	1,4	0,4	3,1	-2,6
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	3,2	0,3	0,6	2,9	-0,6	-1,8	0,3	1,1	0,8	0,1
Eksport i alt	5,8	5,9	3,0	4,0	2,2	-2,5	2,2	4,6	-0,8	1,7
Tradisjonelle varer	4,6	-0,3	5,7	-4,3	-1,2	-1,6	1,1	5,2	-1,1	0,5
Råolje og naturgass	2,9	0,3	4,6	4,3	-3,0	-2,4	0,2	3,4	-1,6	0,1
Skip, plattform og fly	112,1	-83,4	94,1	151,8	-26,5	-74,4	-62,5	13,0	-37,8	33,5
Tjenester	7,5	24,7	-4,1	8,5	14,9	0,9	6,2	5,2	0,4	4,1
Samlet sluttanvendelse	3,4	4,7	1,6	4,1	1,1	-0,7	1,5	1,7	0,4	0,3
Import i alt	1,7	9,2	2,6	6,9	3,0	-1,8	3,3	3,1	1,8	0,3
Tradisjonelle varer	5,7	2,5	3,8	2,2	-4,4	1,2	1,0	2,9	2,1	-4,7
Råolje og naturgass	-11,5	-32,1	82,8	-59,2	24,7	-16,8	-3,6	1,6	14,6	25,5
Skip, plattform og fly	-16,6	-41,9	6,0	55,7	2,1	-29,3	-40,2	3,8	-33,4	46,3
Tjenester	-3,8	32,5	-4,1	20,5	19,4	-3,8	11,6	3,4	2,5	7,2
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	3,9	3,3	1,2	3,1	0,5	-0,4	1,0	1,2	0,0	0,2
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	4,2	3,8	1,4	2,5	1,2	0,1	1,0	0,4	0,6	0,2
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart	1,9	-1,1	-0,6	8,3	-4,6	-4,3	0,7	7,7	-5,0	0,9
Fastlands-Norge (basisverdi)	4,2	4,3	1,4	2,4	1,3	0,4	1,0	0,6	0,6	0,2
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	3,9	5,0	1,4	2,5	1,5	0,8	1,0	0,7	0,6	0,2
Industri og bergverk	3,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,5	-0,7	1,0	-0,5	0,5
Annen vareproduksjon	3,1	2,7	1,0	-0,8	1,8	2,1	-0,8	-0,2	-0,5	0,6
Tjenester inkl. boligjenester	4,1	6,3	1,7	3,7	1,7	0,6	1,8	0,8	1,0	0,1
Offentlig forvaltning	5,1	2,2	1,4	2,2	0,7	-0,9	0,9	0,5	0,5	0,2
Produktavgifter og -subsidier	3,7	0,9	2,0	3,2	0,1	-1,6	0,7	-0,9	0,9	-0,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindekser. 2020=100

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:2	21:3	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	102,9	107,6	102,3	103,1	104,1	104,0	106,5	108,7	110,7	111,7
Konsum i offentlig forvaltning	102,3	109,1	102,0	101,1	104,0	107,6	108,5	109,7	110,5	112,0
Bruttoinvestering i fast kapital	103,8	111,5	102,8	104,4	106,0	107,9	110,9	112,3	114,8	115,0
Fastlands-Norge	104,5	112,5	103,4	105,3	106,9	108,9	111,8	113,4	115,6	115,7
Innenlandsk sluttanvendelse	102,3	106,7	100,4	108,7	100,7	103,3	106,7	109,3	106,4	109,4
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	103,1	109,2	102,5	103,0	104,7	106,2	108,3	110,1	111,8	112,8
Eksport i alt	149,0	248,2	137,2	123,0	194,5	254,3	243,0	265,2	229,2	216,0
Tradisjonelle varer	113,2	146,1	108,3	113,6	126,2	140,1	145,9	148,2	150,6	151,8
Samlet sluttanvendelse	113,9	142,1	109,6	112,2	124,3	140,5	140,5	149,2	137,4	136,7
Import i alt	104,0	119,3	102,9	103,5	107,0	114,2	117,7	122,0	123,3	125,2
Tradisjonelle varer	105,3	124,2	102,8	105,1	109,5	118,3	123,4	127,7	127,5	131,2
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	117,1	150,0	111,7	115,1	130,1	149,2	148,3	158,6	142,4	140,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	102,9	107,6	102,2	103,1	104,5	105,8	107,0	108,3	109,3	111,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:2	21:3	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,9	4,5	0,2	0,8	1,0	-0,1	2,4	2,1	1,8	1,0
Konsum i offentlig forvaltning	2,3	6,6	0,0	-0,9	2,9	3,4	0,9	1,1	0,7	1,4
Bruttoinvestering i fast kapital	3,8	7,5	1,0	1,6	1,5	1,9	2,7	1,3	2,2	0,1
Fastlands-Norge	4,5	7,6	1,1	1,8	1,5	1,8	2,7	1,4	1,9	0,1
Innenlandsk sluttanvendelse	2,3	4,3	2,8	8,2	-7,3	2,6	3,3	2,5	-2,7	2,8
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	3,1	5,8	0,3	0,5	1,7	1,4	2,0	1,7	1,5	0,9
Eksport i alt	49,0	66,6	1,3	-10,3	58,1	30,7	-4,4	9,1	-13,6	-5,8
Tradisjonelle varer	13,2	29,1	3,2	4,9	11,1	11,0	4,1	1,6	1,6	0,8
Samlet sluttanvendelse	13,9	24,8	2,5	2,5	10,7	13,1	0,0	6,2	-7,9	-0,5
Import i alt	4,0	14,8	1,0	0,6	3,4	6,7	3,0	3,6	1,1	1,5
Tradisjonelle varer	5,3	18,0	-0,4	2,3	4,2	8,0	4,3	3,6	-0,2	3,0
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	17,1	28,1	2,9	3,1	13,0	14,7	-0,7	7,0	-10,2	-1,1
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	2,9	4,6	0,7	0,9	1,3	1,3	1,1	1,3	0,9	2,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Måned. Faste 2020-priser. Prosentvis volumendring fra foregående periode

	Juli 2022	Aug. 2022	Sep. 2022	Okt. 2022	Nov. 2022	Des. 2022	Jan. 2023	Feb. 2023	Mars 2023
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	-0,8	0,7	0,9	1,2	1,4	6,4	-11,1	2,2	1,4
Konsum i husholdninger	-0,9	0,8	1,0	1,3	1,4	6,9	-11,7	2,3	1,5
Varekonsum	-1,8	1,1	1,4	1,2	2,9	13,6	-23,0	4,5	2,6
Tjenestekonsum	0,3	0,1	0,2	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2
Husholdningenes kjøp i utlandet	-0,6	3,1	2,1	6,2	0,7	3,8	-1,3	3,1	2,0
Utlendingers kjøp i Norge	3,4	2,0	-0,9	-0,2	3,9	2,3	4,8	1,8	-2,1
Konsum i ideelle organisasjoner	0,4	0,3	0,4	0,5	0,1	-1,3	0,0	-0,2	-0,1
Konsum i offentlig forvaltning	-0,2	0,3	0,4	1,0	-0,3	0,2	0,3	0,1	0,1
Konsum i statsforvaltningen	-0,1	0,3	0,6	1,4	-0,4	0,4	-0,5	0,2	0,0
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	-0,2	0,4	0,5	1,5	-0,5	0,4	-0,6	0,2	0,0
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	0,0	-0,2	0,8	0,8	0,4	0,1	0,4	0,3	0,3
Konsum i kommuneforvaltningen	-0,3	0,2	0,2	0,6	-0,2	0,1	1,1	0,1	0,1
Bruttoinvestering i fast realkapital	-2,2	5,4	-2,0	0,3	0,6	0,5	0,5	-3,0	2,6
Utvinning og rørtransport (bruttoinvestering)	-0,1	-0,7	-1,9	5,5	1,5	0,8	0,0	-4,7	1,8
Utenriks sjøfart (bruttoinvestering)	-304,0	-354,4	-183,3	..	-149,3	-105,4	..	-117,0	-89,4
Fastlands-Norge (bruttoinvestering)	-2,6	6,5	-1,9	1,1	-2,3	1,4	-0,9	-1,0	2,5
Næringer (bruttoinvestering)	-4,9	8,0	1,5	0,3	-3,9	1,5	0,5	-1,4	4,5
Tjenester tilknyttet utvinning (bruttoinvestering)	-24,1	4,6	2,2	74,3	-0,9	1,0	-7,2	-6,8	4,2
Andre tjenester (bruttoinvestering)	-4,9	9,6	2,8	-0,9	-6,5	1,8	-2,4	-0,4	3,1
Industri og bergverk (bruttoinvestering)	1,2	1,0	-0,3	-1,2	2,8	2,4	9,4	-0,7	2,6
Annen vareproduksjon (bruttoinvestering)	-7,2	7,6	-2,9	-0,2	2,3	-0,6	6,6	-5,2	11,9
Boliger (husholdninger) (bruttoinvestering)	-1,4	-2,9	2,0	0,6	-1,0	2,0	-2,9	-0,5	0,2
Offentlig forvaltning (bruttoinvestering)	0,7	12,7	-11,1	3,1	-0,3	0,8	-1,7	-0,7	0,7
Anskaffelser minus avhendelse av verdigjenstander	0,8	-1,0	-1,6	-10,2	7,7	4,3	9,2	1,4	4,3
Lagerendring og statistiske avvik	15,5	-5,9	-12,3	-4,3	-19,0	-133,4	-554,5	20,8	-47,4
Bruttoinvestering i alt	-0,1	3,8	-3,3	-0,2	-1,5	-11,4	19,2	0,0	-5,2
Innenlandsk sluttanvendelse	-0,4	1,5	-0,5	0,7	0,1	-0,3	-0,4	1,0	-0,9
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	-1,1	1,9	0,1	1,1	0,0	3,5	-5,7	0,9	1,3
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	0,0	2,5	-1,9	1,4	-0,3	0,3	-0,1	0,0	0,2
Eksport i alt	1,5	3,2	2,0	-3,5	-0,4	2,0	-0,7	0,4	3,1
Tradisjonelle varer (eksport)	0,8	4,6	5,0	-6,9	0,7	2,5	-5,3	2,0	8,3
Råolje og naturgass (eksport)	0,7	4,9	-1,3	-1,5	-2,5	2,7	0,4	-2,7	1,8
Skip, plattformer og fly (eksport)	-10,2	-25,6	131,2	-51,9	-13,4	-14,3	48,5	42,7	-48,7
Tjenester (eksport)	3,0	0,7	1,4	-1,3	0,4	0,9	2,7	1,2	-0,4
Samlet sluttanvendelse	0,0	2,0	0,1	-0,4	0,0	0,3	-0,5	0,8	0,1
Import i alt	-0,5	4,1	-1,3	1,1	0,3	-0,1	-1,9	3,7	-0,9
Tradisjonelle varer (import)	-0,1	1,7	0,7	0,3	1,1	0,1	-8,5	6,2	-1,3
Råolje og naturgass (import)	-13,4	53,6	7,9	-2,4	13,9	-26,9	56,0	25,0	-50,3
Skip, plattformer og fly (import)	-19,8	272,4	-73,0	74,4	-35,7	-16,8	178,0	-36,8	-19,2
Tjenester (import)	-0,4	1,4	1,1	1,0	-0,1	0,8	4,8	1,5	2,4
Bruttonasjonalprodukt, markedsverdi ¹	0,2	1,2	0,6	-0,9	-0,1	0,4	0,0	-0,2	0,4
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge, markedsverdi ¹	-0,3	0,5	0,4	0,1	0,0	0,3	0,0	-0,2	0,5
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart ²	4,6	6,8	2,4	-8,0	-1,3	1,0	0,4	0,5	-0,2
Bruttoprodukt Fastlands-Norge, basisverdi	0,0	0,4	0,4	0,1	0,0	0,3	0,0	-0,2	0,4
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning (bruttoprodukt)	-0,1	0,4	0,4	0,0	0,1	0,4	-0,1	-0,3	0,6
Industri og bergverk (bruttoprodukt)	3,8	-3,5	0,7	1,0	-1,3	0,2	1,0	0,1	-0,8
Annen vareproduksjon (bruttoprodukt)	-1,6	1,5	-0,6	-1,4	0,8	0,9	0,2	-1,5	1,8
Tjenester inkl. boligjenester (bruttoprodukt)	-0,3	0,8	0,5	0,2	0,2	0,3	-0,3	-0,1	0,5
Offentlig forvaltning (bruttoprodukt)	0,2	0,5	0,6	0,2	-0,3	0,0	0,2	0,1	0,0
Produktavgifter og -subsidier	-2,0	1,4	0,3	0,2	-0,1	0,4	-0,2	-0,6	0,7

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.² Omfatter utvinning av råolje og naturgass, rørtransport og utenriks sjøfart.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6. Makroøkonomiske hovedstørrelser 2014-2026. Regnskap og prognoser^{1,2}

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Prognoser			
										2023	2024	2025	2026
Realøkonomi													
Konsum i husholdninger mv	2,1	2,7	1,1	2,2	1,4	1,0	-6,2	4,4	6,9	0,6	1,5	2,3	3,2
Konsum i offentlig forvaltning	2,7	2,4	2,3	1,9	0,6	1,1	-0,5	5,0	0,1	1,4	1,7	1,8	2,2
Bruttoinvestering i fast realkapital	-0,3	-4,0	3,9	2,6	2,2	9,5	-4,1	-0,8	4,3	0,6	2,2	0,5	-0,7
Utvinning og rørtransport	-1,8	-12,2	-16,0	-5,4	0,7	14,3	-3,3	-2,1	-6,5	6,0	4,5	2,5	-1,0
Bruttoinvestering Fastlands-Norge	0,4	-0,2	9,0	6,8	1,5	6,3	-3,1	1,7	6,7	-0,9	0,7	0,1	-0,6
Næringer	-0,7	-2,8	12,6	9,2	3,1	10,3	-5,3	5,0	14,5	1,3	0,1	-3,2	-3,6
Bolig	-1,4	3,2	6,6	7,3	-6,5	-1,1	-1,6	3,0	-1,4	-7,4	0,7	2,8	2,9
Offentlig forvaltning	4,5	0,2	6,4	2,6	8,1	7,5	-1,1	-4,5	1,2	1,2	1,7	4,0	1,6
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ³	1,9	2,0	3,1	3,1	1,2	2,3	-3,9	4,0	4,9	0,4	1,4	1,6	2,1
Eksport	3,8	3,9	0,4	1,6	-1,5	2,1	-2,3	5,8	5,9	5,0	2,3	1,4	1,0
Eksport av tradisjonelle varer	4,2	6,5	-11,2	0,9	2,0	5,1	-0,8	4,6	-0,3	4,8	3,7	3,6	3,5
Eksport av råolje og naturgass	3,0	1,3	5,4	5,2	-4,6	-2,9	10,5	2,9	0,3	3,4	3,1	0,5	-3,7
Import	2,2	1,9	1,9	1,8	1,4	5,3	-9,9	1,7	9,2	2,9	2,4	1,6	2,2
Import av tradisjonelle varer	2,1	2,7	-1,4	3,5	2,8	6,2	-2,7	5,7	2,5	-1,6	2,4	1,8	2,4
Bruttonasjonalprodukt	2,0	1,9	1,2	2,5	0,8	1,1	-1,3	3,9	3,3	1,5	1,7	1,5	1,4
BNP Fastlands-Norge	2,2	1,4	0,9	2,2	1,9	2,3	-2,8	4,2	3,8	1,3	1,6	1,7	1,9
BNP Industri og bergverk	2,7	-4,4	-4,1	-0,1	1,6	2,1	-5,7	3,8	0,7	1,7	2,5	1,2	1,0
BNP i løpende priser (mrd kr)	3 162	3 130	3 116	3 323	3 577	3 597	3 462	4 212	5 571	4 964	5 207	5 372	5 444
Arbeidsmarked													
Utførte timeverk i Fastlands-Norge	1,4	0,6	0,6	0,5	1,6	1,5	-2,1	2,5	3,9	0,2	0,7	0,5	1,1
Sysselsatte personer	1,0	0,4	0,3	1,1	1,6	1,6	-1,5	1,2	3,9	1,2	0,3	0,2	0,5
Arbeidsstyrke ⁴	0,7	1,5	0,2	-0,2	1,4	1,0	0,4	1,2	1,4	0,6	0,2	0,5	0,5
Yrkesandel (nivå) ⁴	71,7	71,9	71,3	70,6	71,1	71,4	71,3	72,1	72,6	72,3	72,1	72,1	72,2
Arbeidsledighetsrate (nivå) ⁴	3,8	4,7	4,9	4,4	4,0	3,9	4,7	4,4	3,2	3,7	3,8	4,0	4,0
Priser og lønninger													
Årslønn	3,1	2,8	1,7	2,3	2,8	3,5	3,1	3,5	4,3	5,3	4,9	4,1	4,1
Konsumprisindeksen (KPI)	2,0	2,1	3,6	1,8	2,7	2,2	1,3	3,5	5,8	5,6	3,0	2,4	2,2
KPI-JAE ⁵	2,4	2,7	3,0	1,4	1,6	2,2	3,0	1,7	3,9	6,0	3,6	2,8	2,5
Eksportpris tradisjonelle varer	2,7	2,6	4,5	4,7	5,1	0,1	-3,5	13,2	29,1	-1,7	-0,5	0,9	1,0
Importpris tradisjonelle varer	4,1	5,0	2,5	3,2	4,1	2,5	4,3	5,3	18,0	5,0	1,1	1,5	1,4
Boligpris	2,7	6,1	7,0	5,0	1,4	2,5	4,3	10,5	5,2	-1,4	-0,1	1,0	2,7
Inntekter, renter og valuta													
Husholdningenes disponible realinntekt	2,4	5,3	-1,6	2,0	0,9	2,0	1,1	3,6	-2,4	-1,5	2,9	3,6	4,0
Husholdningenes sparerate (nivå)	7,8	9,8	6,9	6,6	5,9	7,1	12,9	12,7	4,2	3,0	4,3	4,9	5,2
Pengemarkedsrente (nivå)	1,7	1,3	1,1	0,9	1,1	1,6	0,7	0,5	2,1	3,8	3,9	3,1	2,4
Utlånsrente, rammelån (nivå) ⁶	3,9	3,2	2,6	2,6	2,7	3,0	2,6	2,1	2,9	4,9	5,3	4,9	4,1
Realrente etter skatt (nivå)	0,3	-0,2	-0,6	-0,5	-0,1	0,3	0,0	-0,4	0,3	1,8	2,1	1,8	1,2
Importveid kronekurs (44 land) ⁷	5,3	10,5	1,8	-0,8	0,1	2,9	6,7	-5,3	1,2	11,4	2,0	0,0	0,0
NOK per euro (nivå)	8,35	8,95	9,29	9,33	9,60	9,85	10,72	10,16	10,10	11,62	11,88	11,88	11,88
Utenriksøkonomi													
Driftsbalansen (milliarder kr) ⁸	374	282	163	210	320	136	38	574	1 691	730	776	766	667
Driftsbalansen i prosent av BNP	11,8	9,0	5,2	6,3	9,0	3,8	1,1	13,6	30,3	14,7	14,9	14,3	12,3
Utlandet													
Eksportmarkedsindikator	4,7	5,3	3,8	5,6	4,3	3,3	-7,6	9,5	7,8	1,5	1,8	3,6	3,8
Konsumpris euro-området	0,4	0,2	0,2	1,5	1,8	1,2	0,3	2,6	8,4	5,0	2,2	2,0	2,0
Pengemarkedsrente, euro (nivå)	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	0,3	3,3	2,5	2,0	2,0
Råoljepris i dollar (nivå) ⁹	100	53	45	55	72	64	43	71	99	78	72	70	68
Råoljepris i kroner (nivå) ⁹	627	431	379	452	583	564	407	609	951	845	805	775	752

¹ Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår.² Enkelte tidsserier kan ha blitt revidert etter publiseringen av Konjunkturtendensene.³ Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.⁴ AKU: bruddjusterte tall.⁵ KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.⁶ Gjennomsnitt for året. Utlånsrente, rammelån med pant i bolig.⁷ Positivt fortegn innebærer depresiering.⁸ Driftsbalansen uten korreksjon for sparing i pensjonsfond.⁹ Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Informasjon t.o.m. onsdag 7. juni 2023 er benyttet.